

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого

**ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ,
ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО, БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО:
ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ, ПЕРСПЕКТИВИ**

МАТЕРІАЛИ

VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів, аспірантів та молодих науковців

Київ, 21-22 квітня 2021 року

КИЇВ – 2021

Інформаційна діяльність, документознавство, бібліотекознавство: історія, сучасність, перспективи : матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 21–22 квіт. 2021 р. / М-во освіти і науки України, М-во культури та інформ. політики України, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв, Нац. б-ка України ім. Ярослава Мудрого; [редкол.: Л. М. Степаненко (голова), О. М. Збанацька (упоряд.), В. В. Добровольська]. – Київ : [НАКККиМ], 2021. – 146 с.

Збірник укладено за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців «Інформаційна діяльність, документознавство, бібліотекознавство: історія, сучасність, перспективи», проведеної 21–22 квітня 2021 р. Національною академією керівних кадрів культури і мистецтв. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції – «Організація інформаційної діяльності», «Теорія та практика документознавства, архівознавства», «Актуальні проблеми бібліотекознавства, книгознавства та бібліографії».

Для студентів, аспірантів, викладачів, фахівців в галузі інформаційної діяльності, документознавства, архівознавства.

Редакційна колегія:

Степаненко Л. М. – проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків, доктор педагогічних наук НАКККиМ, доцент, Заслужений працівник культури України (*голова редколегії*), ***Збанацька О. М.*** – професор кафедри культурології та інформаційних комунікацій НАКККиМ, доктор наук з соціальних комунікацій, доцент, член-кореспондент НАН ВО України (*заступник голови редколегії; упорядник*); ***Добровольська В. В.*** – доцент кафедри культурології та інформаційних комунікацій НАКККиМ, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, член-кореспондент НАН ВО України (*відповідальний секретар редколегії*).

Друкується за рішенням Вченої ради
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
(протокол № 9 від 27 квітня 2021 року)

Автори статей відповідають за достовірність і вірогідність викладеного матеріалу, за належність поданого матеріалу їм особисто, за правильне цитування джерел та посилання на них

ЗМІСТ

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

<i>Бездітний Євген.</i> Історія розвитку Web-технологій.....	6
<i>Богданович Маргарита.</i> Розвиток національної інфраструктури інформаційно-комунікаційних технологій.....	8
<i>Герасимчук Галина.</i> Концепція інформаційного забезпечення процесів управління інноваційною діяльністю на підприємствах....	10
<i>Герашенко Михайло.</i> Гібридні інформаційні загрози в соціальних мережах.....	13
<i>Дагман Рім.</i> Створення системи мотивації взаємодії в навчальному процесі «студент-роботодавець» в рамках «Цифрової економіки».....	17
<i>Ліщук Людмила, Полева Наталія.</i> Сучасний інструментарій соціальних медіа в комунікаційних технологіях зв'язків з громадськістю.....	19
<i>Мележик Анастасія.</i> Засоби захисту електронної інформації в інтернет-середовищі.....	23
<i>Меркулов Єгор.</i> Реклама як спосіб розповсюдження інформації.....	25
<i>Погребнюк Яна.</i> Веб-сайт громадської організації «Культурний Проект».....	28
<i>Ржечицька Сніжана.</i> Веб-сайт як інформаційний ресурс закладів вищої освіти культури і мистецтв.....	30
<i>Ромах Тетяна.</i> Освітні медіа-осередки в підготовці фахівців.....	34
<i>Сирота Анастасія.</i> Етапи розвитку та реалізації нових інформаційних технологій.....	36
<i>Собакар Вікторія.</i> Порядок обліку персоналу з використанням системи SAP R/3.....	37
<i>Стронська Наталія.</i> Біобібліографічні дані в контексті осередку персоніфікованої інформації.....	40
<i>Трикуль Ксенія.</i> Принципи авторського права.....	43
<i>Хілько Ольга.</i> Особливості інформаційно-аналітичної діяльності....	45

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА, АРХІВОЗНАВСТВА

<i>Бойко Наталія.</i> Цифровізація документообігу в органах місцевого самоврядування як складова розвитку електронного простору України.....	48
--	----

Вознюк Руслана. Аспекти застосування нової інструкції з діловодства в середній школі.....	49
Гребенюк Валентина. Електронні запрошення як засіб кібердипломатії.....	53
Грищук Оксана. Планування та реалізація освітніх програм з інформаційної гігієни (медіаграмотності): український та закордонний досвід.....	55
Деліман Владислава. Діяльність Івана Федорова (Федоровича) у контексті виникнення кириличного друкарства в Україні.....	58
Зоренко Каміла. Ретроконверсія пенсійних справ: опис та характеристика.....	62
Казміренко Владислава. Складові геодезичної документації.....	64
Коваленко Юлія. Документ як джерело наукової інформації.....	67
Пашковська Інна. Діяльність Українського державного інституту культурної спадщини.....	70
Ролдугіна Дар'я. Системи документації як сукупність документів установ, організацій та підприємств країни.....	72
Савіна Вероніка. Проблеми захисту електронних документів в Україні.....	75
Собко Анна. Віртуальний музей збереження нематеріальної культурної спадщини.....	78
Трішина Ірина. Основні засоби захисту електронних документів в органах державної влади.....	80
Трішина Юлія. Електронний документообіг у сфері соціального захисту органів державної влади.....	83
Фесенко Валентина. Сучасне джерелознавство в період становлення інформаційного суспільства в Україні.....	85

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВА, КНИГОЗНАВСТВА ТА БІБЛІОГРФІЇ

Бурміс Ірина. Структурно-функціональні засади трансформації публічної бібліотеки в умовах децентралізації (регіональний аспект).....	88
Григораш Валерія. Соціальні проєкти публічних бібліотек України, спрямовані на подолання цифрової нерівності.....	90
Дигас Оксана. Основні джерела надходження видань до Науково-технічної бібліотеки КПІ в перші роки існування.....	93

Дмитренко Тетяна. Організаційна структура університетської бібліотеки як складник системи управління людськими ресурсами.....	95
Дудок Соломія. Публічні бібліотеки Києва: трансформація і перспективи розвитку.....	98
Івашкевич Ольга. Креативні індустрії та надбання в бібліотечній галузі: проекти, програми, гранти.....	101
Коваленко Аліна. Загальна методика складання бібліографічного огляду.....	104
Ковтун Ірина. Трансформація бібліотечної системи м. Запоріжжя..	107
Козачук Ірина. Стратегічне планування діяльності бібліотеки як основа її розвитку.....	109
Кравчук Олександра. Зародження та становлення інтерактивної книги.....	112
Кривець Марія. Роль персоналу публічної бібліотеки у забезпеченні інформаційної безпеки та медіаграмотності користувачів.....	117
Кузьменко Олена. Трансформація та розширення функцій бібліотек на сучасному етапі.....	120
Пирожок Дар'я. Робота з документами в інформаційно-пошукових системах.....	123
Приходько Катерина. Електронний каталог: сучасний стан, перспективи розвитку.....	125
Ревіцька Анастасія. Бібліотека в глобалізованому суспільстві: український та зарубіжний досвід.....	127
Терентьєв Сергій. Веб-сайт Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва.....	130
Шкляр Вікторія. YouTube як засіб взаємодії бібліотеки і читача.....	133
Відомості про авторів.....	136
Наукові керівники (консультанти).....	138
Перелік скорочень назв установ і організацій.....	142
Тезаурус ключових слів конференції.....	143

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Бездітний Євген, студент 4 курсу НАКККиМ, м. Київ
Науковий керівник –
доктор наук з соціальних комунікацій, доцент *Збанацька О. М.*

WEB-ТЕХНОЛОГІЇ: ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК, ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ

Ключові слова: історичний розвиток; трансформаційні перетворення; web-технології.

У сучасному світі інформаційне суспільство не уявляє свого існування без використання сучасних Інтернет-технологій: пошук необхідної інформації за допомогою пошукових систем, обмін електронними листами, перегляд інформаційних порталів, блогів, обговорення різних питань на форумах, користування соціальними мережами, створення відеоконференцій тощо. Вважається, що Web є основою Інтернету, Інтернет-простору, розміщених веб-сайтів в Інтернеті, Інтернет-технологій. Тому історія розвитку Мережі є актуальним питанням, оскільки без історії розвитку неможливо точно зрозуміти розвиток сучасних Інтернет-технологій, тенденції розвитку в майбутньому.

Всесвітню павутину (World Wide Web) створив Тім Бернес-Лі у 1992 році, який, використовуючи нові мережеві технології та досвід своїх попередників, зумів зробити Мережу приємним та зручним засобом розповсюдження інформації в Інтернеті (середина 60-х років минулого століття).

Web 1.0 (1990–2000). Як говорив Бернес-Лі, його можна сприймати як "Інтернет, доступний лише для читання". Іншими словами, раніше Інтернет дозволяв нам шукати інформацію та читати її. Головною метою власників сайтів було створити присутність в Інтернеті та їх інформацію, доступну кожному, де завгодно і коли завгодно. Web 1.0 – була передбачена для створення системи взаємопов'язаних гіпертекстових документів, статично доступних у віртуальному просторі. У часи Web 1.0 переважали повільніші типи підключення до Інтернету, тому багато обмежень були спричинені цим фактом. Так, наприклад, відео у Всесвітній павутині було рідкісним явищем. Для спілкування користувачів були організовані форуми та чати. Приблизно в середині 2000-х років методи та цілі створення веб-сайтів почали змінюватися [1].

Web 2.0 (2000–2010 рр.). Технологічна концепція обміну інформацією, заснована на відомих і зрілих технологіях соціальної поведінки. Впроваджені засоби цієї моделі дали змогу взаємодіяти з користувачами Інтернету, радикально змінивши ландшафт глобальної мережі за дуже короткий час. Web 2.0 був наступним еволюційним кроком з оновленим програмним забезпеченням. Це епоха розквіту таких технологій, як форуми, блоги, соціальні медіа, вікі, RSS-канали (та інші форми інтерактивного публікування). Нові веб-інтерфейси та Інтернет-послуги, такі як eBay та

Gmail, забезпечили покращену взаємодію з користувачами, в порівнянні з технологіями, призначеними лише для читання [3].

Фундаментальна відмінність між Web 1.0 і Web 2.0, полягає не тільки в базовій технічній інфраструктурі а й у здатності користувачів веб-сервісів другого покоління взаємодіяти з контентом (інформацією та знаннями) в середовищі Інтернету: створювати, описувати, поширювати, працювати над ним разом, повторно використовувати, комбінувати та інтегрувати в різні програми та ін.

Web 3.0 (2010–2020 рр.). Web 3.0 є продовженням технологій Web 2.0. Третє покоління є інструментом для семантичної обробки неструктурованої інформації в Інтернеті. Основою Web 3.0 є інтеграція даних, і головна ідея полягає у визначенні її структури та прив'язок для ефективного виявлення, автоматизації, інтеграції та повторного використання в різних додатках. Принципова відмінність третьої версії Інтернет від попередніх – здатність трансформувати неорганізований веб-контент в систематизоване і організоване знання.

Web 3.0 зосереджений на всебічному розвитку веб-простору через активність користувачів, тобто має такий зміст, який може обробити лише людина; поняття «орієнтований на людей» та мережу унікальних інформаційних об'єктів, що підлягають опрацюванню машинами. Семантична мережа передбачає зменшення кількості рішень, людина приймає і передає функції створення та обробки контенту для машин. Іншими словами, це сукупність онлайн-сервісів, які надають повний спектр інструментів для користувачів, щоб додавати, редагувати, шукати та відображати будь-який тип вмісту [1].

Web 4.0 (2020–2040 рр.). Зараз ми знаходимось на порозі нового покоління, яке передбачає розвиток технологій штучного інтелекту і, зокрема, технологій амбіційного інтелекту – скрізь існують електронні пристрої, які сприймають стан навколишнього середовища, розумно та ненав'язливо взаємодіють з людьми, виконують дії для того, щоб максимізувати шанси на досягнення поставлених цілей. Технології Web 4.0 можуть бути впроваджені у різних формах: вдома, в офісах, конференц-залах, школах, лікарнях, центрах управління, володіючи рештою повної інформації про потреби людей і легко передбачити їх поведінку. Кількість користувачів смартфонів швидко зростає у світі – кишенькові персональні комп'ютери з функціями мобільного телефону забезпечують стабільне з'єднання з Інтернетом. З'явилися нові стандарти та протоколи передачі даних (наприклад, TCP/IP, X10, Z-Wave, ZigBee), технологія RFID, датчики та системи позиціонування стали набагато доступнішими, а хмарні обчислення пропонують користувачам необмежену обчислювальну потужність та величезний обсяг пам'яті. Ці нововведення призвели до появи технологій, які сьогодні називаються "Інтернет речей" (Internet of Things). Технології "Інтернет речей" використовуються в різних галузях промисловості: машинобудуванні, торгівлі, медицині, сільському господарстві,

енергозбереженні, системах безпеки тощо. Інтернет речей дозволяє нам вийти на новий рівень надання послуг – розпізнавати потреби користувачів у режимі реального часу та пропонувати відповідний продукт для задоволення їхніх потреб [2].

Отже, можна виділити наступні Web: Web 1.0, Web 2.0, Web 3.0, Web 4.0. Web-технології розвиваються досить швидко, тому можна припустити, що майбутній розвиток Мережі буде пов'язаний з розвитком веб-нейротехнологій, які на даний момент вже розробляються. Перспективи цієї технології досить амбітні, тому використовуватись вона буде майже в кожній галузі.

Список використаних джерел:

1. Мар'їна О. Ю. Бібліотека в епоху розвитку технологій Web 3.0 // Вісн. Кн. палати. 2015. № 7. С. 18–20.
2. Назаровець С., Кулик Є. Бібліотека 4.0: технології та сервіси майбутнього // Бібл. вісник. 2017. № 5(241). С. 3–14.
3. Пелешин А., Березко О. Веб 2.0 та Семантичний Веб: порівняльний аналіз перспективних тенденцій розвитку WWW // Східно-Європейський журнал передових технологій. 2006. № 6/2(24). С. 43–51.

Богданович Маргарита, студентка 1 курсу магістратури
Національного транспортного університету, м. Київ
Науковий керівник – доктор технічних наук, професор ***Аль-Амморі А. Н.***

РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ІНФРАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології; національна інфраструктура; розвиток.

За даними звіту Міжнародного союзу електрозв'язку, на початок 2010 р. світова інтернет-аудиторія складала приблизно 1,834 млрд користувачів, що на 14,2 % перевищує показник початку 2009 р. (1,605 млрд користувачів за даними того ж джерела). За кількістю користувачів інтернетом на першому місці у світі перебуває Китай (384 млн осіб), на другому – США (240 млн), на третьому – Японія (99 млн осіб). Бразилія посіла 4-е місце – (76 млн користувачів), Німеччина – 5-е (65 млн), Індія – 6-е (61 млн), Росія – 7-е (59,7 млн). Україна за числом користувачів Інтернетом (15,3 млн) займає 28-е місце у світі, збільшивши протягом 2009 р. їх кількість на 4,95 млн осіб [1].

Вимірювання національної інтернет-аудиторії: пошук оптимальної методики. Дослідженням української інтернет-аудиторії до 2009 р. включно займалася низка компаній з онлайн-консалтингу – Gemius Ukraine, Bigmir-Internet, GfK Ukraine, TNS та InMind. Кожна з них використовує власні методики підрахунку та критерії оцінок, що дає значну (подекуди майже у два рази) розбіжність отриманих даних – від 5,4 млн користувачів у TNS до

9,6 млн у InMind (2009 р.) Поряд з цим, за офіційними даними Держкомзв'язку, «чисельність інтернет-аудиторії в Україні налічувала на 1 січня 2010 року понад 15,3 млн унікальних користувачів, що складає третину населення України» [2].

За результатами дослідження аудиторії інтернет-користувачів України, яке, починаючи з липня 2010 р., на постійній основі на замовлення Інтернет Асоціації України (ІнАУ) проводиться дослідною компанією InMind (міжнародна мережа Factum Group), станом на 1 липня 2010 р. в Україні було 12,6 млн інтернет-користувачів віком від 15 років. Ця цифра цілком корелює з вищенаведеними даними Міжнародного союзу електрозв'язку для повної інтернет-аудиторії України – 15,3 млн інтернет-користувачів, оскільки, за даними Держкомстату України, станом на 2010 р. в Україні проживає понад 6,48 млн осіб віком до 14 років, що не враховані в дослідженні InMind [3].

Основні параметри інтернет-аудиторії. Виходячи з даних згаданого дослідження, розподіл інтернет-користувачів в Україні, як і в попередні роки, є нерівномірним. Лише 36 % користувачів, старших 15 років, зосереджені у селах та невеликих (до 50 тис. жителів) містах, хоча у цій категорії населених пунктів проживає близько 50 % громадян України. При цьому 3,2 млн користувачів (понад 25 %) зосереджено в шести найбільших містах України.

Так само нерівномірним є регіональний розподіл. Зокрема, у Західному регіоні України проживає лише 18 % користувачів, тоді як у Центральному (включно зі столицею) – 31 %, на Сході – 34 %, на Півдні (з АР Крим включно) – 17 %. Віковий розподіл користувачів, старших 15 років, виглядає так: частка інтернет-користувачів серед жителів України віком 15–29 років – 59 %, 30–34 роки – 36 %, 45–59 років – 15 %, старших 60 років – 3 %. При цьому чоловіки складають 55 % вітчизняної інтернетаудиторії, жінки – 45 %. У середньому по Україні 1 комп'ютер використовують 2,6 інтернет-користувачі. Найменше «навантаження» на один ПК – в Києві (2,4 користувача), найбільше – у Західному регіоні (2,9 користувача).

Таким чином, поки що зберігається певне відставання України від середньосвітового рівня з показників розвитку та доступності для населення широкосмугових мереж доступу до інтернету. Крім того, наша держава помітно відстає від розвинених країн світу за ступенем інтегрованості у глобальний веб-простір і за показниками кількості інтернет-аудиторії.

Разом з тим є вагомими підстави стверджувати, що в Україні стрімко формується масова інтернет-аудиторія, що за своїми основними параметрами буде подібною до розвинених країн. Так, за даними міжнародної консалтингової компанії J'son & Partners Consulting [4], Україна, поряд з іншими країнами СНД, є світовим лідером за темпами збільшення аудиторії «соціальних мереж»: при чисельності приблизно в 6 млн осіб у 2009 р. її щорічний приріст складає близько 30 %, причому згідно з прогнозами така динаміка утримуватиметься надалі.

Список використаних джерел:

1. International Telecommunication Union. The World in 2010. ICT: Facts and Figures [Електронний ресурс]. URL: <http://www.itu.int/ITU-D/ict/material/FactsFigures2010.pdf> (дата звернення: 02.04.2021).
2. Державна адміністрація зв'язку Міністерства транспорту та зв'язку України. Інформація про стан галузі зв'язку в Україні за січень – вересень 2010 року [Електронний ресурс]. URL: <http://www.stc.gov.ua/uk/publish/article/63905;jsessionid=74272699CD5567EABC58176020654B1B> (дата звернення: 02.04.2021).
3. Доповідь про стан та перспективи розвитку інформатизації та інформаційного суспільства в Україні за 2010 рік: проект; Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.dknii.gov.ua/index.php/uk/2010-09-14-09-33-59/2010-09-14-09-36-42> (дата звернення: 02.04.2021).
4. Социальные сети в странах СНГ развиваются активнее остального мира. 11 мая 2010, J'son & Partners Consulting [Електронний ресурс]. URL: <http://rumetrika.rambler.ru/review/2/4327> (дата звернення: 02.04.2021).

Герасимчук Галина, студентка 1 курсу магістратури Донецького національного університету імені Василя Стуса, м. Вінниця
Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент *Щербіна О. С.*

КОНЦЕПЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Ключові слова: *інноваційна діяльність; інформаційне забезпечення; організаційна структура; підприємства-інноватори; управління.*

Активізація інноваційної діяльності на всіх рівнях економіки повинна супроводжуватися певною адаптацією існуючого інформаційного забезпечення і формуванням на зазначеній основі механізмів, що безпосередньо пов'язані з підвищенням ефективності роботи підприємства через інноваційний розвиток. Як свідчить практика досліджень, в даний час єдина і цілісна теорія формування концепції інформаційного забезпечення управління інноваційною діяльністю відсутня, що обумовлює необхідність та актуальність подальшого її розвитку.

Якщо розглядати інформаційне забезпечення управління інноваційною діяльністю на підприємстві як концепцію, то у такій системі слід виділити підсистему організаційного забезпечення. В організаційну підсистему, як окремий складник цілісної системи, включені процеси, пов'язані з організацією процесу діяльності, праці та управління, що в свою чергу є складною сукупністю організаційних форм, методів і засобів підготовки, ухвалення і втілення в життя управлінських рішень з удосконалення і підвищення ефективності діяльності.

Виділяють різні організаційні типи підприємств-інноваторів згідно міжнародної класифікації.

Першим та найпоширенішим організаційним типом підприємств-інноваторів є венчурне підприємство. Венчурне підприємництво – це ризикова діяльність, у процесі якої створюються і впроваджуються у виробництво нові товари, технології, послуги [1, с. 145]. Головною особливістю даного організаційного типу підприємства-інноватора називають те, що кошти вкладаються у венчурний бізнес без гарантій з боку користувача цих коштів. Кошти надаються на безвідсотковій основі, цей ризиковий капітал розміщується не як кредит, а як частина у статутному фонді підприємства. І тому, саме завдяки ризиковості, при якій вкладники мусять чекати декілька років на результати підприємницької діяльності, і виникають стимули щодо активізації інноваційної діяльності і як наслідок – отримання надприбутків від використання нововведень.

Другим типом підприємств-інноваторів є підприємства-експлеренти (піонерські). Експлеренти – фірми, що спеціалізуються на створенні нових чи радикальних перетворень старих сегментів ринку. Фірми-експлеренти одержали назву «піонерських», тому що вони займаються просуванням нововведень на ринок. Коли приваблива для ринку новинка вже створена, експлерент укладає альянс із великою фірмою для тиражування нововведення. Спілка з могутньою компанією (навіть за умови поглинання і підпорядкування) дозволяє досягти вигідних умов. Вибір такого партнера залежить від специфіки споживача. Експлеренти в 85 випадках із 100 зазнають краху, але за рахунок 15 випадків одержують величезний технічний, фінансовий і моральний успіх [2, с. 198].

Третім організаційним типом підприємств-інноваторів є підприємства – патієнти. Патієнти зорієнтовані на вузький сегмент ринку та здебільшого задовольняють потреби, сформовані під впливом моди або реклами. Ці компанії функціонують на етапах зростання випуску продукції й одночасно на стадії спадання винахідницької активності. Вимоги до якості й обсягів продукції у цих фірм пов'язані з проблемами завоювання ринків. Виникає необхідність ухвалювати рішення про проведення чи припинення розробок, про доцільність продажу і купівлі ліцензій. Незважаючи на прибутковість діяльності, існує імовірність ухвалення невірних рішень, що призведе до кризи, тому в таких фірмах існує посада штатного інноваційного менеджера, який оцінює ризики [3, с. 121].

Четвертим типом організації підприємств-інноваторів є підприємства – віоленти. Вони являють собою організації з агресивною стратегією, великим капіталом, високим рівнем освоєння технологій. Віоленти спеціалізуються на великосерійному і масовому виробництві продукції для широкого кола споживачів із середніми запитами до якості та відповідно зі середнім рівнем цін. Науково-технічна політика віолентів вимагає ухвалення рішень про терміни налагодження виробництва (у тому числі про придбання ліцензій), зняття продукції з виробництва, інвестиції і розширення виробництва, заміну парку устаткування. У таких фірмах обов'язково передбачена посада інноваційного менеджера [4, с. 130].

П'ятим, проте не менш важливим типом організації підприємств-інноваторів на сьогодні є підприємства-комутанти. Вони функціонують у сфері середнього і дрібного бізнесу, орієнтуючись на задоволення локальних місцевих потреб. Вони діють на етапі зниження попиту на продукцію, тобто на завершальному етапі життєвого циклу. Науково-технічна політика комутантів вимагає ухвалення рішень про своєчасне впровадження продукції у виробництво, технологічні особливості, доцільність змін відповідно до вимог специфічних споживачів. Вони індивідуалізують підхід до клієнта, але на базі використання досягнень фірм – віолентів. Комутанти працюють на етапі падіння випуску продукції, їхня політика вимагає ухвалення рішення про ступінь технологічного освоєння виробів, доцільності зміни в них відповідно до вимог специфічних потреб [4, с. 132].

Категорія інформаційне забезпечення управління інноваційною діяльністю містить в собі мету підприємства, критерії досягнення цілей, фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, методи впливу на дані фактори, спрямовані на досягнення поставлених цілей. Тому варто більш детально розглянути етапи формування концепції інформаційного забезпечення управління інноваційною діяльністю підприємства: детальний аналіз організаційної структури підприємства; діагностика інноваційного розвитку підприємства загалом (а також оцінка поточного стану підприємства); виявлення й аналіз чинників, які впливають на виконання завдань і досягнення поставлених цілей; прийняття управлінських рішень.

Таким чином, інформаційне забезпечення управління інноваційною діяльністю підприємства являє собою ряд етапів, що у своїй сукупності утворюють комплексну концепцію, створену з поліфункціональних зв'язків між об'єктами, суб'єктами, засобами, методами та іншими складовими інноваційної діяльності і використовується для досягнення стратегічних цілей конкретного підприємства.

Список використаних джерел:

1. Роджерс Е. Дифузія інновацій. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2009. 591 с.
2. Кузьмін О.Є. Інноваційний менеджмент: статико-динамічна візуалізація : навч. посібник. 2-ге вид., перероб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2011. 212 с.
3. Шегда А. В. Стратегічне управління : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Київ. ун-т, 2009. 304 с.
4. Ильенкова С. Д. Инновационный менеджмент : учеб. для вузов. Москва : Банки и биржи, ЮНИТИ, 2007. 327 с.
5. Онисенко Т. С. Організаційно-економічний механізм управління інноваційною діяльністю підприємства // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. 2014. № 10. С. 86–92.

ГІБРИДНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАГРОЗИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Ключові слова: гібридні війни; інформаційні війни; інформаційні загрози; соціальні мережі.

Неможливо уявити сьогодишню інформаційну еру без соціальних мереж, які проникають у наше повсякденне життя, формують спосіб нашого спілкування, а компанії чи установи представляють себе в соціальних мережах. Переваги цілком очевидні: завдяки тому, як працюють соціальні медіа, кожен (будь-то персону, політик чи компанія) може досягти шаленої популярності за низькою ціною та без особливих зусиль і будь-хто має можливість поширювати інформацію та контент власним способом. Таким чином, можна легко створити інтернет-спільноту та відповідну цифрову репутацію, що може призвести до збільшення продажів компаній або покращити результати виборів у політиці.

Однак, окрім цих численних позитивних ефектів та можливостей для використання соціальних медіа, спосіб роботи соціальних мереж також несе багато гібридних інформаційних загроз: легкий доступ, широке охоплення та можливість анонімності полегшують маніпулювання громадською думкою, наклеп на компанії, установи та осіб або поширювати фейкову інформацію, що шкодить репутації. Тому Інтернет, і особливо соціальні медіа, можуть стати зброєю та ареною віртуальної гібридної інформаційної війни, в якій користувачі борються за захист власних політичних, економічних, соціальних чи культурних інтересів [1; 3; 9; 11; 12].

Вперше це явище було описано більше 30 років тому. Вже у той час вчені передбачали розвиток гібридних інформаційних загроз у XXI столітті, який, на відміну від кібервійн, не зосереджувався на атаці інформаційних технологій. Відповідно до тогочасного розуміння, метою гібридних інформаційних загроз було скоріше навмисне маніпулювання сприйняттям певної групи користувачів. Таким чином, концепція гібридної війни притаманна специфічному підходу до конфлікту в інформаційну епоху: сама інформація стає найпотужнішою зброєю, яка може використовуватися урядами, компаніями, невеликими групами та приватними особами.

Сьогодні ця ідея вже не вигадка, а скоріше реальність. Різні особи зрозуміли та узагальнили основну концепцію гібридних інформаційних загроз і дедалі більше покладаються на використання тактики маніпуляцій для просування свого порядку денного. Гібридна війна – це політично-військовий термін, що описує поєднання різних видів військових та невійськових протистоянь, в результаті яких операції та дії в гібридній війні зазвичай проводяться під прикриттям та без офіційного оголошення війни. Використовуються приховані фізичні атаки або кібератаки, а також

комунікативні та психологічні тактики, такі як пропаганда та дезінформація [2; 5; 7; 10].

Гібридні інформаційні загрози в соціальних мережах окреслюють використання соціальних медіа як свого роду зброю для заподіяння стійкої шкоди певним суб'єктам, таким як уряди чи компанії. Для просування політичної, економічної, соціальної чи культурної програми використовуються різні стратегії та тактики, а також технологічні засоби. Гібридні загрози в соціальних мережах, як правило, спрямовані на маніпулювання сприйняттям, а отже, думками, емоціями та поведінкою певної цільової групи. Приклади засобів ведення гібридної інформаційної війни в соціальних мережах включають розповсюдження (неправдивої) інформації в соціальних мережах, використання соціальних ботів та вплив на конкретні цільові групи за допомогою мікронацілювання [6; 11].

Хоча битва в соціальних мережах спочатку обмежувалася політичною ареною, соціальні медіа зараз використовуються різними суб'єктами як стратегічна зброя. Таким чином, і зловмисники, і цілі можуть бути знайдені в багатьох сферах суспільства. Їх можна приблизно розділити на чотири категорії.

- Політичні особи: політики використовують соціальні медіа для просування певного політичного порядку денного. Наприклад, гібридна війна в соціальних мережах має на меті вплинути на результати виборів, дестабілізувати політичні системи або знищити довіру громадськості до уряду. До політичних утворень належать союзи держав, окремі штати, партії або навіть військові частини.

- Економічні суб'єкти: в економічному секторі мотив гібридних загроз в соціальних мережах, як правило, має фінансовий характер. Промислові групи чи сектори хочуть відстоювати свої інтереси, щоб отримати перевагу або завдати шкоди іншим. Крім того, компанії також використовують соціальні медіа для дискредитації своїх конкурентів, отримання конкурентних переваг і врешті-решт для утвердження на ринку.

- Гравці з особливими інтересами: окрім політичних та економічних, є й інші мотиви участі у гібридній інформаційній війні в соціальних мережах. Наприклад, лобістські групи намагаються впливати на громадську думку, щоб отримати певні посади, а релігійні чи політичні групи намагаються залучити більше послідовників для власних цілей.

- Особи зі змішаними інтересами: зрештою, не всіх гравців завжди можна віднести до певної групи, оскільки деякі зловмисники переслідують декілька цілей одночасно або просто працюють від імені інших осіб [4; 7; 11].

Загалом, гібридні інформаційні загрози в соціальних мережах сьогодні доступні кожному без особливих зусиль, адже для розгортання цифрових атак у соціальних мережах достатньо лише трохи технічних ноу-хау та доступу до Інтернету. Таким чином, окремі користувачі в соціальній мережі можуть швидко і легко збирати вичерпну інформацію про ціль атаки, ділитися маніпулятивним вмістом з цільовою групою та використовувати мікро-

націлювання та платні оголошення, щоб відтворити його ще більш конкретно, або зв'язатися з цільовою групою безпосередньо через приватні повідомлення, обговорювати їх із ними та переконувати у певному випадку [8].

Маніпулювання цілими суспільствами або окремими зацікавленими сторонами є центральною стратегією у гібридній війні в соціальних мережах. Наприклад, на цінності, емоції та мислення певної цільової групи слід впливати таким чином, щоб створити наслідки, що впливають на цілі атаки. Наприклад, використання цифрової пропаганди повинно вплинути на результати виборів або спонукати споживачів припинити покупки у певної компанії. Для досягнення цієї мети зловмисники можуть використовувати різні підходи:

- **Обман:** поширюючи неправдиву інформацію або чутки, зловмисники намагаються систематично обманювати свою цільову групу. Штучна увага також часто приділяється одній темі, щоб відвернути увагу від іншої.

- **Плутанина:** надаючи суперечливу інформацію, зловмисники намагаються створити плутанину та невпевненість у цільовій групі. Це робить цільову групу більш схильною до спрощення подання та пропаганди, спрямованої на шкоду цілі.

- **Розділення:** зловмисники намагаються розділити суспільства або групи, поширюючи в Інтернеті радикальні погляди, а також ненависть та агітацію. Публічний конфлікт, у свою чергу, повинен призвести до сильних негативних почуттів та вищої сприйнятливості до певних наративів.

- **Викриття:** зловмисники публікують (неправдиву) конфіденційну інформацію або дані з метою публічного викриття мети нападу.

- **Дискредитація та наклеп:** агресори атакують репутацію цілі та поширюють шкідливий вміст у соціальних мережах [1; 4; 9; 11].

Незалежно від мети та підходу, який переслідують зловмисники, можливості використання інформації як зброї на війні в соціальних мережах величезні: так звані відкриті методи - це, наприклад, поширення чуток, неправдивої або конфіденційної інформації та іншого контенту через офіційний акаунти в соціальних мережах впливових людей та лідерів громадської думки, таких як політики, знаменитості або працівники компанії. Поширюючи такий поляризуючий вміст, дезінформацію або звинувачення, зловмисники можуть швидко охопити широку аудиторію, спровокувати війну і навіть привернути увагу до традиційних засобів масової інформації. Крім того, "справжні" авторитетні люди зазвичай мають великий вплив на думку цільової групи, оскільки вони користуються високим ступенем довіри.

Отже, гібридні інформаційні загрози в соціальних мережах – це також битва за увагу, яку потрібно виграти шляхом генерування вірусного контенту та використання механізмів домінуючої економіки уваги в Інтернеті. Таким чином зловмисники створюють історії та контент, які покликані емоційно закликати та поляризувати користувачів Інтернету, щоб виділитися через надмірну кількість вмісту в соціальній мережі та досягти максимально можливого ефекту.

Список використаних джерел:

1. Веденєєв Д.В., Семенюк О.Г. Формування концептуальних та функціональних передумов гібридної конфліктності як загрози національній безпеці України: ретроспективний аналіз: монографія. Київ : ДП ІНФОТЕХ, 2020. 274 с.
2. За українцями в соцмережах шпигують злодії, спецслужби і роботодавці [Електронний ресурс]. URL : <https://tsn.ua/ukrayina/za-ukrayincyami-v-socmerezah-shpiguyut-zlodiyyi-specsluzhbi-i-robotodavci-283283.html> (дата звернення 10.04.2021).
3. Коваль Т., Туровська Л., Шевченко І. Впровадження міжнародних стандартів статистичного обліку та захисту інформаційної безпеки користувачів наукової бібліотеки (на прикладі БД "Читачі НБУВ") [Електронний ресурс] // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2017. Вип. 48. С. 125-144. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2017_48_11 (дата звернення 10.04.2021).
4. Копієвська О. Р. Культурні практики як засіб подолання гібридних конфліктів [Електронний ресурс] // Українське суспільство в умовах війни: виклики сьогодення та перспективи миротворення. Маріуполь, 2020. URL : <https://dsum.edu.ua/storage/documents/news/PROGRAMA-KONFERENTSIYI-22.06.2020-roku-2.pdf> (дата звернення 10.04.2021).
5. Копієвська О.Р. Локальні культурні ландшафти України в умовах гібридної реальності [Електронний ресурс] // Тоталітаризм як система знищення національної пам'яті : зб. наук. праць. Львів : Друкарня Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, 2020. С. 182-184. URL : <http://library.kr.ua/elib/totalitaryzm/totalitaryzm.pdf> (дата звернення 10.04.2021).
6. Соціальні мережі вільний обмін думками чи маніпулювання свідомістю [Електронний ресурс]. URL: <https://xpress.sumy.ua/article/society/5700> (дата звернення 10.04.2021).
7. Соціальні мережі як середовище для технологій маніпулятивного впливу [Електронний ресурс] / ICCS – Міжнародний центр протидії кіберзлочинності. URL: <https://iccc.pro/article/socialni-merezhi-yak-seredovyshche-dlya-tehnologiy-manipulyatyvnoho-vplyvu> (дата звернення 10.04.2021).
8. Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посіб. Київ : ВІПОЛ, 2011. 248 с.
9. Gunneriusson H., Rain Ottis. Cyberspace from the Hybrid Threat Perspective. The Journal of Information Warfare. Yorktown. 2013. Vol. 12. Is. 3.
10. Gunneriusson, H. Hybrid Warfare and Deniability as Understood by the Military". Polish Political Science. Yearbook. 2019. Vol. 48, Is. 2. P. 267–288.
11. What is Social Media Warfare? [Electronic resource]. URL: <https://prevency.com> (дата звернення 10.04.2021).
12. World Values Survey [Electronic resource]. 2020. URL : <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSCContents.jsp?CMSID=Findings> (дата звернення 10.04.2021).

Дагман Рім, студентка 2 курсу магістратури
Національного транспортного університету, м. Київ
Науковий керівник – доктор технічних наук, професор *Аль-Амморі А. Н.*

СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ «СТУДЕНТ-РОБОТОДАВЕЦЬ» В РАМКАХ «ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ»

Ключові слова: мотивація; навчальний процес; роботодавці; студенти; цифрова економіка.

Постановка проблеми: перехід з індустріального суспільства в постіндустріальне, зміна технологічного укладу, що породжує зміну форматів, – все це супроводжується кризою у всіх галузях економіки, в тому числі і в галузі освіти. Сьогодні освіта відстає від виробництва. У зв'язку з цим роботодавець змушений витратити кошти на перепідготовку і перекваліфікацію молодого фахівця під потреби кожного окремого бізнесу.

Мета статті полягає в аналізі існуючих і огляді перспектив моделей освітніх платформ для взаємодії вузів і роботодавців в умовах цифрової економіки.

Сьогодні все частіше з'являються нові професії, а технології стрімко змінюються. Це стало підставою для розробки нового освітнього механізму, який потребують як студенти, так і викладачі. Розглянемо детальніше причини, що ведуть до змін освітньої моделі:

- перехід від 5-го до 6-го технологічного укладу (роботизація, і як наслідок зростання безробіття)
- глобальна цифровізація (віртуальна реальність, BigData, Machine Learning, нейронні мережі)
- перехід від «цивілізації Книги» до «цивілізації Образу»
- динамічні форми виробництва, як вимоги до «швидкої освіти»
- руйнування формату мислення
- фрагментація знання

Сукупність цих причин породжують нові вимоги в галузі освіти. Томас Фрей, ведучий футуролог Інституту Да Вінчі (Колорадо, США), припускає, що до 2030 року найбільшим інтернет бізнесом буде освітня компанія, про яку ще ніхто не знає (з інтерв'ю Business Insider)[1].

Сучасні заклади вищої освіти використовують автоматизовані системи для організаційного управління процесом, тож вони спрямовані на адаптивне формування змісту освітніх програм. Інше популярне рішення освітніх установ це автоматизація прийому абітурієнтів. Попри наявність таких систем, сучасна структура вищої професійної освіти передбачає активне залучення роботодавців до формування цілей і подальшого розвитку та підготовки студентів [2]. А отже, *інформаційні системи (ІС)* – в контексті нашого дослідження являють собою системи, призначені для зберігання, пошуку та обробки інформації, та функціонуючу за рахунок організаційних ресурсів (технічних, людських і т.д.).

Коротко опишемо приклад процесу взаємодії з подібною системою: роботодавець відправляє кейс (завдання) на платформу; молодий фахівець його бачить і приймає рішення щодо участі; після того, як молодий спеціаліст вирішив кейс, він відправляє його на перевірку експерту; в даному випадку експертом може виступати як штучний інтелект, або ж професіонал в обраній предметній галузі.

Зміна технології планування кількісних і якісних результатів підготовки фахівців стала результатом зростаючої ролі інформаційної взаємодії роботодавців, студентів і закладів вищої освіти. У сучасних умовах, та з огляду на майбутнє автоматизації, подібна система стане інструментом, та використовуватиметься з метою аналізу потреб ринку праці та планування актуальних і затребуваних профілів підготовки.

Серед завдань такої ІС є: представлення інтересів суб'єктів певної предметної області; застосування передових інформаційно-комунікаційних та освітніх технологій для координації зацікавлених учасників; організація спільної науково-інноваційної діяльності, яка дозволяє залучити студента до роботи в складі наукових груп і шляхом застосування проектних методів навчання підвищити якість підготовки молодих фахівців.

Теперішня технологія інформаційної взаємодії заснована на досвіді прямої взаємодії підприємств-роботодавців та ЗВО. Щодо майбутніх систем, то абсолютно необхідним є формування *моделей і структури автоматизованої системи інформаційної взаємодії суб'єктів* (з технічної точки зору включно). Варто зазначити, що приблизна система і її функціонування повинні здійснюватись шляхом реалізації інформаційної взаємодії між підсистемами на основі стандартизованих протоколів інформаційного обміну документами в рамках обчислювальної мережі. Саме через відсутність подібного рішення система взаємодії роботодавців і представників сфери освіти поки ще недостатньо ефективна. Сама автоматизація процесу взаємодії сторін дозволить підвищити ефективність збору і обробки вимог роботодавців. Результатом буде створення умов для спільного управління індивідуальними освітніми траєкторіями в загальному процесі навчання [3].

З боку організації освітнього процесу взаємодія випускаючої кафедри і роботодавців сьогодні стає важливим показником якості та ефективності діяльності ЗВО, і є одним з найважливіших критеріїв його конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг. На даному етапі такий розвиток неможливий без застосування комп'ютерних програм та інформаційних систем. А отже, нашою метою є представлення можливих варіантів моделей і структури такої системи.

Таким чином, у нинішніх умовах, зміна освітнього процесу – це рух, який вимагає від педагога освітнього «апгрейду» – нових знань, умінь, навичок. Сьогодні ринок освітніх послуг поступово переходить в сферу онлайн-технологій. Модель життєвого циклу системи взаємодії бізнесу і молодих фахівців тісно пов'язана з процесом навчання в реальному часі. З метою актуалізації знань і навичок необхідно забезпечити тісну співпрацю і

збільшити мотивацію взаємодії "студент-роботодавець" вже на етапі навчання. Таким чином, дана інформаційна система відіграватиме ключову роль у функціонуванні оператора такої взаємодії.

Список використаних джерел:

1. Провідний футуролог прогнозує, що найбільшою інтернет-компанією 2030 року буде Інтернет-школа [Електронний ресурс] // Business Insider. URL: <https://www.businessinsider.com/futurist-predicts-online-school-largest-online-company-2016-12>.

2. Гриценко О.М., Рудакова Г.М., Лоч А.В. Формування варіативної складової навчального плану адаптивної до ринку праці ІТ-фахівців // Відкрита освіта. 2018. № 2. С. 263–267.

3. Данілаєва Д.П., Польський Ю.Є. Адаптивна система управління підготовкою технічних фахівців // Університетське управління: практика і аналіз. 2013. № 6. С. 49–54.

4. Михайлов С.А., Дегтярьов А.Г., Трегубов В.М. «Електронний університет» // Вища освіта. 2009. № 5. С. 87–91.

Ліщук Людмила, студентка 4 курсу
Національного транспортного університету, м. Київ
Полева Наталія, асистент кафедри інформаційно-аналітичної
діяльності та інформаційної безпеки
Національного транспортного університету, м. Київ
Науковий керівник – кандидат технічних наук, доцент *Наумова Н. М.*

СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА В КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Ключові слова: *комунікаційні технології; соціальні медіа; PR.*

Поява нових технологій та інструментів впливу на суспільну думку, що реалізуються через мережу Інтернет відкрили нові можливості для фахівців з комунікаційних технологій зв'язків з громадськістю (технологій PR). Поняття PR, як інструменту усвідомленого діалогу двох рівних суб'єктів, тісно пов'язане з такими сферами як інформаційно-аналітична діяльність, політика, маркетинг, менеджмент тощо.

Якщо раніше думку формувала друкована преса та телебачення, то тепер лєвова частка інформаційних ЗМІ перейшла в он-лайн формат, тим самим відкривши нові можливості для комерційних компаній. Вислів Б. Гейтса: «Якби у мене був останній долар, я б витратив його на зв'язки з громадськістю», свідчить про те, що у сучасному бізнес середовищі все більше розуміють переваги PR-діяльності.

Відомо, що PR – це вид діяльності, спрямований на формування громадської думки про політику, про кандидата, партію, про компанію, бренд,

продукт, товар або послугу. За технологіями розрізняють PR: Online (сайти, соцмережі, Інтернет-технології); Offline (PR-акції у реальному житті).

Традиційний PR реалізується через засоби масової інформації - телебачення, радіо, друковані видання та через різні масові заходи. Базовим інструментарієм традиційного PR є: івенти (прес-конференції, дні відкритих дверей, спортивні ігри тощо); робота зі ЗМІ; сайт (корпоративний чи особистий); участь у подіях галузі (виставки); робота з лідерами думок; внутрішня комунікація; освітні проекти; соціальна активність; дослідження.

Стрімкий розвиток соціальних медіа дозволив ряду експертів заговорити про виникнення нової концепції зв'язків з громадськістю – PR 2.0. Цей новий напрямок Б. Соліс разом зі своєю колегою Д. Брекенрідж докладно описав в книзі “Putting the Public Back in Public Relations” [5].

Автори стверджували, що комунікації з громадськістю повинні бути зміщені в бік безпосереднього спілкування з кінцевим споживачем. “PR 2.0 використовує комбінацію інструментів соціальних медіа, які доступні професіоналам у галузі комунікацій, щоб безпосередньо охопити та покращити спілкування з представниками впливу та споживчою аудиторією”. PR 2.0 “дає нові можливості для комунікацій такі як: відслідковувати, що кінцеві споживачі говорять про продукт або послугу в реальному часі; впроваджуватися в Інтернет-спільноти (соціальні мережі, блогосферу) для поширення потрібної інформації; безпосередньо впливати на думку покупців, використовуючи більш привабливі для споживачів канали (відео, подкасти, тощо.)” [1, с. 56].

Новий напрям в публік рилейшнз PR 2.0 пізніше стали називати Digital PR, і сьогодні фахівці частіше вживають цей термін замість PR 2.0. Цей новий напрямок, з одного боку, знаходиться в тісному зв'язку з Public Relations в його традиційному розумінні, а з іншого боку – пов'язаний з SMM, SEO, Digital marketing. Digital PR – сучасний напрямок PR, що реалізує загальну PR-стратегію в соціальних медіа: в блогах і соціальних мережах. Як допоміжні канали для Digital PR, використовуються форуми, дискусії в коментарях на власному сайті, «білі книги» і вебіари. Відмінністю соціальних медіа від ЗМІ є те, що в них йде прямий, оперативний і двосторонній обмін інформацією з цільовою аудиторією. Така комунікація з цільовою аудиторією є недосяжною в друкованих виданнях і важко досяжна на радіо і телебаченні [2].

У чому різниця між Digital PR і традиційним PR? Цифровий PR – це той же традиційний PR, до якого додався Інтернет-простір. Базовими напрямками сучасного Digital PR є: Content-marketing (фото, відео); SEO (технології з наповнення сайту для підняття у топ серед пошукових запитів); PR та журналістика; Media production [3].

Базовим інструментарієм Digital PR є: хай-тек (від англ. high technology – високі технології); Інтернет; стільникові системи (телебачення, радіо); хай-х'юм (технології, де предметом трансформацій стає людська істота, на відміну від технологій «хай-тек»). Сюди відносяться SMM та SEO (пошукова оптимізація сайту, з англ. search engine optimization); таргетинг = орієнтування

(з англ. *targeting* – це вибір потенційних клієнтів, яким бізнес хоче продавати товари або послуги).

Розглянемо кожну з складових. Інновації в PR-діяльності припускають застосування нових хай-тек технологій, заснованих на використанні нових каналів просування, власне підвищення ККД, підвищення ефективності роботи самих піар-агентств за рахунок впровадження тих чи інших ІТ-рішень (наприклад, Knowledge Management System – систем управління знаннями).

Наприклад, українське PR-агентство Renome надає широкий спектр послуг на основі застосування хай-тек технологій. Для політичної сфери (побудова образу політика; створення інформаційної хвилі; комплексне керівництво виборчою кампанією; боротьба з чорним PR). Для бізнес-сегмента: розробка PR-стратегії бренду; комплексне PR-просування; PR-аудит; нівелювання негативу про компанію; проведення івентів; публікації в британських і американських ЗМІ.

Сьогодні поряд із традиційними технологіями – інформування та пропаганда – особливого значення набувають хай-х'юм-технології, які спрямовані на створення нового соціокультурного простору. Хай-х'юм – технологія є однією із сучасних технологій впливу на людину, тобто це висока соціогуманітарна технологія, основне призначення якої полягає у впливі на свідомість індивідів або груп з метою зміни їх поведінки та взаємин.

SEO (пошукова оптимізація) – найбільш рентабельний маркетинговий канал. Просування сайтів – це складний і безперервний процес. Основним завданням SEO є залучення гарячої аудиторії з пошукових систем, що в свою чергу збільшує обсяги прибутку від проекту. Це комплекс дій, пов'язаних з адаптацією сайту під алгоритми пошукових систем для забезпечення відповідності запитам користувачів і залучення потенційних клієнтів. SEO суттєво підвищує видимість ресурсу під час пошуку в потрібній тематиці.

Мільйони людей по всьому світу користуються соціальними платформами. Знайти в цій масі своїх цільових клієнтів, яким цікава ваша акція, товар чи послуга – цю задачу можна вирішити завдяки таргетинговій рекламі. Таргетингова реклама – це канал просування в соціальних мережах, направлений на певну цільову аудиторію за чітко заданими параметрами. Цей вид реклами з'явився в той же час, що й соцмережі, коли рекламодавці на базі анкетних даних почали складати адресні списки людей, яким могла б бути цікава їхня пропозиція. Це дозволяє виокремити з величезної неосяжної аудиторії сегмент, який може зацікавитися конкретним товаром чи послугою.

Таргетингову рекламу можна використовувати в політичних і виборчих комунікаціях для просування кандидата або партії. Таргетинг дозволяє налаштуватися на аудиторію за різними параметрами.

Digital PR – це реалізація продуманої стратегії просування компанії в соцмережах і блогах, ефективність якої гарантована донесенням потрібних для підприємства сенсів прямій цільової аудиторії, а не випадковим же Інтернет-користувачам. Традиційний піар-фахівець працює там, куди дотягуються його

руки, Digital-фахівець може працювати одразу по всьому світу. Перевагою Digital-PR є таргетованість і адресність, тому його ефективність значно вища [2].

Діджитал PR адаптує PR-стратегію компанії до формату соціальних мереж і блогосфери. Треба зауважити, що якісний контент грає найважливішу роль в Digital PR – траншуються детально продумані ключові повідомлення про компанії, сенси і символічні схеми, які позиціонують підприємство в очах цільової аудиторії.

Але форма подачі вже інша, ніж в форматі прес-релізів, прес-конференцій, або інших традиційних PR-інструментів. Це пости, відео, фото та «підводки» до них, опитування, конкурси тощо. Діджитал PR – це реалізація продуманої стратегії просування компанії в соцмережах і блогах за рахунок донесення потрібної для підприємства інформації прямій цільової аудиторії [3].

Яскравим прикладом компанії, що пропонує своїм клієнтам представництво в блогосфері і соціальних мережах саме в форматі діджитал PR, є українське PR-агентство Publicity Creating. На даний момент компанія веде більше 50 майданчиків в соціальних мережах і блогосфері, загальна аудиторія яких складає десятки тисяч користувачів Інтернет. При цьому, серед них є як зовсім «молоді» – сторінки, групи і корпоративні блоги, яким виповнилося лише по декілька місяців, так і «старожили» – блогосфери і соціальні мережі з більш ніж 2-річним досвідом ведення. Всього на даний момент компанія Publicity Creating для просування своїх клієнтів використовує різні майданчики: соціальні мережі (Facebook, LinkedIn), мікроблог Twitter, блоги на Livejournal.com, blogspot.com тощо, а також відеохостинг (YouTube), фотохостинг (Flickr) та інші.

Список використаних джерел:

1. Брекенридж Д. PR 2.0: Новые медиа, новые аудитории, новые инструменты. Москва : Финпресс, 2015. 272 с.
2. Курбан О. В. PR у маркетингових комунікаціях : навч. посіб. Київ : Кондор, 2017. 246 с.
3. Сова В. Є. Маркетинг у соціальних медіа [Електронний ресурс]. URL: <http://intkonf.org/sova-vv-marketing-u-sotsialnih-media/>.
4. Солдатенко І. О., Нетецька Т. М. Паблік рілейшнз у бізнесі : навч. посіб. Харків : НТУ «ХПІ», 2018. 112 с.
5. Solis B., Breakenridge D. Putting the Public Back in Public Relations : how Social Media is Reinventing the Aging Business of PR. Upper Saddle River, 2015. 316 p.

ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ЕЛЕКТРОННОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩІ

Ключові слова: *електронна інформація; захист; інтернет-середовище.*

Безпека даних є однією з головних проблем в мережі інтернет. З'являються відомості про те, як комп'ютерні зловмисники, які використовують все більш витончені прийоми, проникають в чужі бази даних або отримують доступ в архівах комерційних даних.

Платою за користування інтернетом є такі інформаційні загрози:

- організація зовнішніх атак на корпоративну мережу;
- несанкціонований доступ до мережі організації з боку робочих станцій, віддалених і передавальних серверів, включених в мережу інтернет;
- втрата інформації в каналах інтернет-зв'язку в результаті зараження шкідливими програмами, некомпетентності співробітників, відмови каналу зв'язку, стихійних лих;
- несанкціонований програмно-апаратний доступ до інформації, що знаходиться в каналі зв'язку інтернет;
- несанкціонований доступ до інформації через електромагнітні випромінювання каналів зв'язку та засобів передачі інтернет-інформації;
- несанкціонований доступ до інформації, розміщеної на віддалених і передавальних серверах інтернет;
- збір та моніторинг мережевої інформації в інтересах третіх осіб;
- надлишок непотрібної і шкідливої інформації в системі [1].

З усього перерахованого вище впливає, що якщо комп'ютер або корпоративна мережа є носієм цінної інформації, необхідно серйозно подумати перед підключенням його до мережі. І спочатку виконати при можливості всі рекомендації щодо засобів захисту:

- провести ретельний аналіз і вилучення конфіденційної інформації з підключається мережі або персонального комп'ютера;
- поконсультуватися з фахівцями, що займаються інформаційною безпекою і виконати наведені нижче рекомендації до підключення до інтернету.

При роботі в мережі інтернет на перше місце виходить «міжмережевий екран» або брандмауер. **Брандмауер** – невід'ємна частина системи захисту, без якої неможлива розробка її політики [2]:

- брандмауер дозволяє значно знизити число ефективних зовнішніх атак на корпоративну мережу або персональний комп'ютер, несанкціонований доступ до мережі організації з боку робочих станцій, віддалених і передавальних серверів, включених в мережу інтернет, знизити ймовірність збору і моніторингу мережевої інформації в інтересах третіх осіб, блокувати доступ непотрібної і шкідливої інформації в систему;

– використання VPN технології, алгоритмів криптографування (електронного підпису, стиснення з паролем, шифрування), дозволяє знизити втрати від несанкціонованого програмно-апаратного доступу до інформації, що знаходиться в каналі зв'язку інтернет, доступ до інформації через електромагнітні випромінювання каналів зв'язку і засобів передачі інформації інтернет, також доступу до інформації, розміщеної на віддалених і передавальних серверах інтернет, збирання і моніторинг інформації в інтересах третіх осіб;

– дублювання каналу інтернет і стиснення інформації дозволяє підвищити надійність системи в разі відмови або перевантаження каналу зв'язку і в разі стихійних лих;

– використання антивірусних засобів, не без підстав, вважається необхідною умовою при підключенні до інтернету, дозволяє значно знизити втрати інформації внаслідок зараження шкідливими програмами;

– використання автоматизованих засобів перевірки мережі на можливі уразливості в системі захисту та аудиту безпеки корпоративних серверів дозволяє встановити джерела загроз і значно знизити ймовірність ефективних атак на корпоративну мережу або персональний комп'ютер;

– використання Проху і анонімних серверів дозволяє залишатися умовно анонімним при діях в інтернеті і знизити ризики, пов'язані зі збором і моніторингом мережевої інформації в інтересах третіх осіб, потоком непотрібної і шкідливої інформації в систему;

– використання систем обмеження доступу співробітників до мережевих ресурсів інтернету, використання маршрутизаторів і надійних постачальників мережевих послуг, короткочасного каналу зв'язку дозволяють скоротити збір і моніторинг мережевої інформації в інтересах третіх осіб, потік непотрібною і шкідливою інформації в систему.

Одним з найбільш поширених механізмів захисту є застосування міжмережевих екранів-брандмауерів (firewalls). Варто зазначити, що внаслідок непрофесіоналізму адміністраторів і недоліків деяких типів брандмауерів порядку 30% зломів відбувається після установки захисних систем.

Проблема міжмережевого екранування формулюється наступним чином. Нехай є дві інформаційні системи або два безлічі інформаційних систем. **Екран** (firewall) – це засіб розмежування доступу клієнтів з однієї безлічі систем до інформації, що зберігається на серверах в іншій безлічі [2].

Екран виконує свої функції, контролюючи всі інформаційні потоки між цими двома безлічами інформаційних систем, працюючи як деяка «інформаційна мембрана». У цьому змісті екран можна уявляти собі як набір фільтрів, що аналізують минаючу через них інформацію і, на основі закладених у них алгоритмів, що приймають рішення: чи пропустити цю інформацію або відмовити в її пересиланні. Крім того, така система може виконувати реєстрацію подій, зв'язаних із процесами розмежування доступу, зокрема, фіксувати всі «незаконні» спроби доступу до інформації і, додатково, сигналізувати про ситуації, що вимагають негайної реакції, тобто здійснювати тривогу.

Зазвичай системи, що здійснюють екранування, роблять несиметричними. Для екранів визначаються поняття «всередині» і «зовні», і завдання екрану полягає в захисті внутрішньої мережі від «потенційно ворожого» оточення. Найважливішим прикладом потенційно ворожої зовнішньої мережі є інтернет.

Кількість і витонченість загроз інформаційній безпеці щороку зростає. Незважаючи на те, що індустрія послуг із захисту інформації розвивається, зловмисникам іноді все ж вдається бути на крок попереду. І відбувається це не тому, що немає ефективних засобів захисту або кваліфікованих консультантів, здатних вирішити проблему. Скоріше, це походить від того, що керівники компаній не до кінця розуміють необхідність захисту інформаційних ресурсів. Недостатньо просто встановити антивірусні програми і обмежити доступ до тих чи інших даних. Щоб забезпечити максимальну конфіденційність інформації, доведеться створити багаторівневу систему її захисту, і далеко не завжди з цим завданням може впоратися власний IT-відділ фірми. У такому випадку на допомогу приходять спеціалізовані компанії, що професійно займаються саме захистом інформаційних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Кочарян А. Б. Виховання культури користувача Інтернету. Безпека у всесвітній мережі : навч.-метод. посіб. Київ, 2011. 100 с.
2. Хорошко В.О., Чередниченко В. С., Шелест М. Є. Основи інформаційної безпеки : підручник / за ред. В. О. Хорошка. Київ : ДУІКТ, 2008. 186 с.

Меркулов Єгор, студент 4 курсу
Національного транспортного університету, м. Київ
Науковий керівник – кандидат історичних наук, професор *Палеха Ю. І.*

РЕКЛАМА ЯК СПОСІБ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Ключові слова: *інформація; реклама; розповсюдження.*

Визначень слова “реклама” існує досить багато, наприклад, – це «інформація про особу чи товар, яка розповсюджена в будь-якій формі та в будь-який спосіб і призначена сформулювати або підтримати обізнаність споживачів реклами та їх інтерес щодо певної послуги чи товару» [1]. В Законі України "Про рекламу" міститься таке визначення: Реклама – це спеціальна інформація про осіб чи продукцію, яка розповсюджується в будь-якій формі і в будь-який спосіб з метою прямого або опосередкованого одержання зиску [2, ст. 1].

Рекламу можна подати як вид маркетингової діяльності, який полягає в тому, щоб поширювати інформацію про продукт для залучення більшої кількості покупців. Це можуть бути дані про компанію, товар, послугу або навіть ті чи інші особистості.

Всі визначення реклами, які б різноманітні вони не були, полягають в тому, що вона є інструментом, за допомогою якого споживачу надається така інформація, яка спонукає його придбати товар, що рекламується. Однак, щоб оцінити товар, потрібно для початку просто знати про його існування, і в цьому розумінні саме реклама – головний інструмент маркетингу, що призначений, насамперед, для залучення уваги. Одним з найпростіших способів привернути увагу є ай-стоппер, тобто елемент, що зупиняє погляд [3, с. 119].

Фактично, будь-який фактор, що привертає увагу, можна назвати ай-стоппером. Таким фактором може бути усе, що завгодно, але існують деякі розходження між ступенем привабливості. Більше за все привертають увагу молоді жінки, потім діти, тварини, яскрава кольорова пляма, незвичайна композиція тощо. Сучасна реклама впливає не тільки на основні органи чуття людини. Фахівці вміють використовувати деталі, звуки і кольори так, щоб вони «в'їлися в пам'ять», вплинули на підсвідомість. Саме тому тільки ті, хто довгий час навчається інформаційній справі, може стати справжнім професіоналом реклами.

Організація рекламної діяльності є плануванням під керівництвом рекламодавця організаційної структури рекламного процесу, підсумковою стадією якого є проведення рекламної кампанії, що пов'язує кошти рекламної взаємодії її розповсюджувача і споживача. Професійні рекламодавці, як правило – це фахівці у сфері створення відповідного попиту на різні послуги чи продукти. Вони роблять рекламу, досліджуючи при цьому не тільки попит на товар, але й психологію людини, вивчають цільову аудиторію.

Реклама повинна інформувати про ціну товару, його особливості і характеристики. Але, насамперед, вона повинна спонукати споживача до купівлі товару. Для того, щоб зробити якісну рекламу треба зрозуміти суть товару або, мабуть, скористатись ним. У довгостроковій перспективі, гарно налаштована рекламна компанія допомагає її керівникові створити впізнаваний бренд, а це один з найголовніших критеріїв реклами – охоплення все більшої кількості споживачів.

Найбільш поширеним видом реклами є реклама під відкритим небом, тобто це – афіші, білборди, рекламні плакати. Перевагою рекламних оголошень є широке їх поширення і вплив на величезну аудиторію, тому що таку рекламу бачать всі. Разом з тим занадто дорогі або ексклюзивні речі за допомогою рекламних оголошень продавати не вигідно. Наприклад, дорогі ювелірні вироби не продаються по зовнішній рекламі, тому що витрата на таку кампанію буде невиправдано високою, при цьому вона буде демонструватись людям, більшість з яких не є цільовою аудиторією.

В останні роки популярними стають рекламні повідомлення на транспортних засобах. Оскільки можливості зміни такої реклами досить обмежені і щоб наприклад, не перефарбовувати засіб, то до кожної її деталі потрібно ставитися обережно. Оскільки час сприйняття реклами на транспорті невеликий, вона не повинна сполучати безліч дрібних деталей,

бути короткою й виразною. Якщо таким засобом обрано тролейбус чи трамвай, що найчастіше буває, то необхідно, щоб його маршрут охоплював центр міста [4, с. 13].

До ЗМІ, які охоплюють також значну кількість споживачів можна віднести газети, журнали теле-, чи радіорекламу. Їх перевага в тому, що люди бачать їх щодня, таким чином це – реклама на очах. Якщо нам здається, що постійне і нав'язливе рекламування одного товару викликає тільки роздратування, то під час купівлі незнайомих виробів, ми з більшою ймовірністю виберемо саме той, що постійно «блимав» в нас перед очима.

Реклама в інтернеті дозволяє вирішувати практично всі завдання, що стоять перед майбутнім покупцем, будь це Інтернет-магазин, сервісні послуги. Інтернет-реклама стає більш доступною для малого бізнесу й, зазвичай, має посилання безпосередньо на сайт рекламодавця. Ключовою відмінністю Інтернет-реклами від будь-якої іншої є можливість відстежування рекламних контактів. За рахунок можливості відслідковування реакції і дій користувача мережі Інтернет рекламодавець може швидко вносити зміни до чинної рекламної кампанії. Люди звикають до того, що вони можуть, не встаючи із стільця і не виходячи з будинку, дізнатися про те, де, як і за яку ціну вони можуть придбати певний товар чи отримати очікувану послугу. Але навіть якщо вони нічого не зможуть придбати, інформація про фірму-постачальника залишиться в їх пам'яті.

Отже, реклама – це запорука успіху будь-якого бізнесу. Саме реклама взмозі привернути увагу потенційного покупця, представити йому переваги від придбання товару, формувати потребу в даному товарі, стимулювати збут, сприяти прискоренню товарообігу, зробити даного споживача постійним покупцем товару, допомагати якісному поданню інформації про товари чи послуги, створювати привабливий бренд організації, її імідж.

Список використаних джерел:

1. Реклама [Електронний ресурс] // Вікіпедія. 2020. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення 24.03.2021).
2. Про рекламу : закон України № 270/96-ВР від 3 лип. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 39. ст. 181.
3. Денисон Делл. Учебник по рекламе: Как стать известным, не тратя денег на рекламу. Минск : Современное Слово, 1997. 349 с.
4. Організація рекламної діяльності : метод. матеріали для виконання практ. робіт. Київ : НТУ, 2020 36 с.

Погребнюк Яна, аспірантка 3 року навчання НАКККіМ
Науковий керівник –
доктор наук з соціальних комунікацій, доцент *Збанацька О. М.*

ВЕБ-САЙТ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «КУЛЬТУРНИЙ ПРОЕКТ»

Ключові слова: веб-сайти; культурні проекти; «Культурний Проект», громадська організація.

З метою підвищення рівня зрілості українців та залучення широкої аудиторії до сучасних мистецьких процесів в Україні, підвищення якості життя, розширення погляду та думки у квітні 2009 року було засновано громадську організацію (ГО) «Культурний Проект».

ГО «Культурний Проект» – це організація, що адвокатує культуру та розбудовує потужні спільноти довкола гуманітарних знань на рівні:

- групи, що гуртується навколо створення місцевого культурного продукту та регулює баланс між ним та глобальним продуктом;
- міста з контентом і глядачем, які утворюють локальні спільноти культурної взаємодії. Місто сприяє створенню й ревіталізації майданчиків для різних типів культурних подій та орієнтується на людей різних можливостей» [1].

На веб-сайті організації визначено місію, візію та стратегічні напрямки діяльності (рис. 1). Головною візією є суспільство, в якому цінують культуру, а саме: «людина, сім'я та спільнота, муніципальні та державні органи влади».

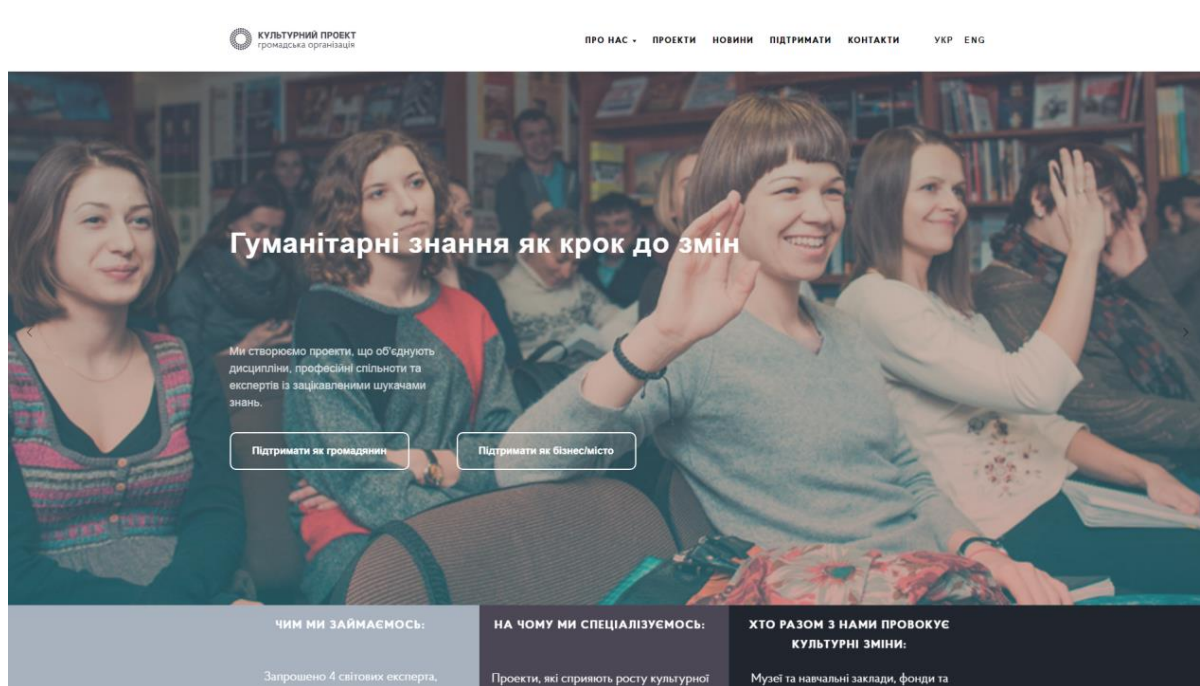

Рис. 1. Веб-сайт громадської організації «Культурний Проект»

Стратегічним напрямком діяльності є освітня підтримка культурних подій. Для реалізації просвітницької діяльності запрошуються лектори, художники, режисери, а також експерти, які працюють за межами України. Проходять відкриті системні лекторії, адже найціннішою навичкою у професійних колах є здатність змінюватися. Тому важливо щоб ця здатність стала основою корпоративної культури.

Корпоративне навчання є способом трансформації команд та управління змінами. Формула ефективності навчального процесу «полягає у створенні кастомізованої під конкретний запит програми, яка підготує ґрунт для успішного впровадження нових підходів і бачень, об'єднання й вмотивування команди, посилення її ціннісного і світоглядного фундаменту» [1].

«Культурний Проект» – це сучасна платформа неформальної освіти у сфері мистецтва, музики, архітектури, філософії, історії, літератури тощо. Громадська організація проводить освітній процес за чотирма гуманітарними напрямками: мистецтво, музика, суспільні науки та креативні індустрії [1]. На рис. 2 представлено оновлений веб-сайт «Культурний Проект».

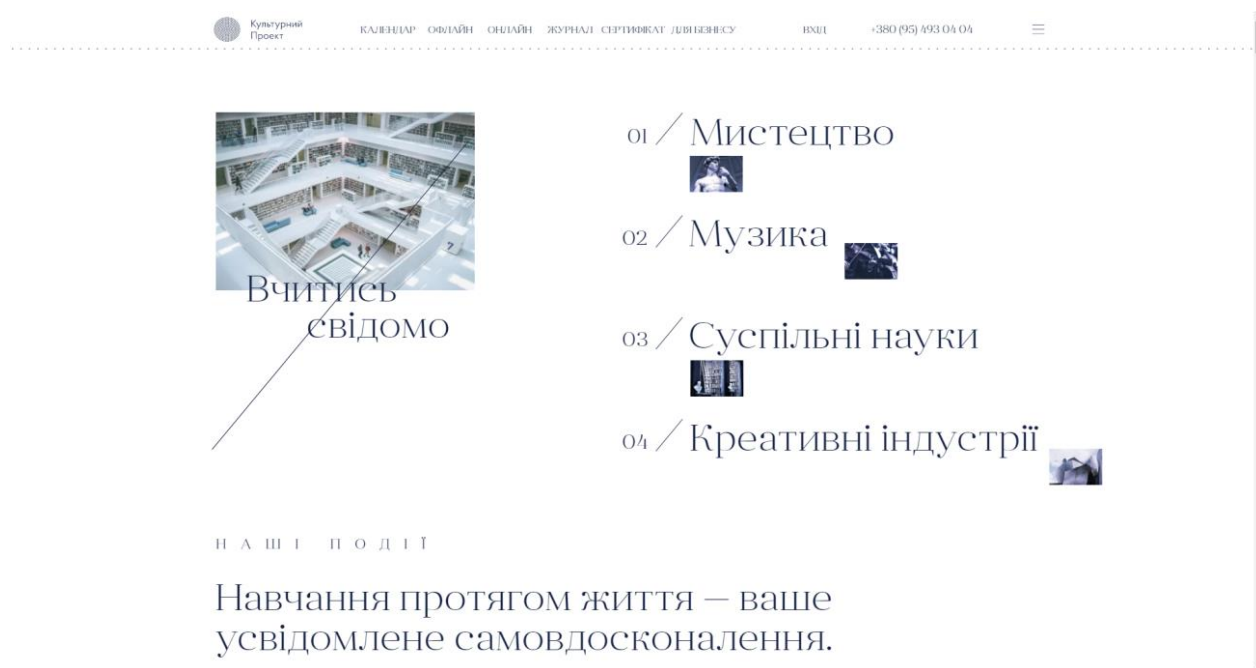

Рис. 2. Оновлений веб-сайт «Культурний Проект»

На головній сторінці сайту Культурний Проект можна ознайомитися з альтернативним культурно-мистецьким продуктом у сфері мистецтва, який розроблено для непрофесіоналів у доступних формах: офлайн-курси, онлайн-лекції, відеокурси та відеолекції. Матеріал викладено на сайті організації, після реєстрації у особистому кабінеті та придбання культурно-мистецького продукту, слухач отримує доступ до інформації та додаткових матеріалів у вигляді презентацій з візуальними прикладами. Доступ слухачу до відеокурсу відкрито в подовж року у особистому кабінеті слухача.

Курси та лекції можна дарувати друзям, рідним та колегам. Такий інтелектуальний подарунок типу сертифікату може бути як електронний, так і паперовий. Власник сертифікату активує його, обираючи курс та тему на власний вибір [2].

Командою Культурний Проект підбрано гарних експертів-лекторів, надано комфортні умови праці, розроблено сайт зі зручною мобільною версією та презентовано Журнал Культурного Проекту, почали розвивати напрямок дистанційної освіти та запровадили нові напрями онлайн-курсів [2]. Впроваджено розділ культурний туризм, метою якого є організація Артподорожей зі змістом. Це артмандрівки ніби подорожі у часі для пізнання світу різних країн, народів та епох. Кожну арт-мандрівку супроводжує мистецтвознавець-куратор та програмний менеджер. Артподорожі наразі тимчасово призупинено через пандемію Covid-2019.

Отже, громадська організація Культурний Проект відповідає сучасним викликам суспільства та формує суспільство, в якому цінують культуру. Відбуваються зміни на рівні особистості, родини, спільноти та держави. Це жива комунікація між лектором і слухачами, сучасний підхід до навчання, робота з професійним середовищем, навчання протягом життя людей, які прагнуть усвідомлено до самовдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Культурний Проект, громадська організація [Електронний ресурс] : [веб-сайт]. URL: <https://projectsforculture.org> (дата звернення: 09.04.2021).
2. Культурний Проект [Електронний ресурс] : [веб-сайт]. URL: <https://culturalproject.org> (дата звернення: 09.04.2021).

Ржечицька Сніжана, аспірантка 1 року навчання НАКККиМ, м. Київ
Науковий керівник –
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент ***Добровольська В. В.***

ВЕБ-САЙТ ЯК ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Ключові слова: веб-сайти; заклади вищої освіти; інформаційні ресурси; контент-аналіз.

Світові інтеграційні процеси, стрімкий розвиток інформаційних технологій та комунікацій потребують вдосконалення та підвищення рівня вищої освіти, вимоги до освітніх програм та результативність навчання за ними. Інформаційно-комунікаційні технології в освітній галузі забезпечують якісну навчально-виховну діяльність, об'єднують учасників освітнього процесу від адміністрації закладу до студентів.

Комунікаційні властивості використання веб-сайту як аспекту складової закладів освіти висвітлено в наукових працях: О. В. Дубова, Е. М. Забарної,

Н. В. Кононець, Р. О. Коржа, М. І. Пальчук, О. О. Сакалюк, А. М. Фесенка, А. М. Шелестової.

Метою статті є вивчення особливостей веб-сайту як комунікаційного середовища у підвищенні ефективності навчального процесу закладами вищої освіти, аналіз чинних Інтернет-сайтів ЗВО культури та мистецтв на предмет ефективності їх використання.

Інформаційне суспільство на сьогоднішній день ставить багато вимог та завдань перед галуззю освіти. Ефективність інформатизації освітнього процесу визначається якістю управлінської діяльності керівника навчального закладу з формування і розвитку інформаційного освітнього середовища [4]. Саме мережі Інтернет відводиться головна роль в розповсюдженні інформації та співпраці учасників навчального процесу. У галузі освіти можна окреслити основні ланки, які забезпечують розвиток інформаційно-освітнього середовища, а саме:

- 1) Підвищення рівня кваліфікації та адаптації викладачів у використанні інформаційних технологій;
- 2) Забезпечення технічними ресурсами (обладнання робочих місць комп'ютерною технікою, внутрішньою мережею Інтернет, та іншими засобами мультимедіа);
- 3) Навчально-методичний ресурс з використанням можливостей ІКТ.
- 4) Наявність веб-сайту навчального закладу;
- 5) Активний розвиток представництва закладу в найпопулярніших мережах Інтернет;

Розвиток інформаційних технологій стрімко вплинув на діяльність закладів вищої освіти. Віртуальне представництво університетів є успішним чинником формування їхнього рівня авторитетності в Україні та за кордоном [3, с. 142]. Реалізація інформаційної діяльності закладів вищої освіти в умовах високої конкуренції є закономірною. На сьогоднішній день веб-сайти закладів вищої освіти культури і мистецтв є найоптимальнішим джерелом надання інформації, найзручнішою формою праці в сучасних умовах. В минуле відійшла та втратила актуальність реклама освітніх послуг через зовнішню рекламу, засоби інформації, конференції, виставки та інше. Веб-присутність відкриває для освітнього середовища інформаційний простір, організовує наукову комунікацію для викладачів та студентів, презентує досягнення та успішність закладу.

Він одночасно є: комунікаційним середовищем функціонування, збереження, та розповсюдження електронної навчальної документації та комунікативним каналом, що презентує ЗВО в інформаційно-освітньому Інтернет-середовищі [5]. Інтернет-технології дають можливість навчальному закладу бути не тільки джерелом інформаційного доступу, а й створити позитивний імідж у відкритому інформаційному просторі.

Офіційний веб-сайт закладу вищої освіти забезпечує:

- 1) існування інформаційно-освітнього середовища, що відповідає сучасним вимогам;
- 2) опублікування навчально-методичних матеріалів (планів, програм, лекцій, запитань до заліків та екзаменів, контрольних та практичних робіт);

- 3) організацію електронних та комп'ютерних аудіо- та відео-конференцій;
- 4) функціонування електронної бібліотеки;
- 5) інтерактивність в навчально-виховному процесі;
- 6) сприяння науковому прогресу.

Орієнтація на відповідність показникам міжнародного рейтингу Інтернет-присутності є запорукою успішного використання інформаційного простору. Веб-сайт – це інформаційне віддзеркалення закладу освіти.

Метою рейтингу Інтернет-присутності є стимулювання навчальних закладів, науково-педагогічних працівників та студентів широко висвітлювати та поширювати інформацію про всі аспекти діяльності університету і результати його науково-дослідної роботи для вільного, відкритого доступу до них в мережі Інтернет [1].

В рамках підтримки і супроводу сайту необхідно проводити періодичний внутрішній моніторинг веб-ресурсу і оцінювати, якою мірою наявний інформаційний ресурс відповідає цілям і задачам ЗВО, сучасним вимогам, що пред'являються до веб-ресурсів професійної спільноти, наскільки він задовольняє аудиторію постійних відвідувачів [2].

Таблиця 1

Контент-аналіз характеристик веб-сайту ЗВО культури та мистецтв

Технічні характеристики	Заклади вищої освіти культури та мистецтв			
	НМАУ ім. П. І. Чайковського	НАКККіМ	КНУКТК ім. І.К.Карпенка-Карого	ОНМА ім. А.В.Нежданової
Карта сайту	+	+	+	+
Багатомовність сайту	+	-	+	+
Інформаційність				
Інформація про ЗВО	+	+	+	+
Ректорат	+	+	+	+
Новини	+	+	+	+
Кафедри	+	+	+	+
Спеціальності	+	+	+	+
Інформація для абітурієнтів	+	+	+	+
Інформація для студентів	+	+	+	+
Аспірантура/ Докторантура	+/+	+/+	+/+	+/+
Репозитарій	-	+	-	-
Наукові видання	+	+	+	+
Матеріали дисертацій	-	+	-	+
Бібліотека	+	+	+	+
Міжнародна діяльність	+	+	+	+
Доступність публічних матеріалів	+	+	+	+

Інформація про викладачів	+	+	+	+
Конференції	+	+	+	+
Соціальні мережі	+	+	+	+
Інтерактивність				
Відео ефекти	+	+	-	+
Сторінка відповідей та запитань	-	-	-	-
Режим онлайн	-	-	-	-

Предметом порівняння веб-ресурсу закладів вищої освіти культури і мистецтв були показники зручності у використанні, навігації, функціональності, дизайну, інформаційності ресурсів, ергономіки. За основу в порівняльній характеристиці Інтернет-сайтів ЗВО ми взяли таблицю доцента, кандидата історичних наук Фесенко Артура Миколайовича, доповнивши важливими та актуальними на сьогоднішній день показниками. Для оцінювання ефективності використання веб-сайтів здійснено аналіз по чотирьом закладах вищої освіти 4 рівня акредитації, а саме:

- Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського (<http://www.knmau.com.ua>);

- Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв (<http://www.nakkkim.edu.ua/academy>);

- Київський національний університет театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого (<http://www.knutkt.edu.ua>)

- Одеська національна музична академія ім. А. В. Нежданової (<http://www.odma.edu.ua>)

Підсумовуючи проведену рейтинг інформативність сайтів закладів вищої освіти культури та мистецтв, можна оцінити їх комунікативну ефективність, розвиток освітніх напрямків діяльності, результатів науково-дослідної роботи, низку сервісів для зручності в користуванні. Серед досліджених закладів по всім заявленим критеріям лідирують Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв та Одеська національна музична академія ім. А. В. Нежданової.

Але слід зауважити й про недоліки: недостатньо розвинена онлайн-комунікація, що порушує зв'язок з користувачами і повноцінний інтерактив, переобтяженість інформацією, незручні панелі навігації тощо. Проведене дослідження спрямоване на удосконалення веб-сайту, покращення його дизайну, залучення цільової аудиторії, полегшення роботи з інформаційним ресурсом. Професійно оформлений та побудований веб-сайт закладу – це візитка для майбутнього абітурієнта, студента, викладача.

Список використаних джерел:

1. Дубів О.В. Рейтинги Інтернет-присутності ВНЗ та шляхи зміцнення позицій у них на прикладі ДВНЗ «УжНУ» [Електронний ресурс] URL: <https://dSPACE.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/181> (дата звернення 24.02.2021)

2. Забарна Е.М., Солов'єва Е.Ю. Система та критерії маркетингового аналізу сайтів вищих навчальних закладів. [Електронний ресурс] URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1748> (дата звернення 20.03.2021)

3. Корж Р.О., Федушко С.С., Трач О.Р., Мاستикаш О.В., Бандровський Г.О. Аналіз підрозділів ВНЗ для успішного виконання завдань з інформаційної діяльності // Вісник НТУ «ХПІ», Нові рішення в сучасних технологіях. Харків, 2017. № 7 (1229). С.142-149

4. Сакалюк О.О. Формування і розвиток інформаційно-освітнього середовища сучасного навчального закладу [Електронний ресурс] URL: <http://www.confcontact.com/2014-alyans-nauk/pe4sakalyuk.htm> (дата звернення 13.02.2021)

5. Шелестова А.М. Веб-сайт ВНЗ як комунікаційне середовище функціонування електронної навчальної документації [Електронний ресурс] // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2011. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2011_4_10 (дата звернення 23.02.2021)

Ромах Тетяна, студентка 3 курсу
Національного транспортного університету, м. Київ
Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент *Московченко Н. П.*

ОСВІТНІ МЕДІА-ОСЕРЕДКИ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ

Ключові слова: *медіа-освіта; медіа-осередки; освітні осередки*

Постановка проблеми: не завжди якісна підготовка та повільне впровадження новітніх методів навчання викликають проблеми з працевлаштуванням у випускників вищих навчальних закладів. Крім того, більшість роботодавців в свою чергу не завжди йдуть на зустріч випускникам, які нещодавно закінчили вищий навчальний заклад і ще не мають бажаного досвіду роботи, що теж гальмує їх працевлаштування в Україні.

Цю ситуацію можуть виправити додаткові заклади освіти та курси, серед яких 1+1media school та Showmax. Ці школи спеціалізуються на наданні освітніх послуг і підготовці майбутніх фахівців медіа. Актуальність таких курсів підтверджує власний негативний досвід пошуку потенційного місця роботи чи стажування. Більшість вакансій були недоступні, оскільки головна вимога – наявність освіти за напрямком «Журналістика». В таких випадках медіа-школи покликані допомогти в отриманні медійної освіти.

Мета статті полягає в описі діяльності медіа шкіл як суб'єктів надання освітніх послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження: Media school – освітній проєкт 1+1 media, головною метою якого є підвищення якості медіаосвіти в Україні та її доступність для бажаючих отримати додаткові знання. Навчання відбувається в студіях і на знімальних майданчиках компанії 1+1, що дає слухачам необмежені можливості для практики, яка складає 70% кожного курсу.

Створено Школу в 2013 році за підтримки міжнародних тренерів – Thomson Reuters Foundation, BBC Academy та Вищих курсів сценаристів і

режисерів. Тодішній генеральний директор Школи заявив: «У нас є підготовлені тренінги від Reuters, BBC і Вищих курсів сценаристів та режисерів, так і розроблені разом з їх викладачами унікальні навчальні заходи. Наша мета – зробити доступним європейський досвід і знання для фахівців медіа ринку в Україні»[1].

Бажаючі пройти курс навчання у Школі проходять попередній відбір через анкетування, а найкращі випускники Школи мають можливість розпочати кар'єру безпосередньо в «1+1 медіа».

Школа пропонує курси та тренінги за напрямками: журналістика, ведучий інформаційних програм, продюсер великих розважальних шоу, курси сценаристів, техніка мовлення – для майбутніх ораторів та спікерів. Крім навчання окремих осіб медіа-грамотності, Школа надає такі корпоративні освітні послуги:

1. Працює за індивідуальними запитами компаній (допомагає правильно взаємодіяти з засобами масової інформації, організовувати комунікації всередині компанії, з її партнерами та конкурентами).

2. Допомагає в створенні іміджу компанії.

3. Здійснює навчання локальних засобів масової інформації – курс для локальних каналів та новинарень, що дозволяє «перезавантажити» внутрішні процеси на користь проекту. Під час занять спеціалісти 1+1 Media пропонують конкретні рішення, що базуються на досвіді роботи на топовому каналі та останніх тенденціях.

4. Організовує медіа-тренінги для керівників та піар-менеджерів, які прагнуть впевнено представляти інтереси своїх компаній на всіх каналах засобів масової інформації [2].

Крім 1+1 Media school в Україні популярною є медіа школа «Showmax». Ця Школа готує акторів кіно, телеведучих, радіоведучих та акторів дубляжу. За напрямками навчання «Showmax» поділена на: телешколу, кіношколу школу радіодубляжу.

Телешкола протягом трьох місяців здійснює підготовку телеведучих з навичками роботи та створює їх портфоліо [3].

В кіношколі «Showmax» за три місяці навчання студентам гарантують участь в кастингах, зйомках фільмів, серіалів та рекламних роликів [4].

Школа радіодубляжу протягом трьох місяців готує майбутніх радіоведучих, дикторів та акторів дубляжу [5].

Висновки: отже, такі осередки освіти як 1+1media та «Showmax» надають молодим людям можливість отримати знання з медіа-грамотності без додаткових п'яти років навчання у вищих навчальних закладах, пройти стажування без відриву від навчання в вузах та допомагають їм адаптуватися до роботи в умовах сучасного медіа-простору.

Список використаних джерел:

1. Для всіх керівників та піарників, які прагнуть впевнено представляти інтереси своїх компаній у всіх каналах комунікації [Електронний ресурс] // Media Sapiens. URL: <https://ms.detector.media/tebachennya/post/2872/2013-09-20-grupa-11-media-stvoryla-vlasnu-vyshchu-shkolu-mediaproduction/> (дата звернення 18.03.2021).

2. Курси\Корпоративне навчання [Електронний ресурс] // 1+1media school. URL: <https://school.1plus1.ua/courses/corporate> (дата звернення 18.03.2021).
3. Телешкола Showmax [Електронні дані] // Showmax. URL: <https://showmax.com.ua/tv> (дата звернення 30.03.2021).
4. Киношкола Showmax [Електронні дані] // Showmax. URL: <https://showmax.com.ua/actors> (дата звернення 30.03.2021).
5. Радио дубляж [Електронні дані] // Showmax. URL: <https://showmax.com.ua/radio> (дата звернення 30.03.2021).

Сирота Анастасія, студентка 3 курсу
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського, м. Кременчук
Науковий керівник – доктор наук із соціальних комунікацій, доцент **Тур О. М.**

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Ключові слова: *інформаційні технології*

У наш час людство переживає науково-технічну революцію, матеріальною основою якої служить електронно-обчислювальна техніка. На базі цієї техніки з'являється новий вид інформаційних технологій.

Інформаційна технологія або ІТ – це сукупність процедур та методів, за допомогою яких реалізуються функції збирання, передавання, оброблення, зберігання та доведення до користувача інформації в організаційно-управлінських системах разом з використанням вибраного комплексу технічних засобів [2].

Виокремлюють кілька етапів розвитку ІТ:

- до другої половини ХІХ ст. – панування «ручної» інформаційної технології, що характеризується обробленням інформації вручну, за допомогою пера, рахівниці, бухгалтерських книг. Зв'язок забезпечувався пересиланням листів і пакетів;

- друга половина ХІХ ст. – перша половина ХХ ст. – етап «механічної» інформаційної технології, коли було винайдено друкарську машинку та телефон і модернізовано систему поштового зв'язку. Така технологія стала основою формування організаційних структур в економіці;

- 1940–1950-х роки – поява «електричної» інформаційної технології, що ґрунтувалась на широкому використанні електричних друкарських машинок, копіювальних машин, портативних диктофонів тощо.

З появою та впровадженням ЕОМ і периферійної техніки настала ера комп'ютерної інформаційної технології, яку також називають новою, сучасною, безпаперовою [1].

Новим інформаційним технологіям (НІТ) притаманні принципи інтегрованості, гнучкості та інформативності. Специфічними ознаками НІТ є

робота користувача в режимі маніпулювання даними, безпаперовий процес опрацювання документа та інтерактивний режим розв'язування задач.

Сьогодні існує два варіанти реалізації інформаційних технологій – централізоване та розподілене оброблення інформації.

Централізоване опрацювання притаманне великим спеціалізованим організаціям, в яких створюються підрозділи з оброблення інформації, де працівники не є фахівцями в певній предметній галузі.

При розподіленому обробленні інформації операції покладаються на працівників окремих функціональних підрозділів, які діють у межах своїх професійних обов'язків. Воно ґрунтується на використанні персональних ЕОМ, які можуть бути відокремленими або пов'язаними в локальну чи глобальну мережу. За наявності великих і складних мереж ЕОМ деякі функції покладаються на персонал, який має спеціальну підготовку з комп'ютерної техніки [3].

Отже, нові інформаційні технології є характерною особливістю сучасності. Для їх реалізації використовуються такі варіанти оброблення інформації, як централізоване та розподілене.

Список використаних джерел:

1. Етапи розвитку інформаційних технологій [Електронний ресурс]. URL: <http://um.co.ua/8/8-3/8-3285.html>.

2. Інформаційні технології [Електронний ресурс]. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційні_технології.

3. Розвиток та впровадження нових інформаційних технологій [Електронний ресурс]. URL: http://megalib.com.ua/content/1975_88_Rozvitok_ta_vprovadjennya_novih_informacii_nih_tehnologii.html.

Собакар Вікторія, студентка 2 курсу
Донецького національного університету імені Василя Стуса, м. Вінниця
Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент *Щербіна О. С.*

ПОРЯДОК ОБЛІКУ ПЕРСОНАЛУ З ВИКОРИСТАННЯМ СИСТЕМИ SAP R/3

Ключові слова: відпустки; інформаційні системи; облік; персонал; прийом на роботу; ERP SAP R/3, система.

Мобільний темп сучасного життя підвищує вимоги до якісної аргументації і швидкості прийняття виважених управлінських рішень. Існуючі ряди програмного забезпечення, призначеного для полегшення рутинної та багатоступінчастої роботи постійно поповнюються новинками, а напрацьовані роками технологічні досягнення удосконалюються прогресивними версіями, більш адаптованими до вимог бізнес-середовища. Тому однією з нагальних проблем автоматизації управлінського обліку на підприємстві є обрання ним

необхідного програмного комплексу, способу його впровадження та подальшої підтримки.

Не зважаючи на високу вартість впровадження та підтримки, а також на ризики процесу програмного налаштування, кількість українських компаній, що обирають впровадження якісної автоматизації бізнес-процесів збільшується.

Такі відомі компанії як «Coca-Cola Beverages Ukraine», «Philips Ukraine», «Metro Cash&Carry», «FOZZY GROUP», «Союз-Віктан», «Сармат», «Азовсталь», «АЕС Кіївобленерго», «Корпорація Богдан», «АвтоЗАЗ», «МТС Україна», «Меркс Груп» давно обрали для себе зручний програмний комплекс, призначений для управління комерційною, адміністративною і господарською діяльністю підприємства – ERP SAP R/3. Окрім того, що ця система дозволяє прискорити процедури прийняття рішень, вона відкриває перед користувачами потужні можливості з отримання, зберігання, пошуку та аналізу інформації про усі процеси на підприємстві. Зокрема, за допомогою SAP R/3 стає можливим спростити ведення бухгалтерського обліку на підприємствах, установах та організаціях будь-якої сфери діяльності.

Прийом на роботу у системі SAP R/3. Для відображення працівника в обліковій системі створюють захід «Прийом на роботу». При проведенні заходу формується і наказ про прийом на роботу. Залежно від форми трудового договору і умов договору, викладених в заяві працівника, фахівець з персоналу вибирає різні види заходів і вносить відповідні записи в інфотипах, як-от:

- «Прийом на роботу», вид 03 – Прийом нового працівника на основне місце роботи за безстроковим договором; Прийом за переведенням з іншого підприємства на основне місце роботи; Прийом працівника, який раніше працював на підприємстві; Прийом на тимчасову роботу строком на два місяці або виконання певної роботи, коли після закінчення договору працівник буде звільнений; Прийом на тимчасову роботу на час відсутності основного працівника, можливо працівник буде працювати тривалий період; Прийом осіб з інвалідністю, ліквідатора аварії на ЧАЕС, пенсіонера, матері дитини з інвалідністю, учасника бойових дій, інші пільгові категорії.

- «Прийом на роботу за сумісництвом», вид 23 – Прийом зовнішнього сумісника; Прийом внутрішнього сумісника.

- «Прийом на роботу неповнолітнього», вид 24 – Прийом неповнолітнього.

- «Прийом на практику», вид 27 – Прийом студента навчального закладу на виробничу практику (є договір з навчальним закладом).

При переведенні з роботи за сумісництвом на основну роботу і навпаки привласнюють новий табельний номер, тобто старий табельний номер можна привласнювати тільки при повторному прийомі з однаковими формами трудового договору.

В системі налаштована функція перевірки коректного введення персональних даних, якщо в інфотипах «Захід створити» і «Персональні дані» внесені з помилками персональні дані, спливає повідомлення про помилку. У

перевірці беруть участь ПІН, дата народження і стать працівника. Прізвище, ім'я, по батькові система перевіряє на використання латинського шрифту.

Інформацію про особисті документи, що засвідчують особу і підтверджують соціальний статус працівника і його право на пільги, в систему фахівець з персоналу вносить в інфотип «Документи і сертифікати», створивши запис з відповідним підтипом.

Виконання переведення в системі SAP R/3. Спеціаліст по персоналу оформляє наказ про переведення / переміщення, вносить запис про переведення до трудової книжки і в особисту картку форми П–2, знайомить працівника під підпис з підписаним керівником наказом протягом трьох днів, але не пізніше ніж за два місяці до дати переведення – в разі переведення працівника зі зміною істотних умов праці за рішенням роботодавця; за п'ять робочих днів до дати переведення – в разі переміщення.

Відображення відпусток в системі SAP R/3. Запис про право на щорічну відпустку створюють на робочий рік, початок періоду – дата прийому на роботу, закінчення періоду – плюс один рік (наприклад, початок – 01.03.2020, закінчення – 28.02.2021). Запис про право на соціальну відпустку працівникам з дітьми створює фахівець з персоналу. Перед проведенням відпустки фахівець з персоналу перевіряє коректність запису про право на відпустку, при необхідності змінює або створює запис. Якщо дні наданої щорічної відпустки взяті з різних відпускних періодів, відпустку оформляють одним наказом, вказують загальну тривалість відпустки і скільки днів за який період надано. Наприклад, надати 16 календарних днів відпустки з 01.08.2017 по 16.08.2017 та 10 календарних днів за період з 03.04.2016 по 02.04.2017.

Отже, система SAP R/3 складається з набору прикладних модулів, які підтримують різні бізнес-процеси компанії та інтегровані між собою в масштабі реального часу. Під час налаштування автоматизованої системи управлінського обліку вітчизняні компанії можуть зіштовхуватись з проблемами двох типів: організаційно-кадровими та власно виробничими, пов'язаними з впровадженням змін. Тому щоб отримати позитивний результат від впровадження такої інтегрованої системи як ERP SAP R/3, перш за все необхідно провести глибокий аналіз бізнес-процесів компанії, підготувати спеціалістів, готових до продуктивного старту програмного комплексу, налагодити чітку взаємодію з консалтинговими фірмами, або відповідними консультантами для процесів розробки та реалізації задач компанії, а також забезпечити технологічну сторону процесу.

Список використаних джерел:

1. Звіт торговельних мереж України [Електронний ресурс] // Державна служба статистики : вебсайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Мазаракі А. А. Економіка торговельного підприємства : навч. посіб. Київ : Хрещатик, 1999. 707 с.

3. Воронкова В. Г. Управління людськими ресурсами: філософські засади : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2006. 163 с.

4. Перепада Ф. Л. Тонких Л. С. Управління фондом оплати праці персоналу промислових підприємств : навч. посіб. Київ : Львівдрук, 2012. 554 с.

Стронська Наталія, доцент кафедри культурології та інформаційних комунікацій НАКККиМ, кандидат історичних наук

БІОБІБЛІОГРАФІЧНІ ДАНІ В КОНТЕКСТІ ОСЕРЕДКУ ПЕРСОНІФІКОВАНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Ключові слова: *біобібліографічні дані; персоніфікована інформація.*

Зазвичай, на перший план будь-яких наукових досліджень стає людина, що можна легко пояснити антропологічним початком останніх (тобто створені людьми для людей). При цьому закономірно, що для актуальної науки характерним є глибоке дослідження природи людини за посередництва аналізу її (людини) *продуктів*. Таким чином, говоримо вже про дуальність існуючої реальності: так, в одному випадку це актуальна, «опредмечена» дійсність, яка локалізується за посередництва фізичних предметів. У другому – реальність, створювана самою людиною, що репрезентована через духовно-фізичний *симулякр* – культуру як таку [3].

При цьому культура може розглядатися в такому світлі як *ментальність*: у випадку її актуалізації на суб'єктивному рівні. Таке розуміння останньої продукує розшарування цього феномена на найпростіші три елементи: *групову свідомість* (деміург культурних цінностей), *історичний час* (неможливість атомізації культури від хронотопу), а також *географічний простір* (певна локалізація культурних феноменів) [2].

Цікаво, що, не дивлячись на багаточисленні дослідження культури за посередництва продуктів людської діяльності в різноманітних науках (від лінгвістики до філософії мови), досі не існує коректно вибудованої концепції співіснування форми й смислу в її межах. В цьому світлі формою виступають безпосередньо носії культурного кортексу, а смисл представлений через посередництво символічного середовища, створюваного індивідуумом з метою власної адаптації до реальності і безпосередньо – культури, а саме – *культурації особистості* [3]. Дослідженнями згаданої проблематики на міждисциплінарному підґрунті займалась низка дослідників, серед яких: Г. Акопов, В. Барулін, О. Брушлшский, П. Гуревич, У. Джеймс, Л. Дорфман, Т. Іванова, О. Крилов, Д. Леонтьєв, В. Петров, В. Руднєв, В. Степін та інші.

Останнє пов'язане з тим, що культура соціальна вже за своєю природою: це, своєю чергою, дозволяє постулювати, що безпосередньо її феномен представлений у якості високоорганізованої системи надбіологічних програм людської діяльності (буття останньої в онтологічній реальності). Закономірно, що згадані програми (певні знання приписів, норм, навичок, ідеалів тощо)

репрезентуються за посередництва власної сукупності й історичної динаміки соціального досвіду, який еволюціонує [5, с. 6].

При цьому досвід є безпосередньою умовою буття культури, оскільки забезпечує наступність й безперервність *культурипоток*. Одним з маркерів вищезазначеного процесу, на нашу думку, є біографічні й біобібліографічні дані, оскільки вони дискурсивні відносно культурних продуктів, репрезентуючись як елемент того середовища, яке продукує їхню появу. Так, людина, в такому світлі, може бути позиціонована як певний рід суцього, суб'єкт соціального процесу, творець культури й історичного розвитку. Будучи біосоціальним створінням вона генетично пов'язана з іншими формами життя, виділившись з них завдяки здатності виробляти знаряддя праці, створювати символи, володіти членороздільним мовленням, мисленням й свідомістю, морально-етичними якостями [1, с. 3].

Таким чином, біобібліографію необхідно розглядати в якості тексту с характерними інтер-, мета- й медіатекстуальними зв'язками. Останнє дозволяє говорити про неї як про певний культурний код, сигнал тощо, що передає інформацію, яка призводить, зрештою, до зменшення кількості ентропії у світі [4, с. 39]. При цьому принципово важливо те, що в такому розумінні вона дискурсивна, тобто може виступати засобом самоідентифікації культурного простору за посередництвом залученого в культурного суб'єкта.

Останній, закономірно, виконує подвійну роль: з одного боку – це пасивний споживач культурних благ – предметної частини культурної полісистеми. З іншої – активний деміург нового витка культурної реальності, оскільки культура органічно поєднує в людині її культурні й соціальні якості. Це пов'язано з тим, що вона видається продуктом її творіння, при цьому людина є одночасно і творцем культури, та її представником, носієм – культурним створінням [3].

Таким чином, якщо будь-який предмет реальності конвертується в часі у бік збільшення вищезазначеної ентропії або «білого шуму», флуктуацій, деструктивуючих культурне полотно, то біобібліографія, у вигляді текстового масиву, рухається в часі у зворотному напрямку: ентропійного спаду і акумуляції інформаційних даних. У такому розумінні вона (біобібліографія) видається якоюсь реальністю, локалізованою у зворотному часовому русі. Саме тому те, що є текстом у наших часових антиподів (малювання квадрата), для нас – подія реальності (катастрофічна загибель квадрата), і навпаки [4, с. 39].

Відтак, соціальний світ впливає на індивідуума не тільки через дії реально існуючих людей, які розмовляють, спілкуються, показують приклад, переконують, а й через невидимі способи дій та об'єкти, створені людьми в навколишньому світі. Існують не тільки запропоновані форми соціальної взаємодії: звичаї, схеми, сценарії, ігри, ритуали та інше, а й штучні об'єкти, які насичують світ людським інтелектом: слова, винаходи, споруди тощо [3].

При цьому фокусування на культурному полотні з позицій реальності може бути інтерпретоване як акцентуація на текстуальності, репрезентованої у спадковості духовної спадщини. Останнє дозволяє говорити про те, що об'єкт, виступаючи уречевленим елементом онтологічної реальності, прагне від менш ентропійного стану до більш ентропійного, тобто деструктивується. Однак цей же об'єкт в якості медіатексту, як було сказано, змінюється в часі від більш ентропійного стану до менш ентропійного, творячись таким чином [4, с. 39].

Вищезазначене дозволяє зробити висновок про міжособистісний характер буття людини: так, вона живе серед собі подібних, підкорюючись певним передвстановленим межам. Їхнім носієм видається біобібліографічна інформація, яка є медіатекстуальною за своїм характером: позиціонується в якості дискурсивної, вона формує певні віхи, в межах яких забезпечує *культурний гомеостаз*.

Саме тому проблема побутування суб'єкта в онтологічній реальності – це проблема культури в найширшому розумінні: останнє пов'язане з тим, що будні матеріалізовані в сукупності значень, які очікують прочитання носієм культурного коду. Це необхідно для здобуття якоїсь опори в цьому світі, адаптації до нього, оскільки культура виникає і продовжує процес свого формування за допомогою людських дій [3]. Відповідно питання спадковості, спадкоємності культурної спадщини стоїть особливо гостро через те, що це необхідно для збереження самобутності тієї чи іншої культурної полісистеми.

Список використаних джерел:

1. Гуревич П. С. Проблема целостности человека. Москва, 2004. 178 с.
2. Иванова Т. В. Ментальность, культура, искусство // *Общественные науки и современность*. 2002. № 6. С. 168–177.
3. Крылов А. А. Человек и культура // *PsyEra.ru* : гуманитарно-правовой портал. URL: <https://psyera.ru/6074/chelovek-i-kultura> (дата обращения: 04.04.2021).
4. Руднев В. Философия языка и семиотика безумия : избранные работы. Москва : Издательский дом «Территория будущего», 2007. 528 с.
5. Степин В. С. Конструктивные и прогностические функции философии // *Вопросы философии*. 2009. № 1. С. 5–10.

Трикуль Ксенія, студентка 2 курсу НАКККиМ, м. Київ
Науковий керівник –
кандидат педагогічних наук, професор *Загуменна В. В.*

ПРИНЦИПИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Ключові слова: авторське право; принципи.

Захист авторських прав є однією з найважливіших проблем у сучасному інформаційному суспільстві. Незважаючи на те, що чинне законодавство містить достатньо ефективні механізми захисту від незаконного позадоговірного використання творів авторського права, посилюється боротьба з інтелектуальним піратством як сукупністю способів нелегального використання об'єктів інтелектуальної власності, іншого порушення авторських прав, не завжди ці механізми реалізуються на практиці.

Питання принципів кожної галузі права, в тому числі авторського права, є менш дослідженим, незважаючи на те, що саме за допомогою дотримання принципів можна досягти ефективного результату захисту та реалізації прав авторів. Теоретичною основою дослідження є праці вітчизняних та зарубіжних фахівців у галузі цивільного права і права інтелектуальної власності. Поміж них слід зазначити твори С. С. Алексєєва, Б. С. Антимонова, О. О. Боднар, М. І. Брагінського, В. А. Васильєвої, Я. П. Вашука, В. І. Іванова, О. С. Йоффе, В. І. Корецького, З. В. Кузнецової, Л. В. Мамчур, О. А. Підпригори, В. І. Серебровського, Є. А. Флейшиц, А. І. Черемнової, Є. О. Харитонова, Р. Б. Шишки та ін.

Окреслимо наступні принципи авторського права:

1. Принцип свободи творчості.

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про культуру», держава гарантує свободу творчості, вільний вибір діяльності у сфері культури. Право людини провадити творчу діяльність може реалізовуватися і на професійній, і на аматорській основі. Держава сприяє творчій діяльності митців і творчих спілок. Втручання у творчий процес і здійснення цензури у творчій діяльності не допускаються [1].

За словами Платона: «Творцем може бути кожен, якщо він має те, що його надихає». Свобода творчості передбачає рівну можливість здійснювати діяльність, спрямовану на створення духовних і матеріальних цінностей, незалежно від статі, віку, освіти чи інших ознак. Кожен вільний у виборі сфери творчої діяльності та у способах її здійснення. Держава сприяє захисту прав творців. Автор має право вільно обирати тему, жанр, ідею твору, способи його оприлюднення та використання.

2. Принцип поєднання особистих інтересів автора з інтересами суспільства.

Ст. 21 Закону України «Про авторське право і суміжні права» передбачає випадки вільного використання твору без згоди автора, наприклад, відтворення у пресі, публічне виконання чи публічне сповіщення попередньо опублікованих

у газетах або журналах статей з поточних економічних, політичних, релігійних та соціальних питань, чи публічно сповіщених творів такого ж самого характеру [2].

Це відбувається тому, що існує певний суспільний інтерес до творів автора, які зазвичай займаються творчою діяльністю з метою подальшого оприлюднення її результатів. А суспільство, в свою чергу, зацікавлене у вільному доступі до авторських творів для задоволення своїх культурних, освітніх, соціальних потреб. Також автор зобов'язується не використовувати твори, що можуть зашкодити правам чи законним інтересам інших осіб.

3. Принцип невідчужуваності особистих немайнових прав автора.

Для того, щоби розглянути даний принцип, слід зазначити основні ознаки особистих майнових прав:

1) «особисте» – кожна людина самостійно володіє своїми права з моменту народження до моменту настання смерті. Ніхто не може позбавити людину її права. Право людини є невіддільним і тісно пов'язане з фізичною особою;

2) «немайнове» – право не має економічного змісту. Реалізація права не пов'язана з майновим становищем, статусом чи соціальним походженням особи;

3) «право» – суб'єктивне право особи, тобто міра можливої поведінки, здатність особи вільно, без перешкод обирати бажаний варіант поведінки.

Отже, особисті немайнові права автора не можна продати, передати у спадок чи іншим чином відчужити. Ці права є невіддільними від особистості автора.

4. Принцип свободи авторського договору.

Правовідносини у сфері авторського права мають диспозитивний характер. Тобто автор має можливість обирати бажаний варіант поведінки. Під час укладення авторського договору, автор вільний у виборі контрагентів, умов, строку, предмету договору. Основною умовою є добровільне волевиявлення сторін.

5. Принцип матеріальної та моральної заінтересованості автора.

Автор має право на винагороду за результатами своєї творчої діяльності.

Проте автор також має право на моральне заохочення у вигляді державних премій (Шевченківська премія), присвоєння почесних звань (Народний художник України).

Висновок: Хоча питання принципів авторського права часто залишається осторонь, варто пам'ятати, що саме принципи права є критерієм законності та правомірності дії громадян і посадових осіб, адміністративного апарату і органів юстиції та мають велике значення для зростання право свідомості населення, його культури й освіти.

Список використаних джерел:

1. Про культуру [Електронний ресурс] : Закон України від 14.12.2010 № 2778-VI // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17> (дата звернення 09.04.2021).

2. Про авторське право і суміжні права [Електронний ресурс] : Закон України від 23.12.1993 № 3792-ХІІ // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення 09.04.2021).

3. Ульянова Г.О. Автор як учасник цивільних відносин, що виникають у зв'язку з рекламою // Південноукраїнський правничий часопис. 2008. № 1. С. 87–88.

4. Цибульов П.М. Введення до інтелектуальної власності : навч. посібник. Київ : Держ. ін-т інтелектуал. власності, 2008. 124 с.

5. Комарова А.С. Охорона інтелектуальної власності в Україні // Наука і вища освіта : тези доповідей учасників XV Міжнар. наук. конф. молодих науковців, м. Запоріжжя, 17–18 трав. 2007. Запоріжжя : ГУ “ЗІДМУ”, 2007. Ч. 3. 495 с.

Хілько Ольга, студентка 2 курсу НАКККіМ, м. Київ
Науковий керівник –
кандидат педагогічних наук, професор *Загуменна В. В.*

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ключові слова: інформаційна аналітика; інформаційно-аналітична діяльність.

Інформаційна аналітика виконує насамперед завдання якісно-змістовного перетворення первинної інформації, функціонально перетинаючись в цьому плані з науковою (виробництво нового знання) і управлінською (розробка варіантів рішень, сценаріїв) діяльністю.

Аналітик, спираючись на інформаційні моделі (відбитки в інформаційному просторі подій, фактів, дій, ідей, думок, почуттів людей, природних, соціальних, політичних, фінансових, економічних процесів і т.п.), виявляє в них об'єктивні закономірності і тенденції, визначає рушійні ними механізми, причинно-наслідкові зв'язки.

Інформаційно-аналітична діяльність безсумнівно є широкою і багатогранною сферою діяльності. Вона включає в себе підбір і систематизацію фактів щодо певного питання, їх оцінку, відбір, тлумачення, чітко й продумане викладення в усній або письмовій формі.

Головна мета аналітичної діяльності полягає в отриманні максимальної користі від інформації, яка є в розпорядженні, для того щоб правильно зрозуміти і оцінити ситуацію, бачити її у перспективі, а в кінцевому підсумку – успішно діяти.

Інформаційно-аналітична робота – це процес, в результаті якого первинна інформація (сирі факти) перетворюються у вторинну, нову, аналітичну інформацію, довершену продукцію, передбачену для передачі замовнику.

Інформаційно-аналітичний процес у сфері управління являє собою процес пошуку, збору, переробки та подання інформації у формі, придатній для її використання при прийнятті управлінських рішень.

Тому головне правило інформаційно-аналітичного процесу звучить так – аналітичний продукт (огляд, довідка, звіт, прогноз тощо), створений у результаті інформаційно-аналітичного процесу, повинен бути придатним для використання замовником, корисним для нього вже в момент свого створення.

Систему інформаційного-аналітичного забезпечення управління можна визначити як взаємозалежну та відповідним чином сформовану сукупність організаційних, організаційно-правових, інформаційних, методичних, програмно-технологічних компонентів, що забезпечує необхідну якість прийнятих управлінських рішень за рахунок раціонального використання інформаційних ресурсів та інформаційних технологій.

Управлінські структури як суб'єкти системи інформаційного-аналітичного забезпечення постійно взаємодіють із інформаційним середовищем, регулюють рух інформації, аналізують тенденції й на цій основі розробляють рекомендації для прийняття управлінських рішень, удосконалювання оптимального управлінського впливу для досягнення цілей керування.

Достовірність повідомлення є ключовою ознакою при оцінці будь-якого інформаційного документа, створеного в результаті аналітичної діяльності.

Метою інформаційно-аналітичної роботи є пізнання сутності, причин, тенденцій політичних подій і явищ для обґрунтування прийняття відповідних рішень. Сутність виражає цілісність законів, властивих об'єкту, внутрішній зв'язок, що об'єднує різні сторони предмета або процесу. Сутність виявляється через явище – як зовнішню форму об'єкта. Кінцевим продуктом інформаційно-аналітичної роботи є аналітичний документ.

У свою чергу засоби інформаційно-аналітичної роботи представляють собою сукупність інтелектуальних та технологічних засобів, які забезпечують виконання поставленого завдання. Інтелектуальні засоби інформаційно-аналітичної діяльності – це різноманітні відомості (характеристики властивостей об'єкта), дані (факти або відомості, представлені в формалізованому вигляді) та повідомлення. Аналітик має справу з інформацією, тобто фактами, які є основою для прийняття рішень щодо проведення адміністративно-організаційних, політичних та інших заходів, а також для підготовки різноманітних пропозицій і рекомендацій.

Загалом сутність інформаційно-аналітичної діяльності проявляється у виробленому нею продукті, що відповідає запиту, який надійшов раніше або виявленої інформаційної потреби.

Список використаних джерел:

1. Бойко Н. В. Інформаційно-аналітична діяльність органів місцевого самоврядування – важлива складова процесу прийняття управлінських рішень // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2020. № 1. С. 65–71.

2. Закони України: «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації»: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 лип. 2011 р.: (офіц.. текст). Київ : ПАЛІВОДА А. В., 2011. 32 с.

3. Горовий В. М. Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; наук. ред. Л. А. Дубровіна. Київ, 2010. 360 с.

3. Кулицький С. П. Основи організації інформаційної діяльності у сфері управління : навч. посіб. Київ : МАУП, 2002. 224 с.

5. Муковський І. Т., Міщенко А. Г., Шевченко М. М. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах : навч. посіб. Київ : Кондор, 2012. 224 с.

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА, АРХІВОЗНАВСТВА

Бойко Наталія, аспірантка 4 року навчання НАКККіМ
Науковий керівник –
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент *Добровольська В. В.*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ДОКУМЕНТООБІГУ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Ключові слова: документообіг; електронний простір; органи місцевого самоврядування; Україна; цифровізація.

В органах місцевого самоврядування поняття «діджиталізація», «цифровізація», «цифрова трансформація» «автоматизація бізнес процесів» є новочасними. Свій потужний розвиток діджиталізація інформаційно-аналітичної діяльності органів місцевого самоврядування набула тільки в останні роки, так само як оптимізація та переведення усіх адміністративних послуг в електронний формат.

Цифровізація – насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично уможливорює інтегральну взаємодію віртуального та фізичного, тобто створює кіберфізичний простір [1].

Цифрові технології створюють ряд конкурентних переваг для органів місцевого самоврядування:

- Високий рівень залученості громадян до взаємодії, їх лояльність – цифрові технології дають можливість локальному менеджменту швидко реагувати на запити населення і так само швидко оброблювати інформацію, як наслідок громадяни високий ступінь довіри до влади і згодні брати участь в процесах управління на локальному рівні;
- Економія ресурсів (людських, фінансових, інфраструктурних, часових) – впровадження новітніх технологій оптимізує та спрощує максимальну кількість процесів, скорочує час на опрацювання інформації, економить бюджет;
- Підвищує ефективність роботи з максимально великим масивом інформації за мінімальний час – цифрові технології дають змогу максимально швидко розповсюджувати інформацію серед населення через соціальні мережі, електронні служби розсилки, інтернет-ресурси тощо;
- Формування іміджу сильного локального менеджменту, розвиток е-демократії – довіра населення локальній владі, які більш ефективно реагує на вирішення суспільно-політичних регіональних завдань, залучення вирішувати локальні проблеми органи самоорганізації населення, передача прав на самостійне вирішення територіальною громадою.

Перспективним напрямом розвитку інформаційного суспільства є розвиток цифрової грамотності посадових осіб місцевого самоврядування у роботі з інформаційно-аналітичними документами. Цифрова грамотність повинна передбачати здатність фахівців застосовувати принципи політики державного цифрового розвитку, впроваджувати використання електронного урядування та принципи електронної демократії, а також інструменти, технології та комунікації, які діятимуть в цифровому інформаційному суспільстві.

Цифровізація інформаційно-аналітичної діяльності органів місцевого самоврядування в Україні полягає на спрощення всіх процесів з інформацією та покриття ширшого об'єму інформаційних потреб за менший час на більш високому рівні, це сприятиме у формуванні сильного інформаційного іміджу локального управління, а також для глибшого аналізу управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. // Верховна Рада України. Законодавство України: офіц. сайт. Київ, 1994-2021. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> (дата звернення: 01.04.2021).

Вознюк Руслана, студентка 4 курсу
Національного транспортного університету, м. Київ
Науковий керівник – кандидат історичних наук, професор *Палеха Ю. І.*

АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ НОВОЇ ІНСТРУКЦІЇ З ДІЛОВОДСТВА В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Ключові слова: діловодство; застосування; інструкції; середні школи.

Уже два роки в Дмитрівській ЗОШ I – III ступенів діє нова інструкція з діловодства, що впроваджена відповідно до затвердженої в 2018 році Міністерством освіти і науки типової Інструкції з діловодства у закладах загальної середньої освіти [2]. Впровадження власної інструкції дозволило закладу освіти організувати діловодство з урахуванням своїх особливостей, максимально розширити повноваження й індивідуалізувати потреби в документуванні інформації, пов'язаної з прийняттям управлінських рішень, а також убезпечитись від надмірних вимог районних органів.

Необов'язковими стали плани роботи класних керівників, вихователів, бібліотекарів, методичних об'єднань, гуртків, спортивних секцій, поурочні плани, що складались на основі календарно-тематичних. Зазначені документи тепер створюються за рішенням педагогічної ради закладу освіти та можуть мати довільну форму й структуру, що значно полегшує щоденну роботу вчителя.

До переваг впровадженої в школі інструкції з діловодства можна віднести:

- вилучення застарілих й неактуальних сьогодні вимог щодо підготовки документів за допомогою табуляторів;
- відсутність переліку обов'язкової для закладу освіти ділової документації;
- зменшення термінів зберігання окремих документів;
- в окрему групу документів виокремлено накази з адміністративно-господарських питань та накази з кадрових питань особового складу тимчасового зберігання, що мають зберігатися усього 5 років;
- відсутність вимог щодо зберігання усієї ділової документації у спеціально обладнаних шафах;
- неprisутні обов'язкові вимоги щодо планування педагогічними працівниками освітньої діяльності.

Відтепер Міністерство не пропонує закладу освіти зберігати «нормативно-правову документацію МОН з питань організації навчально-виховного процесу, складати та вести «книгу записів наслідків внутрішнього контролю» чи «книгу протоколів», вести «списки первинного обліку дітей, які підлягають навчанню».

На підставі примірного Переліку документів [1] формування номенклатури справ, їх групування з метою оптимізації обліку, зберігання та оперативного пошуку потрібної документованої інформації за змістом і видом в ЗОШ відбувається згідно за власним Переліком.

Перелік документів, що створюються під час діяльності Дмитрівської ЗОШ I – III ступенів, із зазначенням строків зберігання

№ з/п	Назва виду документу	Строки зберігання
1.	Статут закладу	Пост, ст. 30
2.	Накази керівника з основної діяльності	Пост. ст. 16-а
3.	Накази керівника з кадрових питань тривалого зберігання:(про прийняття на роботу, переміщення за посадою, переведення на іншу роботу, сумісництво, звільнення; атестація, підвищення кваліфікації, стажування, зміна біографічних даних; заохочення, оплата праці, нарахування різних надбавок, доплат, матеріальної допомоги; всі види відпусток працівників	75 р. ст. 16-б
4.	Накази керівника з руху учнів/вихованців	15 р.
5.	Накази керівника з кадрових питань особового складу тимчасового зберігання (про відрядження; стягнення; надання щорічних оплачуваних відпусток та відпусток у зв'язку з навчанням)	5 р. ст. 16-б (примітка)
6.	Накази керівника з господарських питань	5 р. ст. 16-в
7.	Штатний розпис	Пост, ст. 37-а

Продовження

8.	Правила внутрішнього розпорядку	1 р. після заміни новими ст. 397
9.	Тарифікаційні списки	25 р. ст. 415
10.	Положення про структурні закладу (за їх наявності)	Пост, ст. 39
11.	Посадові інструкції працівників закладу	5 р. після заміни новими ст. 43
12.	Протоколи загальних зборів (конференції) колективу	Пост., ст. 12-а
13.	Протоколи засідань педагогічної ради, атестаційної комісії тощо	Пост, ст. 14-а
14.	Річний план роботи закладу	6 р.
15.	Робочий навчальний план закладу	До заміни новим
16.	Колективний договір	Пост., ст. 395-а
17.	Розклад навчальних занять	Доки не мине потреба
18.	Статистичні звіти з питань загальної середньої освіти (форми № ЗНЗ-1, № ЗНЗ3, № 83-РВК тощо)	1 р.
19.	Документи (протоколи засідань та рішення атестаційних комісій, характеристики, атестаційні листи) про проведення атестацій і встановлення кваліфікації	5 р. ст. 636
20.	Документи (свідоцтва, акти, договори) на землю, споруди, майно, на право володіння, користування, розпорядження майном	Пост, ст. 87
21.	Освітні програми закладу	Пост., ст. 553
22.	Протоколи засідань комісій про результати державної підсумкової атестації учнів та документи атестації	3 р. ст. 567-а
23.	Приймально-здавальні акти з усіма додатками, складені у разі зміни керівника закладу	Пост, ст. 45-а
24.	Приймально-здавальні акти з усіма додатками, складені у разі зміни посадових та матеріально відповідальних осіб	3 р. після зміни посадових та матеріально відповідальних осіб ст. 45-6
25.	Паспорт закладу	Пост., ст. 541
26.	Звернення (пропозиції, заяви, скарги) громадян та документи (листи, довідки, акти) з їх розгляду	Пост, ст. 82-а
27.	Алфавітна книга учнів/вихованців	10 р. ст. 525-є
28.	Особові справи працівників	75 р. ст. 493-в
29.	Особові справи учнів/вихованців	3 р. після закінчення або вибуття ст. 494-б
30.	Трудові книжки працівників	До запитання, не затреб.– не менш 50 років. ст. 508

Продовження

31.	Книги обліку та видачі свідоцтв і додатків до свідоцтв про здобуття базової загальної середньої освіти, свідоцтв та додатків до свідоцтв про здобуття повної загальної середньої освіти, золотих медалей та срібних медалей	75 р. ст. 531-а
32.	Книги обліку та видачі похвальних листів «За високі досягнення у навчанні» та похвальних грамот «За особливі досягнення у вивченні окремих предметів» ³	10 р.
33.	Класні журнали (I-IV та V-XI (XII) класів) та журнали обліку (навчальних досягнень учнів, які перебувають на індивідуальному навчанні, планування та обліку роботи гуртка, факультативу тощо, групи подовженого дня, пропущених і заміненних уроків)	5 р. ст. 590
34.	Журнал реєстрації осіб, потерпілих від нещасних випадків	45 р. після закінчення журналу ст. 477
35.	Журнал обліку перевірок, ревізій та контролю за виконанням їх рекомендацій (контрольно-візитаційний журнал)	5 р. ст. 86
36.	Табелі навчальних досягнень учнів (свідоцтва досягнень)	Зберігаються в учнів
37.	Інвентарна книга бібліотечного фонду (за наявності бібліотеки)	До ліквідації бібліотеки ст. 805
38.	Журнал реєстрації (електронна база) наказів з основної діяльності	Пост, ст. 121-а
39.	Журнал реєстрації (електронна база) наказів з кадрових питань (особового складу) тривалого зберігання	75 р. ст. 121-6
40.	Журнал реєстрації (електронна база) наказів з руху учнів/вихованців	15 р.
41.	Журнал реєстрації (електронна база) наказів з адміністративно-господарських питань, з кадрових питань (особового складу) тимчасового строку зберігання	5 р. ст. 121-в
42.	Журнал обліку руху трудових книжок і вкладок до них	50 р. ст. 530-а
43.	Журнали реєстрації (електронна база) протоколів педагогічної ради, загальних зборів (конференції) колективу, атестаційної комісії тощо	3 р. ст. 122
44.	Журнал реєстрації (електронна база) вхідних, вихідних та внутрішніх документів	3 р. ст. 122
45.	Журнал реєстрації (електронна база) звернень громадян	5 р. ст. 124
46.	Журнал реєстрації запитів на публічну інформацію	5 р. ст. 124
47.	Журнали реєстрації інструктажів з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності	10 р. після закінчення журналу ст. 480, 481, 482
48.	Зведена номенклатура справ закладу	5 р. після заміни новою та за умови складення зведених описів справ ст. 112-а

Інструкцією впорядковано вимоги до оформлення документів, що виготовляються за допомогою комп'ютерної техніки, а також передбачено можливість документування управлінської інформації лише в електронному вигляді. Простим робочим інструментом і помічником у цьому стала програма M.E.DOC, яка є універсальною, функціональною і зручною у використанні. Вона дозволила ефективно працювати з усіма документами, що існують у закладі освіти.

У перспективі системне впровадження електронного документообігу дозволить Дмитрівській ЗОШ суттєво скоротити використання паперу й інших ресурсів, а також уникнути дублювання інформації на електронному та паперовому носіях.

Список використаних джерел:

1. Перелік типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів : наказ Міністерства юстиції України від 12.04.2012 № 578/5.

2. Про затвердження Інструкції з діловодства у закладах загальної середньої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 25.06.2018 № 676.

3. Про затвердження єдиних зразків обов'язкової ділової документації у загальноосвітніх навчальних закладах усіх типів і форм власності : наказ Міністерства освіти і науки України від 10.05.2011 № 423 .

Гребенюк Валентина, аспірантка 3 року навчання НАКККіМ, м. Київ
Науковий консультант – доктор історичних наук, професор ***Литвин С. Х.***

ЕЛЕКТРОННІ ЗАПРОШЕННЯ ЯК ЗАСІБ КІБЕРДИПЛОМАТІЇ

Ключові слова: електронні запрошення; кібердипломатія.

Цифрова (електронна) дипломатія або Медійна дипломатія (англ.digital diplomacy, e-diplomacy) – використання можливостей мережі інтернет та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для вирішення дипломатичних завдань [2].

В рамках цифрової дипломатії використовуються нові медіа, соціальні мережі, блоги та тому подібні медіа майданчики в глобальній мережі. В електронній дипломатії беруть участь державні відомства, в першу чергу зовнішньополітичне, урядові органи, а також неурядові організації, чия діяльність пов'язана з реалізацією зовнішньополітичного порядку денного. Цілі цифрової дипломатії – просування зовнішньополітичних інтересів, інформаційна пропаганда через Інтернет-телебачення, соціальні мережі та мобільні телефони, спрямована на масову свідомість і політичні еліти.

Допоміжним засобом поширення інформації і різновидом документа є запрошення. Це коротке повідомлення про якусь подію з пропозицією взяти в

ній участь. Поняття «запрошення» наводить С. В. Шевчук в підручнику «Українське ділове мовлення»:

«1) Листівка, якою адресат запрошується взяти участь у відзначенні якоїсь події, у проведенні певних заходів тощо. Може бути художньо оздобленою торговельною маркою чи рекламованою особою установи або мати суворо протокольний вигляд.

2) Допоміжний засіб утвердження престижу закладу (фірми) або прихильності до неї.

3) Офіційна листівка, що є вхідною перепусткою на збори, концерт, виставку і т. ін.» [3].

Окремим різновидом запрошень є електронне запрошення. Сьогодні електронне запрошення на корпоративний захід – дієвий інструмент підвищення відвідуваності.

Існують негласні правила електронного етикету і ефективні івент-фішки. Для створення відмінного запрошення на корпоративний захід, обов'язково потрібно зазначити в тексті таку інформацію:

- тип події (конференція, круглий стіл, бізнес-сесія, семінар);
- місце і час проведення;
- графік (розклад);
- основних доповідачів заходу;
- реєстраційну інформацію.

Залежно від типу заходу виділяють таку специфікацію текстового вмісту запрошень на корпоративні івенти: семінар; бізнес-зустріч; конференція.

Ключовими структурними елементами електронного запрошення є:

- тема;
- основний текст запрошення.

Варто відзначити деякі рекомендації. Очі можуть прочитати близько восьми слів з першого погляду, тому формулювати тему запрошення потрібно коротко і ясно. Оптимальна кількість символів теми до 70, але вона повинна містити всю необхідну інформацію, яка може привернути увагу потенційного учасника заходу. Зазвичай розміщується звернення і контактна інформація. Це уточнюючі частини електронного листа. Починається текст з офіційного привітання з обов'язковим зазначенням ім'я вашого адресата (багато людей використовують стандартну фразу «Шановний ... ім'я адресата»). Звернення на ім'я – можливість підкреслити важливість кожного потенційного гостя. Все повинно бути зроблено без орфографічних помилок, тому, якщо є невпевненість в правописі, нейтральне вітання краще, ніж ім'я, написане з помилками. Назва запрошуючої організації може бути згадана на початку, але краще розмістити її в кінці. Це можна зробити за допомогою спеціальних поштових підписів.

Електронний етикет має свої тонкощі. Неможна не використовувати свій особистий акаунт для відправки офіційних запрошень – потрібно використовувати тільки корпоративний. Починати текст запрошення з формального вітання (варто відмовитися від «Привіт всім» або «Агов», «Йо»). Видалити знаки оклику – не використовувати більше одного поспіль і переконатися, що в тексті

відсутній гумор – не всі жарти можуть здатися дотепними широкій аудиторії. Використовувати опцію «відповісти всім», тільки якщо це абсолютно необхідно. Приділяти достатньо уваги коректурі тексту. Помилки в електронних запрошеннях приведуть до падіння іміджу заходу.

Тренди 2021 написання електронного запрошення:

- додати цікаве відео;
- увімкнути емоційну складову;
- сегментія цільової аудиторії;
- визначити оптимальний час відправки запрошень;
- сформулювати ексклюзивну пропозицію.

Підсумовуючи, можемо зробити такі висновки:

- структура соціальних комунікацій є досить розгалуженою і розглядається різними авторами по своєму, кожен із них мотивує свою думку;
- електронне запрошення фіксує, описує події, які відбуваються у суспільстві і є відображенням соціальної комунікації;
- соціальні мережі – це інструмент який дозволяє об'єднати великі маси людей під спільною метою і є невід'ємною частиною Інтернету для зв'язків з громадськістю.

Список використаних джерел:

1. Законодавство України про інформацію : зб. законів. Київ : Парламентське вид-во, 2003. 228 с.
2. Цветкова Н. А. Программы Web 2.0 в публичной дипломатии США // США и Канада: экономика, политика, культура. 2011. № 3. С. 109–122.
3. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення : підручник. 5-те вид., доп. і перероб. Київ : Арії, 2010. 576 с.

Гришук Оксана, студентка 1 курсу магістратури
Національного університету «Острозька академія», м. Острог
Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент ***Охріменко Г. В.***

ПЛАНУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ З ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГІГІЄНИ (МЕДІАГРАМОТНОСТІ): УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

Ключові слова: закордонний досвід; інформаційна гігієна; медіаграмотність; освітні програми; український досвід.

Постановка проблеми. Вплив інформаційного потоку на свідомість людини до кінця не вивчено. Однак очевидно, що не все, що написано в медіа ресурсах, заслуговує на довіру. Тому перед сучасною людиною постає завдання не просто пасивно поглинати контент, а фільтрувати його, вибираючи, що буде корисно для неї, а що ні.

Подолати цю негативну тенденцію може розвиток медіа- та інформаційної грамотності (далі – МІГ). Одним зі шляхів розвитку МІГ є медіаосвіта. Вона бере свій початок у 60-х роках ХХ ст. і спершу розглядалася як складова формальної

освіти [1, с. 86]. Сьогодні ж медіаосвіта є потребою не лише школярів, але й усього населення, а розвиток медіа- та інформаційної грамотності має відбуватися протягом усього життя людини, незважаючи на її вік, статус, професію, місце проживання тощо. Для того, аби все населення було охоплене медіаосвітнім рухом, Україна має використати найбільш успішні світові практики та, адаптувавши їх з урахуванням національної специфіки, впровадити їх.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Питання медіакомпетентності, інформаційної гігієни є об'єктом зацікавлення таких світових дослідників: С. Блюмеке, О. Запєваліна, Е. Мурюкіна, Р. Сального, Н. Хліова, І. Челишевої, С. Шпіранєця тощо.

Метою наукової статті є розгляд особливостей планування та реалізації освітніх програм з інформаційної гігієни (медіаграмотності) в українській та закордонній практиці.

Виклад основних положень. Інформаційна гігієна – це розділ знань, що вивчає закономірності впливу інформації на психічне, фізичне та соціальне здоров'я кожної окремої людини і соціуму взагалі.

Україна має набагато більше досвіду порівняно з багатьма іншими країнами щодо боротьби з підробками та дезінформацією. Країна має сучасну історію інформаційно-пропагандистської війни з Росією, що внесла істотні зміни до мотивації та змісту медіаосвіти, з фокусом на формуванні навичок критичного мислення та імунітету до маніпуляцій громадською свідомістю та пропаганди.

Адже сьогодні мало бути просто інформаційно-грамотним. Інформаційне суспільство потребує знань від особистості медіаграмотності. Деякі вчені вважають, що першу навчальну програму з медіаосвіти розробив канадський учений М. Маклюєн у 1959 р., а активне застосування медіаосвіти в навчально-виховному процесі розпочалося в 60-х рр. ХХ ст. у Великій Британії, Канаді, Німеччині, США, Франції. При цьому завдання медіаосвіти було сформувати інформаційну культуру та підготувати до життя в інформаційному суспільстві [2, с. 181-184].

Саме розвиток медіа- та інформаційної грамотності є одним із пріоритетів Стратегічного плану Програми ЮНЕСКО «Інформація для всіх» [10]. Слід зазначити, що фахівці ЮНЕСКО чітко відокремлюють опанування медіа від їх використання як знаряддя при навчанні іншим наукам.

За О. Федоровим, медіаосвіта – це процес розвитку особистості за допомогою мас-медіа, з метою формування культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, вмінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу та оцінки медіатекстів, навчання різним формам самовираження за допомогою медіа техніки [3, с. 45]. Медіаосвіта є частиною освітнього процесу, спрямованою на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій [4, с. 5].

Доцільно підкреслити, що медіаосвіта у вищій школі передбачає підготовку медіа-педагогів. Інноваційні медіа-освітні елементи входять до навчальних програм циклу професійно-орієнтованої гуманітарної підготовки. На думку К. Ворсноп, С. Пензін результатом медіаосвіти є медіаграмотність.

Ми погоджуємося із М. Матвійчук, що «медіаграмотність майбутніх педагогів» є результатом систематичної та цілеспрямованої медіа-освіти, який характеризується оволодінням знаннями у сфері мас-медіа, вміннями і навичками аналізувати, оцінювати й використовувати медіа у педагогічній діяльності та визначати вплив різних мас-медіа на соціалізацію особистості [5, с. 24].

Учасники конференції Ради Європи «Медіаграмотність і права людини» (2007 р.), наголосили на важливості розвитку медіаграмотності та медіакомпетентності для підтримання демократії в суспільстві й рекомендували запровадити медіаосвіту у вищій школі як обов'язковий компонент [7, с. 89-92].

Щодо практичної реалізації медіаосвітніх ідей в Україні, то тут варто звернути увагу на підтримку закордонних фондів, в т. ч. Міжнародного фонду «Відродження», за допомогою якого були проведені організовані Академією української преси медіаосвітні курси для педагогів. Проте переломним моментом у сфері практичного впровадження медіаосвіти у нашій країні стало затвердження Національною Академією педагогічних наук Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (2010 р.) [8].

Аби педагоги краще розуміли, як заохотити дітей до медіаторчості існує безліч online ресурсів. Одним із таких є Портал «Медіаосвіта і медіаграмотність» (<https://medialiteracy.org.ua/>), який створено у 2013 році на базі он-лайн бібліотеки з медіаосвіти Міжнародного благодійного фонду «Академія української преси». Це інтерактивна платформа з розділами як для всіх категорій медіапедагогів, так і для медіаспоживачів.

Неформальна медіаосвіта реалізується завдяки роботі неурядових громадських організацій, online-навчанню, проведенню екскурсій, семінарів і тренінгів медійного спрямування, а також конкурсів та фестивалів цікавої нам тематики. В Україні діє два основні центри медіаосвіти – у Львові (науковий, займається вивченням медіаекології) та у Києві (педагогічний, дидактичний підхід).

Навчальний процес має бути не тільки логічним, але критичним, адже сучасний інформаційний потік може захопити не підготовлену свідомість людини, спотворити мислення. Тому, необхідно продовжити впровадження медіаосвіти та підвищувати рівень обізнаності з даної проблеми.

Висновки. Стан розвитку медіаосвіти в Україні наразі поки знаходиться на початковому етапі (активно впроваджується з 2009 р.) й спрямований на інтеграцію медіаосвіти та медіаграмотності в освітній процес та в роботу бібліотек. Однак, криза COVID-19, яка сильно вплинула на освіту та професійну підготовку, прискорила зміни та забезпечила досвід навчання.

Список використаних джерел:

1. Головань М. Інформатична компетентність: сутність, структура і становлення // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. 2007. № 4. 673 с.

2. Гуріненко І. Ю. Медіа-освіта як засіб професійної підготовки фахівця цивільного захисту // Інформаційні та телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. праць. Ч. 1 / за ред. М. М. Козяра та Н. Г. Ничкало. Львів : ЛДУ БЖД. 2009. С. 181-184.
3. Електронна демократія : проект до обговорення / за ред. С. Панцира Київ : Держ. агентство з питань електрон. урядування України, 2015. 43 с.
4. Життєва компетентність особистості : наук.-метод. посібник / за ред. : Л. В. Сохань, І. Г. Єрмакова, Г. М. Несен. Київ : Богдана, 2003. 520 с.
5. Захарчук Т. В. Система педагогічних умов застосування медіаосвітніх технологій у професійній підготовці майбутніх учителів // Вісник СевНТУ. Серія Педагогіка : зб. наук. праць. 2012. Вип. 127. 584 с.
6. Змеєв С. Андрагогика: основы теории и технологии обучения взрослых : монографія. Москва : ПЕР СЭ, 2003. 207 с.
7. Іванов С. А. Медійна й інформаційна грамотність як сукупність базових технологій у системі безперервної освіти // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2014. № 7. 112 с.
8. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) // MediaSapiens [Електронний ресурс]. URL: mediasapiens.ua (дата звернення: 01.04.2021).
9. Онкович Г. В. Медіаосвіта в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку // Нові технології навчання. № 62. : матеріали другого Міжнар. семінару «Навчально-виховне середовище та моральність у XXI столітті» / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України, Акад. міжнар. співробітництва з креатив. педагогіки. Київ – Вінниця, 2010. С. 89–92.
10. Програма «Інформація для всіх» [Електронний ресурс]: офіційний сайт. URL: http://www.dlab.irtc.org.ua/IFAP_UA/programu.html (дата звернення: 01.04.2021).

Деліман Владислава, студентка 2 курсу
Маріупольського державного університету, м. Маріуполь
Науковий керівник – доцент Нікольченко Ю. М.

ДІЯЛЬНІСТЬ ІВАНА ФЕДОРОВА (ФЕДОРОВИЧА) У КОНТЕКСТІ ВИНИКНЕННЯ КИРИЛИЧНОГО ДРУКАРСТВА В УКРАЇНІ

Ключові слова: кириличне друкарство; Україна; Федоров Іван (бл. 1510–1583).

Значного розвитку в Західній Європі в XVI ст. набуло книгодрукування. Друкарський верстат винайшов німецький вчений Іоганн Гуттенберг (1399–1468). У 1445 р. в Майнці він видав книгу «Про 8 частин мови» Доната, а в 1450 р. – Біблію. До кінця XVI ст. у 246 містах Західної Європи діяло близько 1700 друкарень, у яких було видано 40 000 видань загальним накладом до 20 мільйонів примірників.

З кінця XV ст. в Європі виникають кириличні друкарні: у 1490–1491 рр. Швайпольт Фіоль надрукував у Кракові Октоїх, Часослов, Тріодь цвітну та Тріодь пісню; у 1494–1496 рр. працювала друкарня в столиці Чорногорії

м. Цетиньє; у Венеції в 1519–1561 рр. діяла друкарня, чорногорців Божидара і Віченцо Вуковичів; у 1517–1519 рр. в Празі білоруський гуманіст Франциск Скорина видав Псалтир та більшу частину Біблії, а в 1522–1525 рр. у Вільнюсі він надрукував «Малу подорожню книжницю» та Апостол. У 1562 р. друкарню в м. Несвіжі заснував кальвініст Симон Будний, де надрукував Катехізіс.

В означений час в Україні існуюча невелика кількість друкарень видавала книги виключно латинською, німецькою та польською мовами. За офіційними джерелами єдиним друкарем, який володів технікою кириличного друку був Іван Федоров (Федорович) (бл. 1510–1583). З його іменем тісно пов'язаний розвиток українського кириличного друкарства, а з дванадцяти відомих друкарських праць сім побачили світ в Україні – у Львові й Острозі.

Після видання у 1564 р. у Москві «Апостола» Іван Федоров та його помічник Петро Мстиславець були змушені залишити Росію. У 1569–1570 рр., виконуючи замовлення православного магната Великого князівства Литовського, князя Григорія Ходкевича, вони надрукували у білоруському містечку Заблудові дві книжки: «Учительное Євангеліє» і «Псалтир з Часословцем».

Завершивши ділові стосунки з Г. Хоткевичем, ймовірно восени 1572 р., І. Федоров прибув до Львова і організував друкарню, в якій у 1573–1574 рр., видав «Апостол» та перший у східнослов'янських народів «Буквар» [2, с. 64–65].

З 1576 по 1582 рр. Іван Федоров перебував спочатку в Дермані, а потім – в Острозі на службі у православного магната князя Костянтина-Василя Острозького. В острозькій друкарні, що належала князю і обслуговувала Острозький культурно-освітній осередок та слов'яно-греко-латинський колегіум (1576–1636), він здійснив наступні видання: 1578 р. – «Буквар» (Острозький); 1580 р. – «Книгу Нового завіта»; 1580 р. – «Книжку» – покажчик до «Книги Нового завіта» острозького вченого-богослова Тимофія Михайловича; 1581 р. – «Хронологію» білоруського поета-кальвініста Андрія Римші; 12 серпня 1581 р. – «Біблію» (Острозьку) – перше повного тексту біблійних книг церковнослов'янською мовою.

Острозька Біблія у 1620 р. зареєстрована в каталозі Бодлеянської бібліотеки м. Оксфорда. За даними досліджень та архівних джерел відомо, що її тираж був досить великий (до нашого часу збереглося більше 270 примірників). Наприкінці XVI – початку XVII ст. Острозька Біблія репрезентувала українську книжність за кордоном. Вона була у шведського короля Густава II Адольфа, московського царя Івана IV, кардинала Ф. Берберині, вінчестерського єпископа з Вінчестера Лапселота Ендрюса, англійського посла у Московії Горсея та інших.

У березні 1582 р. Іван Федоров повернувся до Львова і розпочав підготовку до відновлення кириличного друкарства у місті. Але тяжка хвороба не дозволила йому завершити розпочату справу. Він помер 15 грудня 1583 р. і був похований у Львові на території Онуфріївського монастиря.

До нашого часу головними джерелами щодо друкарської діяльності Івана Федорова в Україні залишаються не тільки примірники надрукованих ним книг, а й розпорошені по архівах України, Польщі, Німеччини документальні джерела [2, с. 6]. Вони були опубліковані у збірнику «Першодрукар Іван Федоров та його послідовники в Україні (XVI – перша половина XVII ст.)», присвяченому 400-річчю книгодрукування в Україні [4].

Означені артефакти вже багато років не залишаються поза увагою вітчизняних і зарубіжних дослідників: М. Б. Видашенко, Я. Д. Ісаєвича, Я. П. Запаса, М. П. Ковальського, Г. І. Коляди, О. А. Купчинського, О. Я. Мацюка, Ю. М. Нікольченка, Є. Й. Ружицького (Україна), Є. Л. Немировського, О. О. Сидорової, Т. Н. Каменєвої, О. О. Гусевої, А. С. Зернової (Росія), Г. Я. Голенченка, М. Б. Ботвінника (Беларусь), П. Атанасова (Болгарія), Х. Клауса (Німеччина), І. Крайцера (Італія), Р. Матісена (США), Ф. Соколової (Чехія), Е. Ойтоз (Угорщина), Дж. С. Г. Симмонса (Велика Британія) та інших [1, с. 70].

Групу джерел щодо діяльності Івана Федорова в Україні становлять:

- розпорядчі акти адміністративного характеру, представлені двома ухвалами раєцького уряду Львова (від 26 січня 1573 р. з дозволом друкареві Івану Федорову наймати підмайстрів для виконання теслярських робіт у друкарні; від 7 грудня 1573 р. у справі спору між цехом теслів та Іваном Федоровим з дозволом друкареві найняти підмайстра поза Львовом для виконання теслярських робіт у друкарні) та однією ухвалою єврейського суду Львова від 4 грудня 1584 р. про передачу у власність Ізраїлю Якубовичу зі Львова книг та обладнання друкарні, заставлених у нього друкарем Іваном Федоровим ще у 1579 р.;

- заяви особисто Івана Федорова чи інших осіб до урядів різних інстанцій Львова складають найбільшу кількість документів – 27. Одна заява І. Федорова від 5 березня 1578 р. до гродського уряду Луцька (російською мовою) про видане ним повноваження слугі пана Михайла Гарабурди – Тимофію Михайловичу – на право стягнення боргу від міщанина Якова Максимовича у Вільно;

- скарга від 13 серпня 1575 р. до львівського війтівського уряду міщанина Івана Шпака з Коломиї на поручителя Івана Федорова Касіяна Приймича з Коломиї у зв'язку з неприбуттям друкаря у призначений день до львівського війтівського уряду з метою врегулювання свого боргу Шпакові. Зустрічна скарга вже від Івана Федорова розглядалася відповідно 16 серпня 1575 р. у війтівському уряді Львова на міщанина Івана Шпака з Коломиї у зв'язку з неприбуттям його в призначений день до львівського війтівського уряду для отримання боргу від друкаря;

- скарга (російською мовою), що надійшла до гродського уряду Луцька 7 березня 1575 р. від Михайла Джуси князю Костянтину-Василію Острозькому за звільнення його з посади управителя монастиря у Дермані та призначення на це місце Івана Федорова;

- підтвердження щодо виконання різних фінансових зобов'язань були представлені Іваном Федоровим або іншими особами до раецького (4) та гродського (2) урядів Львова.

- два списки мешканців Львова від 11 березня 1573 р. та 28 січня 1574 р. щодо записів у книзі, де реєструвався збір королівського і міського податку з «руського друкаря» (impressor Ruthenus) у сумі відповідно 1 золотий і 1 гріш та 22,5 гроша [3, с. 21–22].

Останній документ, укладений за життя друкаря, датований 26 лютого 1583 р. Це угода «між славетними друкарем Іваном Хведоровичем і художником Гринем Івановичем про те, що Іван Хведорович, друкар його милості князя Костянтина-Василя Острозького, київського воєводи, маршалка Волинської землі, в острозькому замку, в друкарні, перед добрими людьми, а саме – перед протопопом Терентієм Івановським, і перед острозьким писарем паном Василем, і перед острозьким лимарем Антоськом Семашковичем про відлиття Гринем Івановичем шрифтів для друкарні», яка була вписана до книги львівського гродського уряду [3, с. 47–52].

Іншу групу складають джерела про подальшу долю друкарні, яка належала Івану Федорову у Львові. Це послання ієрархів православної церкви до українського населення Львова, лист Львівського Успенського братства до константинопольського патріарха Феоліпта та одне письмове підтвердження повноважень на збирання пожертв [3, с. 80–89]:

- від 18 листопада 1585 р. (російською мовою) – із закликом львівського єпископа Гедеона Балабана до українського населення здійснювати пожертви на викуп друкарні Івана Федорова для братства у Львові;

- від 25 січня 1586 р. (російською мовою) – послання антиохійського патріарха Йоакима до українського населення із закликом допомогти в будівництві у Львові братської церкви, школи, друкарні і шпиталю;

- від 7 червня 1586 р. – лист Львівського Успенського братства до константинопольського патріарха Феоліпта у справі відкриття у Львові школи і друкарні та прохання підтвердити грамоту про заснування братства;

- від 20 грудня 1586 р. (російською мовою) – послання львівського єпископа Гедеона Балабана до українського населення із закликом здійснювати пожертви на відновлення друкарні у Львові;

- від 10 травня 1587 р. (російською мовою) – послання львівського єпископа Гедеона Балабана до українців із закликом надати допомогу Львівському Успенському братству у відбудові церкви, школи, друкарні і шпиталю;

- від 13 травня 1587 р. (російською мовою) – повноваження, видане львівським єпископом Гедеоном Балабаном збирачеві пожертв на львівську братську школу і друкарню.

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості використання його методів та інструментів для наступних наукових пошуків у трьох напрямках: історії України, історії української культури, історії українського документознавства.

Список використаних джерел:

1. Дегтеренко А. М., Нікольченко Ю. М. Документознавчий аспект друкарської діяльності Івана Федорова в Україні // Гілея. Науковий вісник : зб. наук. пр.: Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки. Київ 2013. Вип. 73 (№ 6). С. 70–72.
2. Ісаєвич Я. Д. Першодрукар Іван Федоров і виникнення друкарства на Україні. Львів: Вища шк., 1983. 155 с.
3. Першодрукар Іван Федоров та його послідовники на Україні, XVI-перша половина XVII ст. : зб. документів / упоряд. Я. Д. Ісаєвич, О. А. Купчинський та ін. Київ : Наук. думка, 1975. 341 с.

Зоренко Каміла, студентка 4 курсу НАКККіМ, м. Київ
Науковий керівник – кандидат історичних наук *Стронська Н. Т.*

РЕТРОКОНВЕРСІЯ ПЕНСІЙНИХ СПРАВ: ОПИС ТА ХАРАКТЕРИСТИКА

Ключові слова: пенсійні справи; опис; ретроконверсія; характеристика.

Сьогодні Пенсійний фонд України – найбільш розгалужена фахова структура, яка здійснює багатогранну діяльність щодо пенсійного забезпечення громадян України, найпотужніша інституція в державі, яка акумулює і розподіляє значні за обсягом кошти, структура з могутнім кадровим потенціалом, які розвиваються і вдосконалюються.

У вересні 2019 року в усіх управліннях Пенсійного фонду України з'явилися нові підрозділи, а саме відділи ретроконверсії, працівники якого займаються оцифруванням пенсійних справ. Тобто кожна паперова пенсійна справа сканується і створюється електронна пенсійна справа.

Ретроконверсія – це спеціальна промислова технологія переведення даних з графічних образів (традиційних архівних документів), отриманих після сканування, в текстовий формат, формат баз даних або в багатосторінковий графічний формат [1].

Одним з найважливіших завдань ретроконверсії є переклад паперових документів в електронну форму. Крім того, для вирішення проблем атрибутивного та контекстного пошуку, необхідний частковий або повний переклад документа в машиночитану форму. Введення цієї системи дає можливість пенсіонерам отримувати доступ до матеріалів своєї пенсійної справи в будь-якій точці обслуговування Пенсійного фонду України та оперативно здійснювати контроль за достовірністю внесеної інформації.

Для оцифрування паперових пенсійних справ в головному управлінні Пенсійного фонду України до 2024 року необхідно перевести близько 10 мільйонів діючих пенсійних справ в електронний формат [2]. Збереження

всіх даних забезпечено Пенсійним фондом України на центральному сервері, доступ до якого захищено належним чином.

Запровадження електронних пенсійних справ дасть змогу:

- забезпечити пенсіонерам доступ до матеріалів своєї пенсійної справи в будь-якому сервісному центрі чи на віддаленому робочому місці (точці обслуговування) Пенсійного фонду України, або через інтернет з використанням засобів вебпорталу електронних послуг Фонду;
- створити можливість для надання послуг незалежно від місця проживання;
- використати вивільнені приміщення органів Пенсійного фонду України;
- забезпечити автоматизований контроль актуальності та достовірності документів, на підставі яких виплачується пенсія [2].

Суть ретроконверсії – побудова відточеного виробництва, в якому процес оцифровки розбитий на окремі відтворювані операції за принципом конвеєра, а кожен крок контролюється в режимі реального часу. Такий підхід дозволяє обробляти великі однотипні масиви документів з високою ефективністю і якістю. Саме суворе дотримання технології ретроконверсії дозволило створити найбільше і технологічне виробництво, яке має потужність оцифровки більше 300 000 документів в місяць.

Сьогодні, фактично, термін «ретроконверсія» застосовується як синонім масової оцифровки документів. До складу технології входять наступні блоки робіт:

1. Підготовка документів. Проводиться аудит їх стану і повноти комплектів, реставрація, підклейка листів, розшивання справ. Комплекти позначаються штрих-кодом для відстеження переміщення по технологічному ланцюжку.

2. Сканування. Для кожного виду документів застосовуються особливі моделі обладнання: швидкісні, але при цьому безпечні документні сканери; спеціальні широкоформатні сканери та комплекси високоякісного сканування.

3. Кадрування зображень. Залежно від документних масивів, проводяться різні роботи з адаптації отриманих образів.

4. Документування. Всі витягнуті документи нормуються, приводяться до заданих форматів (атрибутів) написання даних.

5. Перевірка адміністратора ЦРК. Програмний і операторський аудит якості проводиться на кожному етапі робіт. При виявленні нестачі електронних образів і даних, вони направляються на повторну обробку.

Отже, ретроконверсія – потокове оцифрування фізичних оригіналів, з метою отримання їх електронного образу. Робота відділу ретроконверсії дуже модерна, адже тут використовується сучасна техніка і новітні технології.

Список використаних джерел:

1. Ретроконверсія [Електронний ресурс] : веб-сайт Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Ретроконверсія> (дата звернення: 03.04.2021).
2. Пенсіонери зможуть отримати доступ до своїх пенсійних справ через інтернет [Електронний ресурс] : веб-сайт Liga 360. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/NZ194176> (дата звернення: 03.04.2021).

Казміренко Владислава, студентка 3 курсу
Національного транспортного університету, м. Київ
Науковий керівник – кандидат історичних наук, професор **Палеха Ю. І.**

СКЛАДОВІ ГЕОДЕЗИЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Ключові слова: *геодезична документація; землеустрій; технічна документація.*

Зростання обсягів окремих видів забудови, особливо виробничо-технічного призначення і, звичайно, ріст житлового будівництва вимагають якісної геодезичної документації.

Мета статті полягає в аналізі видів геодезичної документації, яка необхідна в сфері топографо-геодезичної та картографічної діяльності.

До основних видів геодезичної документації можна віднести нормативно-технічну, земельно-кадастрову, технічну документацію із землеустрою, документацію Державного фонду із землеустрою.

Розглянемо зазначені види документації більш детально.

Нормативно-технічна документація – основа проведення державних та інших експертиз, здійснення державного геодезичного нагляду за топографо-геодезичною та картографічною діяльністю, а також слугує для вирішення суперечок [1]. Затверджується вона спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, й встановлює порядок організації топографо-геодезичних і картографічних робіт, технічні вимоги до них, норми та правила їх виконання.

Земельно-кадастрова документація – документація, в якій фіксуються дані державного земельного кадастру, а саме [2]:

- ✓ Кадастрові карти та плани: графічні й цифрові.
- ✓ Схеми, графіки, текстові та інші матеріали, які містять відомості про межі адміністративно-територіальних утворень; межі ділянок власників землі і землекористувачів; правовий режим земель, що знаходяться у державній, колективній і приватній власності (кількість, якість, цінність та продуктивність по власниках землі і землекористувачах та в цілому).
- ✓ Книги реєстрації державних актів на право колективної, приватної власності на землю, право постійного користування землею, договорів на тимчасове користування землею, в тому числі договорів оренди.

Технічна документація із землеустрою (ТДЗ) – сукупність текстових та графічних матеріалів, що визначають технічний процес проведення заходів з використання та охорони земель без застосування елементів проектування. Розроблена документація дає можливість отримати витяг із Державного земельного кадастру. Види технічної документації із землеустрою:

а) схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць;

б) проекти землеустрою щодо: встановлення (зміни) меж, організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення; водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимо-утворюючих об'єктів; приватизації земель державних і комунальних сільсько-господарських підприємств, установ та організацій; відведення земельних ділянок; впорядкування території для містобудівних потреб; що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь; впорядкування території населених пунктів; організації території земельних часток (паїв); робочі проекти землеустрою;

в) технічна документація із землеустрою щодо: встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості); встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюються права суборенди, сервітуту; поділу та об'єднання земельних ділянок; інвентаризації земель.

Відповідність ТДЗ положенням нормативно-правових актів, норм і правил у сфері землеустрою засвідчується сертифікованим інженером-землевпорядником, який відповідає за якість робіт: підписом та печаткою (у *паперовій формі*); ЕЦП, згідно із законодавством (в *електронній формі*.)

Державний фонд документації із землеустрою формується на основі збирання, обробки, обліку матеріалів в електронній формі, отриманих у результаті проведення землеустрою незалежно від місця розташування земельних ділянок та форми власності, для використання їх органами державної влади та ОМС, а також установами, організаціями і громадянами.

Документація із землеустрою Державного фонду документації із землеустрою є державною ласністю і складається з Головного фонду (ведеться Держгеокадастром на загальнодержавному рівні); регіонального фонду (ведеться на регіональному (областному) рівні); місцевого фонду (ведеться на районному (міському) рівні) й не може передаватись у приватну власність [3]. Наявні матеріали Державного фонду в електронній формі підлягають оприлюдненню на офіційному веб-сайті Держгеокадастру.

До Переліку матеріалів, які надходять, обліковуються та зберігаються у Державному фонді документації із землеустрою відносяться [4]:

А. Документація із землеустрою, проведеного *на загальнодержавному рівні*, що включає:

Документи із землеустрою щодо визначення та встановлення державного кордону. Державні цільові програми використання та охорони земель.

Проекти землеустрою щодо: організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду проекти землеустрою; встановлення (зміни) меж областей, районів та м. Києва і Севастополя.

Схеми землеустрою і техніко-економічне обґрунтування використання та охорони земель. Інші види документації із землеустрою, проведеного на загальнодержавному рівні, та документації з оцінки земель (технічна документація з бонітування ґрунтів та з нормативної грошової оцінки земель).

Б. Документація із землеустрою, проведеного на *регіональному рівні*, що включає:

- Регіональні програми використання та охорони земель. Схеми землеустрою і техніко-економічне обґрунтування використання та охорони земель районів, сіл, селищ, міст.

- Проекти землеустрою щодо: встановлення (зміни) меж міст, селищ та сіл; організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення місцевого значення, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів.

- Інші види документації із землеустрою, проведеного на регіональному рівні, та документації з оцінки земель (технічна документація з бонітування ґрунтів, технічна документація з нормативної грошової оцінки земель).

- Проекти землеустрою щодо: створення нових та впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь; впорядкування території населених пунктів, робочі проекти землеустрою.

-Технічну документацію із землеустрою: щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі; що посвідчують право на земельну ділянку; Спеціальні тематичні карти і атласи стану земель та їх використання.

В. Документація із землеустрою, проведеного на *місцевому рівні*, включає:

Матеріали земельно-оціночних робіт, в т.ч. документація з оцінки земель (технічна документація з бонітування ґрунтів, з нормативної грошової оцінки земельних ділянок, звіти з експертної грошової оцінки земель); матеріали інвентаризації земель, в т.ч. документація із землеустрою щодо інвентаризації земель; інші види документації.

Проекти землеустрою: щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств; організації території земельних часток; впорядкування території для містобудівних потреб.

Технічна документація із землеустрою щодо: встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюється право суборенди, сервітуту; поділу та об'єднання земельних ділянок.

Таким чином нами досліджено основні види сучасної геодезичної документації, яка необхідна для задоволення потреб суспільства в геопросторовій інформації.

Список використаних джерел:

1. Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність : Закон України від 23 грудня 1998 року № 353-XIV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 5-6, ст.46).

2. Про національну інфраструктуру геопросторових даних : Закон України від 13 квітня 2020 року № 554-IX // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 37, ст.277.

3. Положення про Державний фонд документації із землеустрою [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2004 року № 1553. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1553-2004-%D0%BF#Text>.

4. Перелік матеріалів, які надходять, обліковуються та зберігаються у Державному фонді документації із землеустрою [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1553-2004-%D0%BF#Text>.

Коваленко Юлія, студентка 2 курсу НАКККиМ, м. Київ
Науковий керівник –
доктор наук з соціальних комунікацій, доцент **Збанацька О. М.**

ДОКУМЕНТ ЯК ДЖЕРЕЛО НАУКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Ключові слова: документи; наукова інформація; наукові документи.

Актуальність теми дослідження пов'язана з широким застосуванням документів наукового напрямку у діяльності установ. Мета полягає в аналізі різновидів наукових документів та їх застосування. Про актуальність теми дослідження свідчить велика кількість наукових праць документознавців, які розглядають функції документа та сфери його застосування.

У ДСТУ 5034:2008 «Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять» зазначено, що науково-технічна інформація – це «документовані або публічно оголошені відомості про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої та громадської діяльності» [3, с. 3]. Науково-технічну інформацію можна вважати умовним синонімом поняття «наукова інформація». С. Г. Кулешов зазначає, що наукова інформація, це «опис наукових знань, включений в інформаційні комунікації» [1, с. 15].

Питання визначення поняття «документ» розглядало багато документознавців, серед яких С. Г. Кулешов [1], С. О. Лісіна [2, с. 14], Ю. І. Палеха [5], Г. М. Швецова-Водка [6, с. 11] та інші. Поняття «документ» визначають як інформацію, зафіксовану на матеріальному носіїві. Науковий документ є різновидом документа, основним елементом збереження і поширення наукової

інформації. Будь-який документ може слугувати матеріалом для наукових досліджень або ж бути продуктом, що виник у їх результаті.

На думку С. Г. Кулешова, за ознакою виду документального джерела наукової інформації, існує три групи цих документів: «видання», «рукописи» і «нетрадиційні» види документів. До видань документознавець відносить документальні джерела, що випускаються поліграфічним чи іншим способом. До рукописів – звіти про науково-дослідні роботи, дисертації, депоновані рукописи (у назві відображається спосіб включення в систему формальних наукових комунікацій) та рукописи перекладів. А «нетрадиційні» види документів, на думку С. Г. Кулешова, потребують використання для їх сприймання відповідних технічних засобів [1, с. 54–56]. Можна точно стверджувати, що усі зазначені групи документів мають свою сферу використання. Видання, рукописи і «нетрадиційні» види документів стають частиною царини наукового світу.

Ю. І. Палеха у співавторстві з Н. О. Леміш у підручнику «Загальне документознавство» зазначають, що «до наукової документації відносяться документи, в яких наявний фактичний матеріал наукових спостережень й експериментів, гіпотези, наукові теорії, дисертації та інші теоретичні розробки» [5, с. 252]. Це твердження відображає широке застосування документа у науковому і навчальному напрямках, адже результати будь-яких практичних випробувань чи досліджень стають підґрунтям для нових відкриттів, оглядів чи аналізів різних галузей і сфер.

Розглянемо загально визнану типологічну схему наукової документації. Фахівці зазначають поділ за декількома змістовними спрямуваннями: забезпечення суспільства первинною науковою інформацією; забезпечення процесу професійної підготовки спеціалістів; забезпечення вторинною фактографічною інформацією науки та виробництва; забезпечення популяризації досягнень науки, техніки, виробництва, їх історії; забезпечення інформацією про зміст джерел первинної наукової інформації [1, с. 71].

До першого напрямку, а саме забезпечення суспільства первинною інформацією, відносять такі документи як наукова монографія, дисертація і автореферат до неї, звіт про науково-дослідну роботу, наукова стаття чи доповідь, опис винаходу, інформаційний огляд, тези доповіді тощо. Метою створення цих жанрів документів визначено фіксацію і розповсюдження наукового пріоритету.

Підручник, навчальний посібник, конспект лекцій, посібник для спеціалістів, практикум та навчальні таблиці відносять до видів наукових документів, що забезпечують процес професійної підготовки спеціалістів. Метою створення є документальне забезпечення навчального процесу.

Забезпечення вторинною фактографічною інформацією науки та виробництва має підґрунтя у вигляді різноманітних стандартів, довідників спеціалістів, енциклопедичних словників, біографічних довідників, промислових каталогів й інших видів цього жанру наукової документації, що спрямована на розповсюдження довідкових даних, призначених для спеціалістів.

Що ж до забезпечення популяризації досягнень науки, техніки, виробництва, їх історії, то тут поширення сучасних науково-технічних досягнень відбувається за допомогою науково-популярних статей, монографій, оглядів, нарисів, енциклопедій.

Забезпечення інформацією про зміст джерел первинної наукової інформації відбувається за допомогою інформаційних рефератів та реферативних оглядів.

Якщо розглянути наукову документацію як продукт діяльності технічного відділу організації, підприємства чи установи, то, на думку Ю. І. Палехи, вона поділятиметься на дослідно-технологічну, патентно-ліцензійну та дослідно-конструкторську [5, с. 252]. Таким чином, працівники відділу технічного забезпечення складають ці види наукової документації згідно робочого плану і процесу, проведення науково-дослідних, проектно-конструкторських та дослідно-конструкторських робіт. Таким чином, документація стає джерелом відомостей фактичних спостережень згідно підтвердження чи спростування теорем і гіпотез.

Отже, здійснений аналіз типології дає змогу дійти висновку, що будь-який документ є джерелом і носієм наукової інформації. Він широко застосовується у діяльності установ, підприємств, організацій та фізичних осіб.

Список використаних джерел:

1. Кулешов С. Г. Документальні джерела наукової інформації: поняття, типологія, історія типологічної схеми / Укр. акад. інформатики. Київ : УкрІНТЕІ, 1995. 191 с.
2. Лісіна С. О. Документні ресурси : навч. посібник. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2013. 240 с. (Сер. «Інформація. Комунікація. Документація»; вип. 1).
3. Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять: ДСТУ 5034:2008. Чин. від 2009.01.01. Київ : Держспоживстандарт України, 2009. III, 38 с. (Національний стандарт України) (Інформація і документація).
4. Отле П. Трактат о документации // Отле П. Библиотека, библиография, документация: Избранные труды пионера информатики / Рос. гос. б-ка; пер. с англ. и фр. Р. С. Гиляревского и др. ; предисл., сост., коммент. Р. С. Гиляревского. Москва : ФАИР-ПРЕСС, ПАШКОВ дом. 2004. 84 с.
5. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство : навч. посіб. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ : Ліра-К, 2009. 434 с.: іл., табл.
6. Швецова-Водка Г. М. Вступ до бібліографознавства : навч. посіб. для студентів напряму 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліогр.» / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. 3-тє вид., випр. та допов. Рівне, 2011. 231 с.

Пашковська Інна, студентка 2 курсу НАКККиМ, м. Київ
Науковий керівник –
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент *Добровольська В. В.*

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ІНСТИТУТУ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Ключові слова: діяльність; Український державний інститут культурної спадщини.

Збереження культурної спадщини України відіграє значну роль в реаліях сучасного життя, засвідчуючи її велике значення у вихованні патріотизму та формуванні національної ідеї. Основною особливістю є те, що культурні надбання мають не лише історико-культурну, художню та наукову цінність, а й можуть бути справжнім джерелом духовного росту народу, забезпечуючи тим самим його збалансований розвиток.

Український державний інститут культурної спадщини (УДІКС) розпочав свою діяльність у 1995 та на сьогоднішній день проводить наукову, науково-організаційну та науково-технічну діяльність. Має всі умови для підвищення ефективності наукових досліджень і використання їх результатів у сфері охорони культурної спадщини.

Інститут ставить за мету збереження і захист культурної спадщини України, підвищення інтересу широкої громадськості до культурного надбання. Прагне досягти балансу між історико-культурним середовищем й новими архітектурними втіленнями.

Свою діяльність спрямовує на практичне вирішення проблем, що пов'язані з дослідженням і охороною пам'яток. Приділяє значу увагу розробленню нормативних документів, які спрямовані на збереження та створення належних умов для використання об'єктів культурної спадщини.

У 2017 р. інституту присвоїли статус культурно-просвітницького центру, заснований на державній формі власності для здійснення заходів щодо популяризації культурної спадщини України шляхом створення методичної бази необхідної для формування Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Державна політика у сфері охорони є важливим чинником державної безпеки, а отже, потребує кваліфікованого наукового супроводу й державної підтримки. Наразі Український державний інститут культурної спадщини є базовою науковою структурою Міністерства культури та інформаційної політики України, метою якого є збереження і захист культурної спадщини України, підвищення інтересу широкої громадськості до культурного надбання, а також досягнення балансу між історико-культурним середовищем і новими архітектурними втіленнями [2, с. 112].

Невід'ємну частину інституту складають кваліфіковані виконавці – архітектори, історики, музеєзнавці та юристи, які являються науковими співробітниками, фахівцями в галузі охорони культурної спадщини. Сучасне

науково-технічне та програмне забезпечення допомагає інституту у виконанні запропонованої роботи.

До основних напрямів наукової діяльності можна віднести:

- розроблення проектів нормативних актів та методичних матеріалів щодо питань охорони культурної спадщини;
- здійснення наукової та науково-технічної експертизи;
- здійснення прикладних наукових досліджень у сфері охорони культурної спадщини;
- здійснення науково-практичних контактів з організаціями та фахівцями аналогічних структур за кордоном;
- розроблення проектів консервації, реставрації, регенерації пам'яток і об'єктів культурної спадщини;
- розроблення планів управління об'єктами Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО з метою їх популяризації;
- здійснення наукового супроводу формування Державного реєстру нерухомих пам'яток України та електронних баз даних об'єктів культурної спадщини, історико-культурних заповідників та історико-культурних заповідних територій, об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Структурно інститут поділяється на 10 підрозділів:

- відділ науково-методичного забезпечення формування Державного реєстру нерухомих пам'яток України. Його метою є розробки науково-методичних засад щодо обліку культурного надбання, Відділ також здійснює експертизу об'єктів спадщини пропонувані до занесення до Реєстру;
- відділ популяризації культурної спадщини та видавничої діяльності здійснює організацію видання наукових на науково-популярних робіт інституту. Організовує та проводить семінари з питань поширення вітчизняного і світового досвіду у сфері охорони культурної спадщини;
- відділ підготовки пам'яткоохоронної документації проводить обстеження стану об'єктів культурного надбання та готує документацію для укладання охоронних договорів;
- відділ містобудівних досліджень та документації займається розробкою історико-архітектурних опорних планів щодо вивчення меж і режимів використання зон охорони пам'яток;
- відділ збереження культурної спадщини регіонів забезпечує збереження та використання об'єктів культурної спадщини, які розташовані в регіонах України;
- відділ бухгалтерського обліку, економіки та звітності формує повну і достовірну інформацію про результати діяльності та майновий стан, необхідну для прийняття рішень;
- адміністративно-господарський відділ здійснює юридично-правовий супровід усієї поточної роботи та займається організаційним забезпеченням діяльності всіх структурних підрозділів;
- відділ інвестиційних проектів оцінює, моніторить виконання інвестиційних проектів розвитку об'єктів культурної спадщини із залученням інвестицій;

- відділ науково-проектної документації пам'яток займається експертизою щодо стану збереження культурного надбання та розробкою документації про реставрацію, регенерацію об'єктів з метою їх збереження, музеєфікації;
- відділ служби замовника управляє проектами будівництва за дорученням замовника: отримання дозволів та погодження для всіх етапів проекту.

Унікальні культурні надбання, які тисячі років створювали на території України попередні покоління, є невід'ємною складовою спадщини всього людства. Саме тому збереження та охорона культурної спадщини, захист і популяризація культурного надбання народу України, використання його освітньо-просвітницького потенціалу сприятиме формуванню та розвитку інформаційно-культурного простору України [2, 122].

Український державний інститут культурної спадщини проводить колосальну роботу в діяльності культурологічного, просвітницького та наукового напрямків щодо збереження культурної спадщини. Приділяє значну увагу охороні національних надбань культурної спадщини, створених народом протягом усієї історії.

Список використаних джерел:

1. Український державний інститут культурної спадщини [Електронний ресурс] : веб-сайт. URL: <https://www.spadshina.org.ua/> (дата звернення: 14.03.2021).
2. Добровольська В. В. Інформаційно-документаційне забезпечення розвитку соціокомунікаційного простору культури в Україні : монографія. Київ : НАКККіМ, 2020. 352 с.

Ролдугіна Дар'я, студентка 4 курсу
Національного транспортного університету, м. Київ
Науковий керівник – старший викладач Алексєєнко К. М.

СИСТЕМИ ДОКУМЕНТАЦІЇ ЯК СУКУПНІСТЬ ДОКУМЕНТІВ УСТАНОВ, ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ПІДПРИЄМСТВ КРАЇНИ

Ключові слова: документи; системи документації.

Діяльність будь-якої організації або юридичної особи характеризується сукупністю документів, певним чином взаємопов'язаних і взаємодіючих, тобто системою документації [1, с. 45]. Виходячи з положення, що документи є формою відображення діяльності, можна виділити безліч взаємопов'язаних і супідрядних систем документації, як сукупності службових документів, об'єднаних за ознакою належності до певної галузі, сфери, напряму діяльності, юридичної особи чи її структурного підрозділу

Мета статті: проаналізувати існуючі системи документації офіційного походження, що мають місце в країні.

На думку українського вченого проф. С. Кулешова усі системи документації офіційного походження можна поділити на *базові*,

інфраструктурні та дисциплінарні [4]. Так, до базових систем знань науковець відносить сукупність систем документації, що утворилися в результаті функціонування “базових” сфер соціальної діяльності (науки, економіки, освіти, виробництва тощо) та/чи спрямовані на забезпечення такого функціонування. Інфраструктурними називає ті види документації, що функціонують в інфраструктурі кожної з зазначених базових сфер соціальної діяльності.

Беззаперечно погоджуючись з С. Кулешовим щодо необхідності поділу офіційних систем документації в своїх роботах [4; 5] проф. Ю. Палеха виділяє блок систем *галузевої документації*, що утворився в результаті функціонування соціально-значимих (базових) сфер й направлених на забезпечення такого функціонування, так і систем документації, що відображають сфери господарського (економічного), фінансового, праводілового та природничо-наукового призначення. Системи документації, що відображають найважливіші функції управління Ю. Палеха йменує *функціональними*, особливість яких полягає в тому, що вони можуть поширюватися на всі установи, організації чи підприємства, незважаючи на їх галузеву належність, тобто є *інфраструктурними*.

Галузеві та функціональні (інфраструктурні) системи документації не можна розглядати як локальні або ізольовані одна від одної: для них характерні взаємна обумовленість і взаємодоповнюваність. Кожний документ своїм видом (формою) і змістом вказує на зовнішній і внутрішній зв'язок з іншими службовими документами. Управлінські рішення, на думку науковця, потребують використання специфічних документних форм, які засвідчують галузеву належність документів чи їх функціональне призначення.

Кожна з наведених систем документації, в свою чергу, поділяється на підсистеми на основі призначення документної форми залежно від її змісту, визначення форми відповідно до рівня управління, за формою її представлення тощо. Так, функціональний блок включає край необхідні для сучасного суб'єкта господарювання блок управлінської документації, нормативно-правовий блок систем документації, що містить нормативно-правові документи та блок документації, щодо обслуговування та захисту інформаційних систем.

Управлінську документацію Ю. Палеха пропонує поділити на три блоки – *загальний, економічний та кадровий*, які призначені для реалізації управлінських функцій як в окремих відособлених корпоративних системах відомства, так і в підприємницьких структурах. Диференціація систем документації відповідно до функцій управління того чи іншого підприємства дозволяє здійснювати поділ певних комплексів офіційної документації і забезпечувати її функціонування в загальному інформаційному просторі. Так, загальний блок включає організаційно-розпорядчу, первинно-облікову, звітно-статистичну та архівну системи документації. Фінансовий блок управлінської документації на рівні підприємства може включати бухгалтерсько-облікову документацію, планову та цінову, які містять теж свої підкласи.

Виокремлення в окремий блок кадрової документації, яка лежить в основі роботи з кадрами, уможлиблює, на думку Ю. Палехи [5, с. 292], систематизацію функцій працівників кадрових служб з питань документаційного забезпечення управління персоналом, дозволяє уніфікувати та стандартизувати її види, починаючи з забезпечення функцій первинного обліку працівників, підготовки організаційно-розпорядчої документації, ведення особової документації, звітно-статистичних документів й закінчуючи створенням виконавчої.

Складові системи фахової документації Ю. Палеха розбиває на шість блоків, а саме: базовий (соціально-значимий), соціально-політичний, праводіловий, господарський, фінансовий, та природничий. Кожен з вказаних блоків містить свої підсистеми, які, в свою чергу, є самостійними системами документації по відношенню до їх структурних складових.

Так, базовий блок науковець подає як сукупність систем документації, що утворилися в результаті функціонування соціально-значимих (“базових”) сфер соціальної діяльності, й спрямовані на забезпечення такого функціонування. До базового блока систем фахової документації відносить такі соціально-значимі системи документації як наукову і навчальну, законодавчу та нормативну, правову і військово-оборонну, а також системи документації в сфері культури та сфері охорони здоров’я. Як окрему складову подано соціально-політичний блок, до якого відноситься дипломатична, внутрішньо-політична та соціологічна документація.

Господарський (економічний) блок систем документації, на думку науковця, складається з підблоку систем виробничої документації, що включає такі системи галузевої документації, як будівельну, машинобудівну, транспортну та систем зв’язку, енергетичну, виробництва товарів, аграрну, житлово-експлуатаційну, аерокосмічну і т.д. та підблок систем документації невиробничої сфери: торгівельну, зовнішньоторговельну, митну тощо. Безперечно, ряди кожного підблоку можна продовжити. Наприклад, до блоку господарської документації можна додати ліцензійну, інвестиційну системи документації, документацію органів праці та статистики, тобто документацію, що відображає специфіку інформаційного забезпечення конкретних галузей діяльності.

Подібного роду специфіка обумовлена особливими додатковими вимогами до виду діяльності, для реалізації якого і була сформована та чи інша галузь та управління нею. Даний вид документації фіксує основну діяльність галузі, наприклад: документація з охорони здоров’я (рецепти, лікарняні листи, історії хвороб); документація з архівної справи (описи справ, лист-засвідчувачі, путівники і т.д.), документація геологорозвідувального виробництва (карти, профілі, справи свердловин тощо).

Питаннями визначення складу документації, її інформаційного наповнення, внутрішньої організації та оформлення займаються відомства та/або установи офіційно визначені головними в конкретній галузі діяльності [3, с. 80]. Галузеві форми документів мають нормативний характер в рамках

адміністративної (відомчої) системи (судова, нотаріальна та ін.), або призначені для всіх організацій, що займаються одним видом діяльності (банківська, митна документація тощо).

Безперечно, склад наведених систем документації не охоплює всієї різноманітності сфер діяльності, кожна з них має певні сукупності видів документів, а деякі містять ряд систем документації.

Список використаних джерел:

1. Документознавство : курс лекцій [у 2-х ч.] / уклад.: О. Ю. Малюк, Н. М. Лесовець, Г. Ю. Есаулова. Луганськ : Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. 166 с.
2. Кулешов С. Г. Управлінське документознавство : навч. посіб. Київ : ДАККІМ, 2003. С. 21.
3. Кулешов С. Г. Загальне документознавство : навч. посіб. Київ : Видав. дім “Києво-Могилянська академія”, 2012. С. 80.
4. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2012. 387 с.
5. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Історія діловодства : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2011. 328 с.

Савіна Вероніка, студентка 1 курсу магістратури
Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ
Науковий керівник – старший викладач ***Поліщук Т. І.***

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКУМЕНТІВ В УКРАЇНІ

Ключові слова: електронні документи; захист; Україна.

За останній рік суспільство в Україні та світі переконалося в тому, що розвиток електронного документообігу є важливою складовою функціонування держави. Перевагу електронного документообігу над традиційним пришвидшили події, пов'язані з переходом великої кількості установ та організацій на віддалену форму роботи. Однак, основною проблемою традиційної технології управління документообігом є практична неможливість централізовано відслідковувати рух документів організації в реальному масштабі часу. Проблеми запровадження в Україні електронного документу та електронного документообігу стають все більш актуальними, адже як і будь-яка інформація, електронні документи повинні бути захищеними від стороннього впливу.

Згідно із Законом України "Про електронний документообіг та електронні документи" від 22 травня 2003 р.: "електронний документообіг – сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та у разі необхідності з

підтвердженням факту одержання таких документів"; "електронний документ – це документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити"[2].

Зокрема, Андрій Ніколашин виділяє декілька основних проблем електронного документообігу та шляхи їх вирішення. Однією з перерахованих проблем є захист електронного документа і його реквізитів[3].

Захист даних, котрі становлять сутність та зміст електронного документа, ґрунтується на врахуванні загальних і специфічних факторів ризику. Цілковита їхня нейтралізація на даний час проблематична.

1. *Загальні фактори ризику* – дія цих факторів зумовлена природою електронних даних. Вжиття відповідних контрзаходів є неодмінною умовою при запровадженні електронної форми ділових документальних комунікацій.

2. *Специфічні фактори ризику* – вони зумовлені, наприклад, змістом та особливостями використання накопичуваних даних.

3. *Фактори ризику при наданні електронно-документаційних послуг* – дія цих факторів ґрунтується на тому, що такі послуги передбачають електронну комунікацію між сторонніми особами та власними комп'ютерними системами; це створює загрозу завдання шкоди документам або коректності роботи систем.

Захист електронних документів можна організувати програмними та апаратними засобами (Рис. 1).

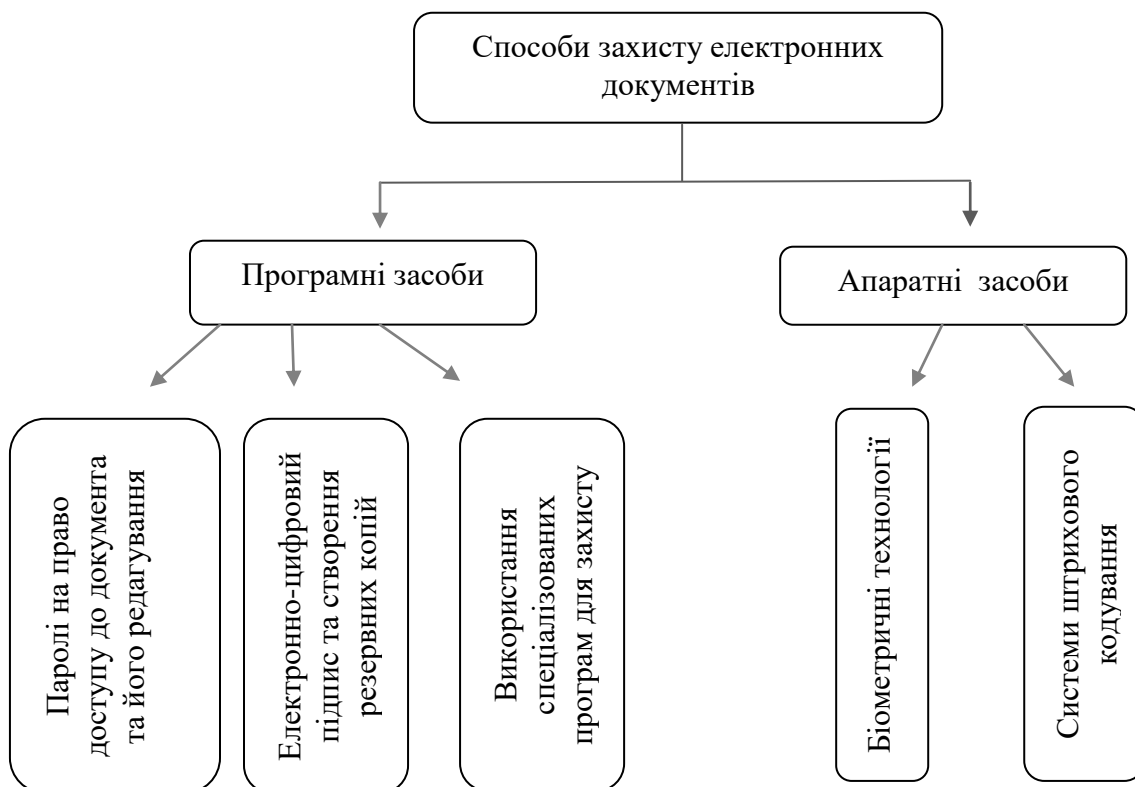

Рис. 1. "Способи захисту електронних документів"

За допомогою *програмних засобів* можна застосовувати розмежування прав доступу з використанням індивідуальних паролів входу до програми. Також при формуванні документа його автор може встановити пароль на

редагування цього документа. Тобто, користувачі документа зможуть лише ознайомитися з ним без права внесення будь-яких змін [4].

Апаратними засобами захисту даних є використання спеціальних ключів, що являють собою пристрої різноманітної форми або звичайні предмети (ручки, посвідчення, картки тощо), в яких вмонтовано картку пам'яті доступу до комп'ютера чи програми. Ще одним різновидом апаратних способів захисту даних є біометричні технології – це сукупність методів і засобів, головна мета яких полягає в ідентифікації людини за ознаками, притаманними лише їй (наприклад: голос, відбитки пальців), як біологічного об'єкта.

Найпоширеніші нині технології захисту електронних документів – *кодування та електронно-цифровий підпис (ЕЦП)*. ЕЦП – це програмно-криптографічний засіб, який використовується фізичними і юридичними особами як аналог власноручного підпису для надання електронному документу юридичної сили, рівній юридичній силі документа на паперовому носіїв[1]. *Електронно-цифровий підпис* забезпечує: перевірку цілісності документів; конфіденційність документів; встановлення особи, що відправила документ.

Для того, щоб підробити ЕЦП потрібно величезна кількість обчислень, які не можуть бути реалізовані при сучасному рівні математики і обчислювальної техніки за прийнятний час, тобто поки інформація, що міститься в підписаному документі, зберігає актуальність. Додатковий захист від підробки забезпечується сертифікацією відповідним центром відкритого ключа підпису[1].

Діяльність будь-якої організації регулюють документи. В Київському університеті імені Бориса Грінченка розроблена відповідна інструкція, щодо електронного документообігу. Зокрема, електронна система документообігу дозволяє визначати технологію проходження внутрішніх документів в організації. Існують такі фактори ризику захисту даних електронного документа:

- загальні;
- специфічні;
- фактори ризику при наданні електронно-документаційних послуг.

За допомогою програмних (паролі), апаратних (картки, посвідчення) засобів та електронно-цифрового підпису можна організувати захист електронних документів.

Отже, будь-який ризик можна мінімізувати, якщо про нього знати. Тому дуже важливо ще на старті цифрових змін проаналізувати всі можливі вузькі місця та перешкоди і завчасно підготуватися до них.

Список використаних джерел:

1. Електронний документообіг [Електронний ресурс]. URL: <https://cutt.ly/ux4FMsW>, доступ вільний (дата звернення: 30.03.2021).

2. Про електронні документи та електронний документообіг [Електронний ресурс] : Закон України від 22.05.2003р. №851-IV: станом на 7 листоп. 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15> (дата звернення: 30.03.2021).

3. Ніколашин А. О. Проблеми електронного документообігу та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] // Облік і фінанси АПК: бухгалтерський портал. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/problemi-elektronnogo-dokumento-obigu-ta-shlyahi-ih-virishennya.html> (дата звернення: 30.03.2021).

4. Нікітіна В., Думанський Н. Особливості збереження і захисту електронних документів [Електронний ресурс]. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/24983/1/120-254-255.pdf> (дата звернення: 30.03.2021).

5. Третяк В. О. Проблеми електронного документообігу та шляхи їх усунення // II Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи», 20-30.05.2011, м. Харків, ХНТУСГ. Харків, 2011. Т. 2. С. 181–183.

Собко Анна, студентка 2 курсу НАКККіМ, м. Київ
Науковий керівник –
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент *Добровольська В. В.*

ВІРТУАЛЬНИЙ МУЗЕЙ ЗБЕРЕЖЕННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Ключові слова: віртуальні музеї; збереження; нематеріальна культурна спадщина.

На сучасному етапі розвитку суспільства у світовому культурному просторі відбуваються значні зміни. Вони пов'язані з процесом глобалізації. Під її тиском забуваються і втрачаються традиції, зникають мови, культури. Тому охорона та збереження нематеріальної культурної спадщини набуває особливо важливого значення.

Нематеріальна культурна спадщина – звичаї, форми представлення і вираження, знання і навички, а також пов'язані з ними інструменти, предмети, артефакти і культурні простори визнані співтовариствами, групами і в деяких окремих випадках особами як частина їхньої культурної спадщини. Також існує ще одна назва нематеріальної культурної спадщини – «жива традиція».

У 2008 році Україна ратифікувала Конвенцію ЮНЕСКО про охорону нематеріальної культурної спадщини. Український центр культурних досліджень було визначено як інституцію для імплементації положень Конвенції та сформовано Національний перелік елементів нематеріальної культурної спадщини. Виявлення, дослідження та поширення інформації про елементи нематеріальної культурної спадщини України є ключовими для виконання зобов'язань у межах імплементації Конвенції [3].

Під час Всеукраїнської конференції «Імплементція Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини: підсумки та перспективи» було презентовано проєкт «Віртуальний музей нематеріальної культурної спадщини України» та Звіт з виконання Конвенції ЮНЕСКО про охорону нематеріальної культурної спадщини за 2018 рік. Метою створення віртуального музею є відтворення й репрезентація у сучасній і доступній формі нематеріальної культурної спадщини України та збільшення зацікавлених осіб у знайомстві з культурним надбанням нашого народу [1].

На сайті віртуального музею можна знайти та ознайомитись з елементами нематеріальної культурної спадщини. До Національного переліку включено 14 елементів нематеріальної культурної спадщини:

Традиція Косівської мальованої кераміки;

Кролевецьке переборне ткацтво;

Опішнянська кераміка;

Петриківський розпис – українське декоративно-орнаментальне малярство XIX – XXI ст.;

Козацькі пісні Дніпропетровщини;

Пісенна традиція села Лука Києво-Святошинського району Київської області;

Технологія виконання вишивки «білим по білому» селища Решетилівка Решетилівського району Полтавської області.

Традиції рослинного килимарства селища Решетилівка Решетилівського району Полтавської області;

Орєнек – кримськотатарський орнамент та знання про нього;

Традиція орнаментального розпису бубнівської кераміки;

Бортництво;

Традиція гуцульської писанки;

Традиція приготування ет аяклак (караїмський пиріжок з м'ясом). Досвід караїмів Мелітополя;

Традиція обряду «Водіння Куста» у селі Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області.

На сайті є відеоогляд та слайдшоу кожного елемента. Також можна знайти більш детальну інформацію про опис елемента, географічні дані та його бібліографію. Дослідивши кожен із елементів, які представлені на сайті, можна зробити висновки, що більша частина елементів територіально відносяться до Полтавської області [2].

Отже, важливим кроком для популяризації культурних традицій України є проєкт «Створення віртуального музею НКС», що відбувається за підтримки Українського культурного фонду. Створення віртуального музею – це збереження знань, прийомів, технік, майстерності. Все це є важливим для подальшого поширення та розвитку цих традицій.

Список використаних джерел:

1. Відкриття сайту «Віртуальний музей НКС України» [Електронний ресурс] // Український центр культурних досліджень. URL: <http://uccs.org.ua/featured/vidkryttia-sajtu-virtualnyj-muzej/?fbclid=IwAR3J1wFswpHAR4xTKI2cmbus5Xa8o7wXjk59mxyIM0dZmCwoeqmg9eX8HQY> (дата звернення: 14.03.2021).

2. Віртуальний музей нематеріальної культурної спадщини [Електронний ресурс]. URL: <http://virtmuseum.uccs.org.ua/ua/site/introdaction> (дата звернення: 14.103.2021).

3. Добровольська В. В. Інформаційно-документаційне забезпечення розвитку соціокомунікаційного простору культури в Україні : монографія. Київ : НАКККиМ, 2020. 352 с.

Трішина Ірина, студентка 1 курсу магістратури Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», м. Полтава
Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент *Чередник Л. А.*

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКУМЕНТІВ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Ключові слова: *електронні документи; захист; органи державної влади.*

В умовах глобалізованого суспільства у багатьох сферах діяльності широке розповсюдження одержало використання електронних документів, що дозволяє досягти величезного економічного ефекту. Та передовсім варто пам'ятати, що, упроваджуючи систему електронного документообігу, не можна забувати про безпеку системи.

Як показує практика, уведення електронного урядування сприяє збільшенню електронних інформаційних ресурсів, що призводить до зростання загроз інформаційній безпеці суспільства. У разі несанкціонованого доступу до конфіденційних даних збільшується можливість нанесення економічних та моральних збитків бізнесу, державі та суспільству [1, с. 133]. Саме тому постає важливе питання щодо захисту електронних документів, та й будь-якої інформації загалом, від несанкціонованого доступу.

Відомо, що упродовж останнього часу значно ускладнилися функції управління та зросли обсяги завдань, що покладені на органи державної влади. У зв'язку з цим підвищуються вимоги до якості документів, їхнього зберігання та захисту.

Сучасні дослідники, серед них Б. Досмухамедов, Н. Мазниченко, виокремлюють такі основні загрози для систем електронного документообігу:

1) загроза цілісності – це ненавмисне (помилки, збої) чи зловмисне пошкодження, знищення або спотворення інформації;

2) загроза конфіденційності – це будь-яке порушення конфіденційності, з-поміж них крадіжка, перехоплення інформації, зміна маршрутів слідування тощо;

3) загроза працездатності системи – це загроза, реалізація якої призводить до порушення або припинення роботи системи, включаючи навмисні атаки, помилки користувачів, а також збої в обладнанні і програмному забезпеченні;

4) неможливість доказу авторства – якщо в документообігу не використовується електронний цифровий підпис, то неможливо довести, що саме цей користувач створив цей документ (при цьому неможливо зробити документообіг юридично значимим);

5) загроза доступності – це загроза, що порушує можливість за допустимий час отримати потрібну інформацію користувачам, що мають право доступу до неї [3].

Забезпечення безпеки здійснюється при застосуванні різних засобів захисту, до яких належать такі: технічні, програмні, організаційні, законодавчі та морально-етичні. Схарактеризуємо коротко зміст цих засобів захисту.

Так, технічні засоби включають електричні, електромеханічні та електронні пристрої, поділяються на апаратні й фізичні.

Під програмними засобами розуміють програмне забезпечення, яке виконує функції захисту інформації.

Організаційні засоби – це організаційно-технічні й організаційно-правові заходи, що здійснюються під час використання обчислювальної техніки з метою забезпечення захисту інформації.

Законодавчі засоби захисту обумовлюють норми та правила користування, обробки й передачі інформації обмеженого доступу.

Морально-етичні засоби втілюються за допомогою норм, які складаються у відповідності з тим, як поширюються обчислювальна техніка й засоби зв'язку в суспільстві [2, с. 56-57].

Науковці та практики суголосні в тому, що захист електронного документообігу має бути комплексним і містити такі заходи: обмеження прав фізичного доступу до об'єктів системи документообігу; розмежування прав доступу до файлів і папок; підтвердження авторства документу; контроль цілісності та конфіденційності електронного документу; резервне дублювання інформації; захист від вірусів; захист від «злому» мереж [4, с. 255].

Наразі в законодавстві з'явилися нові об'єкти, які мають юридичне значення – електронний документ та електронний цифровий підпис [2, с. 5]. Обов'язковим реквізитом електронного документу є електронний підпис, який «використовується для ідентифікації автора та підтверджує цілісність документу» [2, с. 6].

Існує захист даних методом управління доступом, в основі якого лежать поняття ідентифікації (привласнення користувачу унікальних параметрів) та аутентифікації (встановлення достовірності суб'єкта). Система ідентифікації й

аутентифікації користувачів є невід'ємним і важливим елементом системи захищеного електронного документообігу. До ідентифікації та аутентифікації користувачів комп'ютерних систем належать: паролльний, апаратний (електронний), біометричний методи [3].

Зокрема, за допомогою індивідуальних пароллів можна розмежувати права доступу при вході до програми. Крім того, на певний документ можна встановити паролль і користувачі зможуть лише ознайомитися з ним без права редагування.

До апаратних засобів належать спеціальні ключі, посвідчення, що мають надавати доступ до програми.

Біометричні технології уможливають ідентифікацію людини за її відбитками пальців, голосу тощо [4].

Отже, у зв'язку із зростанням кількості конфіденційних документів в органах державної влади та переходом на електронне урядування все більшого значення набувають системи захисту електронних документів.

Список використаних джерел:

1. Давидюк В. С. Нормативно-правові аспекти безпеки інформаційних ресурсів у системах електронного урядування // Електронне урядування: Міжнародний наук. фах. журн. Київ, 2009. С. 133–145.

2. Кукарін О. Б. Електронний документообіг та захист інформації : навч. посіб. Київ : НАДУ, 2015. 84 с.

3. Мазниченко Н. І. Захист інформації в системах електронного документообігу на основі систем ідентифікації [Електронний ресурс] // Комп'ютерне моделювання в наукоємних технологіях (КМНТ-2014) : пр. міжнар. наук.-техн. конф., 28–31 трав. 2014 р. Харків, 2014. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6710/1/Maznichenko.pdf> (дата звернення: 06.04.2021)

4. Нікітіна В., Думанський Н. Особливості збереження і захисту електронних документів. Інформація, комунікація, суспільство 2014 : матеріали III Міжнародної наук. конф. ІКС-2014, 21–24 трав. 2014 р. / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. С. 254–255.

5. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні [Електронний ресурс] : розпорядження: Кабінету Міністрів України від 20 верес. 2017 р. № 649-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p#Text> (дата звернення 05.04.2021).

Тришина Юлія, студентка 1 курсу магістратури Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», м. Полтава
Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент *Чередник Л. А.*

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Ключові слова: електронний документообіг; органи державної влади; соціальний захист.

Останнім часом особливого значення набувають проблеми реалізації сучасної державної інформаційної політики, що є надзвичайно важливими у контексті прагнень України інтегруватись до Європейського Союзу. Саме тому нагальною є необхідність якнайшвидшого вирішення питань щодо інтенсивного впровадження електронного урядування в усіх сферах життя населення, насамперед в органах державного захисту. Це забезпечить оперативний обмін електронними документами, дистанційну роботу з ними, погодження і підписання, зберігання і доступність великої кількості інформації та документів [2, с. 5].

Метою нашого дослідження є проблеми електронного документування в сфері соціального захисту органів державної влади.

Характерною ознакою сьогодення є збільшення виробництва інформації в електронному вигляді. Цьому сприяє розвиток інформаційних технологій, що базуються на засобах комп'ютерної техніки та телекомунікаційного зв'язку.

Як відомо, електронний документ – це документ, «інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа» [4]. Електронний документ створюють у формі, вигляд якої подібний до звичайного паперового документа. Його опрацювання відбувається за допомогою послідовного застосування взаємозалежних технологій у межах систем управління електронними документами. Склад та порядок розміщення обов'язкових реквізитів електронних документів визначає законодавство.

Варто також підкреслити, що застосування електронного документообігу (ЕДО) має низку переваг, і найголовнішою з-поміж них є забезпечення автоматизації всього комплексу робіт із документами [5, с. 39], а саме: уведення їх у систему, реєстрацію, розподіл і розсилання, редагування, збереження, простий пошук та оперативне отримання документів, розмежування доступу до них тощо. Крім того, застосування електронного документообігу уможливорює зменшення процесу трудомісткості опрацювання документів, дозволяє заощадити на папері та копіювально-розмножувальній техніці, а також робить непотрібним пошуки приміщення під архів, так як документи зберігаються на сервері.

Передовсім, виникає інша важлива проблема: потреба придбання апаратного та програмного забезпечення, яке вартує досить дорого. Іншою проблемою є необхідність спеціальних знань і навичок для роботи з відповідним програмним забезпеченням. Та сучасна дійсність диктує

необхідність пошуків шляхів вирішення цих проблем і вимагає удосконалення роботи органів державної влади й сфери соціального захисту зокрема.

Основною метою впровадження ЕДО в органах державного управління зокрема у сфері соціального захисту є «створення повноцінної розвиненої системи документообігу, управління потоками робіт, контроль виконання» [1]. Крім цього, ЕДО дозволяє покращити якість державних послуг, забезпечує їхню відкритість та прозорість.

Сучасні дослідники виділяють такі принципи та завдання ЕДО: ідентифікація документа будь-якою підсистемою завдяки його одноразовій реєстрації; прискорення руху документів і підвищення оперативності їхнього виконання за рахунок паралельного виконання операцій; постійний рух документа, що дозволяє ідентифікувати відповідального за його виконання в будь-який час життєвого циклу ділових паперів; виключення дублювання документів, завдяки наявності їхньої єдиної бази; забезпечення ефективного пошуку документів за його мінімальними реквізитами; контроль руху документів під час процесу документообігу та прийняття управлінських рішень за рахунок розвиненої системи звітності навіть у разі наявності різних статусів й атрибутів ділових паперів [2, с. 9-10].

Організацію оперативного документообігу (створення, управління доступом, обмін документами у мережі, а також контроль за потоками документів в організації) в органах державного управління, зокрема у сфері соціального захисту, забезпечує система електронного документообігу (СЕД) [3].

Нині в органах державного управління залежно від їхньої структури, цілей, потреб громадян та рівня інформатизації використовуються такі класи СЕД як: «Електронне діловодство», «Документообіг», «Системи електронного управління документообігом» та «Корпоративні системи електронного управління документами» [5, с 42].

У зв'язку зі стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій в органи державної влади відповідно до урядових постанов планується впровадженням електронного урядування, яке має на меті забезпечити умови для більш швидкого й доступного надання інформаційних послуг громадянам та юридичним особам шляхом використання електронної інформаційної системи «Електронний уряд», а також покращити взаємодію органів виконавчої влади між собою, із громадянами та юридичними особами на основі сучасних інформаційних технологій, інтегрувати державні електронні інформаційні ресурси і системи в Єдиний вебпортал органів виконавчої влади.

Як відомо, сьогодні набувають популярності державні послуги в електронній формі. Зокрема, держава забезпечує надання таких електронних послуг, як: електронна реєстрація, електронні заяви, електронні звернення та скарги, електронні опитування, електронні консультації, вебтрансляції тощо [1].

Отже, як свідчить короткий аналіз, органи державного управління все більше впроваджують СЕД, що значно покращує та прискорює управлінську діяльність і створює передумови для подальшого розвитку електронного документообігу.

Список використаних джерел:

1. Копняк К. В., Покинйчереда В. В. Електронний документообіг в публічному управлінні: проблеми впровадження, переваги та перспективи [Електронний ресурс] // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 10. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1798> (дата звернення: 03.04.2021).
2. Кукарін О. Б. Електронний документообіг та захист інформації : навч. посіб. Київ : НАДУ, 2015. 84 с.
3. Мельничук Л. І., Головченко М. М. Питання впровадження електронного документообігу в органах державної влади [Електронний ресурс] // Учені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. 2019. Т. 30 (69). № 1. С. 154–159. (Філологія. Соціальні комунікації). URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/1_2019/part_2/30.pdf (дата звернення: 05.04.2021)
4. Про електронні документи й електронний документообіг : Закон України від 22 трав. 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 36. Ст. 275.
5. Радченко С. В. Особливості систем електронного документообігу у державних органах України [Електронний ресурс] // Архіви України. 2013. № 4. С. 39–53. URL: <https://tsdea.archives.gov.ua/oldcdea/pdf/18.pdf> (дата звернення: 06.04.2021).

Фесенко Валентина, студентка 3 курсу
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського, м. Кременчук
Науковий керівник –
доктор наук із соціальних комунікацій, доцент **Тур О. М.**

СУЧАСНЕ ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО В ПЕРІОД СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Ключові слова: джерелознавство; інформаційне суспільство; Україна

Українське джерелознавство звільняється від ідеологічних нашарувань партійно-класового підходу до відбору, використання та інтерпретації джерел, їх фальсифікацій та спотворень.

Відроджуючи національні джерелознавчі традиції, українські історики дедалі ширше опановують досвід зарубіжного джерелознавства, впроваджують нові підходи до пошуку, збирання, систематизації та використання джерел. Стає нормою видання історичних праць, в яких передбачається не тільки виклад конкретно-історичного та аналітичного матеріалу, а й публікація опрацьованих джерел у вигляді додатків. Така практика значно підвищує науковий рівень

праць, аргументованість їхніх положень і висновків, що викликає більший інтерес у читачів [1].

Розроблено Всеукраїнську програму археографічних досліджень, видань документів, матеріалів до історії України, унікальних історичних пам'яток, хрестоматій з різних розділів історії, тематичних документальних збірників. Тільки за останні п'ять років вийшли друком збірники документів, присвячені голодоморам 20-х, 30-х і 40-х років в Україні, організованих тоталітарним режимом, Чорнобильській катастрофі 1986 р., масовим репресіям тощо.

Великий резонанс викликали збірники документів про Українську Центральну Раду, український рух опору та ін. Ряд тематичних документальних збірників уклад проф. В. Сергійчук. Серед останніх визначних документальних публікацій заслуговують уваги видання універсалів Богдана Хмельницького із започаткованої багатотомної серії “Універсали українських гетьманів”, а також матеріалів Архіву Коша Нової Запорозької Січі.

На сторінках історичної періодики обговорюються актуальні питання теорії і практики джерелознавства, його предмета, структури, місця у системі спеціальних галузей історичної науки, ролі спеціальних історичних дисциплін джерелознавчого циклу в підвищенні інформаційного потенціалу історичних джерел.

Помітною подією розвитку теорії вітчизняного джерелознавства став вихід у світ згаданого довідника “Джерелознавство історії України”, в якому подаються сучасні визначення основних понять і термінів джерелознавства, вміщені короткі характеристики найважливіших джерел з української історії та біографії видатних українських джерелознавців, аналізується їх доробок у цій галузі.

В підготовці довідника брали участь близько 30 провідних істориків України під керівництвом проф. М. Варшавчика [2].

Серед них доктори наук, професори різних вузів України Я. Калакура, М. Ковальський, П. Шморгун, Ю. Мицик, С. Макаруч, Л. Дубровіна, Б. Корольов, І. Войцехівська та ін. Кафедра архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Національного університету імені Тараса Шевченка спільно з науковцями інших вузів та наукових установ систематично проводить джерелознавчі та архівознавчі читання, на яких особлива увага приділяється питанням теорії і методики критики джерел, їх типології та класифікації.

Відбувається пошук шляхів і прийомів оптимізації інформативної віддачі джерел, їх раціонального використання, застосування сучасних технічних засобів, інформаційних технологій та ЕОМ у джерелознавстві.

Плідно працюють історики-джерелознавці Львівського, Дніпропетровського, Харківського, Чернівецького, Одеського, Ужгородського та інших університетів, Інститутів історії України, української археографії і джерелознавства НАН України та інших навчальних і наукових закладів.

Отже, відроджуючи національні джерелознавчі традиції, українські історики дедалі ширше опановують досвід зарубіжного джерелознавства, впроваджують нові підходи до пошуку, збирання, систематизації та використання джерел.

Список використаних джерел:

1. Зародження та основні етапи розвитку історичного джерелознавства [Електронний ресурс]. URL: https://otherreferats.allbest.ru/history/00783357_0.html.

2. Історичне джерелознавство [Електронний ресурс] : підручник / авт.: Я. С. Калакура, І. Н. Войцехівська, С. Ф. Павленко, Б. І. Корольов, М. Г. Палієнко ; гол. ред. С. В. Головка. Київ : Либідь, 2002. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-10798.html>.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВА, КНИГОЗНАВСТВА ТА БІБЛІОГРАФІЇ

Бурміс Ірина, аспірантка 3 року навчання
Київського національного університету культури і мистецтв, м. Київ
Науковий керівник – доктор історичних наук, професор *Новальська Т. В.*

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗАСАДИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ (РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ)

Ключові слова: *децентралізація; публічні бібліотеки; структурно-функціональні засади; трансформація.*

Динаміка змін в зовнішньому середовищі на сучасному етапі, беручи до уваги прийняття нових законів, трансформацію культурних норм і цінностей, розробку та впровадження новітніх технологій та, особливо у випадку з нашою країною, реформування системи місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою, детермінує суттєву трансформацію бібліотечної сфери, враховуючи діяльність публічних бібліотек в регіонах, що є особливо актуальною проблемою сьогодні.

Поряд з традиційними, історично усталеними способами реалізації функцій публічних бібліотек, з'являються нові, адекватні сучасним освітнім та інформаційним потребам українського суспільства. Саме тому, з огляду на ті зміни, які відбулися та ще відбуваються в межах фінансових і організаційних механізмів забезпечення можливостей виконання публічними бібліотеками своїх функцій, виникає необхідність систематичного пошуку раціональних шляхів і розкриття структурно-функціональних засад трансформації публічних бібліотек в регіонах України на сучасному етапі.

У межах даного виступу хотілося б зосередити увагу на важливих структурно-функціональних змінах параметрів діяльності публічних бібліотек Півдня України, проаналізувавши їх сайти та звіти роботи за останні роки.

Свідченням того, що ситуація починає змінюватися в умовах реформи системи місцевого самоврядування, є поява гнучкості в організаційних структурах публічних бібліотек і перетворення в технологічних процесах, які вимагають створення нових структурних підрозділів (автоматизації бібліотечних процесів, інформаційно-технологічних, маркетингових і PR тощо). Публічні бібліотеки прагнуть залучити та задовольнити якомога більше інформаційних потреб користувачів, створюючи спеціальні структури на кшталт інтернет-класів чи медіатек. Разом з тим, чимало не беруть до уваги необхідність розробки цілеспрямованих і продуманих стратегій структурних змін й створення система оцінки ефективності проведених реорганізацій [2].

Подальше вивчення механізмів трансформації діяльності публічних бібліотек на регіональному рівні, заснованих на структурних змінах, дає підстави виокремити два рівні цієї трансформації: *формальний* та

неформальний. Перший пов'язаний із забезпеченням виробничих процесів публічних бібліотек (відділи / сектора автоматизованих систем, відділ оцифрування та мікрографування, телекомунікацій та технічного сервісу, електронної бібліотеки, підтримки і розвитку Web-сайтів; технологічна служба (відділи), центри професійної розвитку бібліотечних працівників), а також з інтеграцією з зовнішнім середовищем (центри громадських зв'язків та сервісних послуг, програмно-аналітичний відділ, центри корпоративної каталогізації, відділ проектів, культурних програм і зовнішніх зв'язків). Також важливо на цьому рівні не забувати про потреби користувачів і вдосконалення центрів читання різної тематики і книги, центру інформаційної підтримки органів державної влади та місцевого самоврядування, про виставкові зали та галереї, електронні читальні зали і медіатеки; відділи та сектори з організації обслуговування користувачів з обмеженнями можливостями. На другому рівні повинні бути забезпечені не лише потреби персоналу бібліотеки (профкоми, ради молодих фахівців (науковців), бібліотечні суспільства), але й потреби користувачів, коли йдеться про громадські об'єднання, клуби за інтересами, літературні вітальні, кінотеатри одного глядача та ін., враховуючи поглиблення процесів інтеграції з зовнішнім середовищем.

Функціонування цих рівнів доповнюється інноваційною складовою, що поглиблює трансформаційні процеси, адже йдеться про якісну перебудову та про створення якісно нових продуктів і послуг, нових технологій і алгоритмів [1]. В першу чергу, це структурні зміни on-line послуг (продовження термінів користування документами та бронювання літератури, SMS-оповіщення користувачів про надходження попередньо замовленої літератури або через e-mail, надання доступу до повнотекстових ресурсів бібліотеки, формування бібліографічних, повнотекстових, фактографічних баз даних за заявками юридичних та фізичних осіб, створення віртуальних музеїв, організація книжкових інтернет-магазинів, створення «особистого кабінету» на сайті бібліотеки, надання читачеві / користувачеві Wi-Fi доступу та ін.). Але також не потрібно забувати про важливі структурні зміни, пов'язані з придбанням літератури за заявкою замовника чи визначенням цитованості авторів, журналів. Реформуванню підлягають і модельні стандарти діяльності, стандарти якості надання державних (бюджетних) послуг населенню та адміністративні регламенти.

Таким чином, в умовах децентралізації особлива увага має бути прикута до трансформації публічних бібліотек на системних і структурно-функціональних засадах, що не лише підвищить адаптаційні можливості в нових соціокультурних реаліях, але й розкриє їхній інноваційний потенціал в ході реалізації ними своїх функцій.

Список використаних джерел:

1. Мар'їна О. Бібліотека в епоху розвитку технологій Web 3.0. [Електронний ресурс] // Вісник Книжкової палати. 2015. № 7. С. 18–20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2015_7_6.
2. Матлина С. Г. Публичная библиотека в эпоху префигуративной культуры: пространство для выбора и творчества // Библиотечное дело. 2010. № 19. С. 6–9.

Григораш Валерія, аспірантка 2 року навчання НАКККиМ, м. Київ
Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент ***Хімич Я.О.***

СОЦІАЛЬНІ ПРОЄКТИ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ, СПРЯМОВАНІ НА ПОДОЛАННЯ ЦИФРОВОЇ НЕРІВНОСТІ

Ключові слова: публічні бібліотеки; соціальні проєкти; Україна; цифрова нерівність.

«Цифровізація» на даний час є одним з головних світових трендів, що впливає на всі сфери людської діяльності. Стрімке розповсюдження «цифрових» технологій робить цифрові навички актуальними та затребуваними. Іншими словами, вміння працювати із «цифровими» технологіями поступово стає постійним та необхідним для більшості спеціалізацій, а також укорінюється у побутових справах – від пошуку рецепта страви, здійснення онлайн замовлення та онлайн покупки її інгредієнтів, до отримання адміністративних послуг та участі у електронному урядуванні.

Європейський Парламент і Рада ЄС у 2018 р. ухвалили Рамкову програму оновлених ключових компетентностей для навчання впродовж життя, в якій цифрова компетентність визнана однією з восьми ключових компетентностей для повноцінного життя та діяльності громадян ЄС [1].

Новітні інформаційно-комунікаційні технології забезпечують широкі можливості доступу до інформації, водночас загостривши низку проблем, зумовлених реаліями існування цифрового простору. Крім невідповідності темпів зростання обсягу інформації (зокрема й у цифровому форматі) швидкості старіння технічних характеристик обладнання, програмного забезпечення, основними соціальними наслідками виявилися цифрова нерівність, що виявляється у різних можливостях доступу до використання інформаційних технологій, від суто технічної – наявності (відсутності) відповідної техніки та зв'язку, до здатності ефективно використовувати цю техніку (ступінь комп'ютерної та медіаграмотності). На особливу увагу в цьому контексті заслуговують незахищені верстви населення, такі як: люди похилого віку, особи з інвалідністю, багатодітні родини, котрі потребують

всєбічної соціальної підтримки, захисту та допомоги, зокрема можливості бути залученими до «цифрового суспільства».

Поштовх до цифровізації та оволодіння цифровими технологіями надала і пандемія COVID-19, з її карантинними обмеженнями та переміщенням діяльності в онлайн. При цьому суспільні потреби в доступі до інформації та комунікації лише посилилися, що спричинило додаткові виклики для суспільства. Саме цей період яскраво підкреслив проблеми порушення принципів інформаційних відносин і важливість володіння цифровими компетентностями.

Варто відзначити, що важливу роль у подоланні, або, принаймні у зменшенні рівня цифрової інформаційної нерівності, як до пандемії так і підчас карантинних обмежень, відіграють бібліотеки (бібліотечні проєкти), які намагаються забезпечити рівний доступ до інформаційних ресурсів та підвищити інформаційну, комп'ютерну, медійну, правову грамотність своїх користувачів, різного віку та соціальної стабільності.

На сьогодні, бібліотеками України розроблено та впроваджено в життя велика кількість соціальних проєктів, які сприяють подоланню інформаційної нерівності серед населення. Наприклад, соціальний проєкт Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва «Електронна взаємодія громадян і держави» 2020-2021 рр.. Цей проєкт адресовано тим людям, які не мають навичок пошуку інформації в мережі Інтернет, а також громадянам, які прагнуть навчитися користуватися суспільно-доступною інформацією розміщеною на Інтернет-ресурсах [2]. Таким чином, бібліотека через реалізацію проєкту прагне допомогти забезпечити належний рівень «цифрової» грамотності та надати можливість підвищити правову грамотність громадян незалежно від віку, статі, соціального статусу та освіти. Проєкт «Електронна взаємодія громадян і держави» дає можливість його учасникам не лише отримати необхідний рівень знань і навичок, потрібних для роботи в мережі Інтернет, а й ознайомить з державною програмою «Електронний уряд», навчиться працювати з правовими програмами та полегшить взаємодію з різними державними структурами.

Сучасні публічні бібліотеки стали майданчиком для комунікації та підвищення комп'ютерної грамотності для так званого «Університету третього віку». Майже в кожній обласній універсальній науковій бібліотеці на базі регіональних тренінгових центрів, проходять навчання для літніх людей (від основ комп'ютерної грамотності до безпечного використання інтернет сервісів). Подібні навчання відбуваються і в інших бібліотеках, що мають відповідне обладнання та навчений персонал. Наприклад, в Центральній міській бібліотеці імені М. Шашкевича м. Стрий, Львівської області реалізується соціально-культурний освітній проєкт для літніх людей – «Літній людині – інформаційну підтримку». Метою цього проєкту є реалізація безкоштовної соціально-педагогічної послуги для адаптації людей пенсійного віку до умов сучасного

життя. В межах проєкту бібліотека здійснює безкоштовне навчання комп'ютерній грамотності та є тим самим місцем навчання та активного дозвілля даної категорії користувачів [3].

Бібліотеки активно долучились і до просвітницької діяльності Міністерства цифрової трансформації України «Дія. Цифрова освіта». Як соціальні проєкти, бібліотеки входять до мережі цифрових хабів, де можна безкоштовно отримати доступ до сайту «Дія. Цифрова освіта» та пройти навчання з цифрової грамотності. Також у бібліотеках можна проконсультуватися щодо окремих можливостей та послуг Дії. Причому, навчання у таких хабах не зупинялось і підчас карантинних обмежень, а лише набувала нових форм. А процес навчання, хоч і вимушено, але ставав більш практикоорієнтованим та практичним [4].

На даний час, вміння користуватися комп'ютером – нагальна необхідність для повноцінного існування, тож для розв'язання проблеми інформаційної нерівності в нашій державі потрібна розробка та реалізація конкретних дієвих проєктів та програм, які були б спрямовані на підвищення компетентності у сфері інформаційних технологій серед населення. А бібліотеки та бібліотечні соціальні проєкти можуть та мають стати для держави і її громадян надійною підтримкою.

І на останок, процитую сайт Луганської обласної універсальної наукової бібліотеки «Слід зазначити, що незалежно від оновлення карантинної карти України, бібліотеки не припиняють роботу за проєктом «Дія. Цифрова освіта», адже керуються доволі амбітними планами – створити цифрову державу» [4].

Список використаних джерел:

1. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» від 18 12 2006 р. [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text (дата звернення: 02.04.2021).
2. Публічна бібліотека імені Лесі Українки міста Києва [Електронний ресурс]. URL: <http://lucl.kiev.ua/index.php/proekty-biblioteky/674-proekt-elektronna-vzaiemodiiia-hromadian-i-derzhavy-2015-2017> (дата звернення: 02.04.2021).
3. Централізована бібліотечна система міста Стрия [Електронний ресурс]. URL: http://cbs-stryj.at.ua/index/konkursi_aksiji_programi/0-15 (дата звернення: 02.04.2021).
4. ЛОУНБ «Дія. Цифрова освіта» [Електронний ресурс]. URL: <http://library.lg.ua/uk/article/1164> (дата звернення: 02.04.2021).

Дигас Оксана, аспірантка 2 року навчання НАКККиМ, м. Київ
Науковий керівник –
кандидат педагогічних наук, професор *Загуменна В. В.*

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА НАДХОДЖЕННЯ ВИДАНЬ ДО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ КПІ В ПЕРШІ РОКИ ІСНУВАННЯ

Ключові слова: видання; надходження; Науково-технічна бібліотека КПІ.

Колекція інформаційних ресурсів Науково-технічної бібліотеки КПІ унікальна. Документний фонд складає 2500000 екземплярів. Серед них унікальні книги й періодичні видання Відділу рідкісних й цінних документів. Науковий аналіз документів, а саме: Звітів про діяльність Київського політехнічного інституту 1899–1913 рр., що містяться у даному структурному підрозділі, дає можливість відслідкувати основні джерела надходження видань впродовж перших років існування закладу.

Стрімкий розвиток промисловості Російської імперії наприкінці ХІХ ст. зумовив гостру нестачу професійних кадрів. Російське технічне товариство, яке на той час об'єднувало багато відомих вчених, створило комісію з питань вищих технічних закладів. До складу комісії увійшли вчені Д. І. Менделєєв, Д. П. Коновалов, М. А. Бунге, М. П. Петров та ін. Комісія ретельно дослідила питання функціонування закладів вищої освіти Російської імперії та закордоном і дійшла висновку, що вона не надає достатньої кількості кваліфікованих технічних кадрів. Було вирішено створити у місті Києві політехнічний інститут. Його відкриттю передувала нарада професорів Київського університету, міської влади, інженерів та промисловців. Заклад відкрили 1898 р. Він об'єднував чотири відділення: механічне, інженерне, хімічне й агрономічне.

Бібліотека Київського політехнічного інституту була заснована 1898 р. й займала приміщення на другому поверсі головного інститутського корпусу. В бібліотечних правилах за 1902 рік зазначено, що бібліотечні фонди поповнювались «покупкой, даром и обменом». Всі видання, що надходили до бібліотечного фонду мали носити «сторого научный характер. Газеты и журналы общелитературного характера не должны быть приобретаемы на штатные суммы» [1, с. 5]. Читачі свої побажання на покупку нових видань записували в книгу дезидерат, які згодом виносились на розгляд Бібліотечної комісії.

У звіті про діяльність КПІ за 1899 рік у розділі «Бібліотека» зазначено, що видання дарували: Департамент торгівлі і Мануфактур; бібліотеку по сільському господарству, подарував Н. Меєр, яка складалася із 180 томів. На 1899 рік сума, що була витрачена на закупівлю видань становила 5733.83 рублів [2, с. 28]. 1901 р. бібліотечний фонд отримав в подарунок 300 томів книг різнопланового змісту від княгині Дондукової-Корсакової [3, с. 50].

Багато літератури надіслали бібліотеці безоплатно 1904 року: Міністерство фінансів, Харківський університет, Казанський університет, Імператорське Російське технічне товариство, Варшавський університет,

Варшавський політехнічний інститут, Томський університет, Академія Наук, Імператорське вільно-економічне товариство, Київська Духовна Академія, Геологічний комітет. Але кількість пожертв, порівняно з 1903 роком, стала значно менше. Але варто відмітити, що А. К. Радциг передав у бібліотеку ряд своїх робіт й журнал «Stahl und Eisen» (Сталь та залізо) за декілька років. Інженер Е. Ф. Гершельман подарував роботи з водного сполучення. Професор С. Н. Булгаков подарував низку статистичних матеріалів англійською мовою і С. П. Софронов пожертвував колекцію книг з інженерної справи.

Бібліотеці інституту в 1904 р. до щорічної суми 8000 рублів було добавлено постановою Ради інституту 1000 рублів із спеціальних коштів інституту. Всього в 1904 р. бібліотекою було придбано книг і журналів на суму 7284 рублі 32 копійки. Нові надходження: 1520 назв у кількості 1854 томи (не рахуючи продовжувані видання з попередніх років). Із них куплено: 463 назви у кількості 504 томи і пожертва склала: 1057 назв у кількості 1260 томів на суму 2981 руб. 70 копійок. Надійшло журналів: 387 назв; із них 316 платних і 71 подаровані. На переплітання палітурок використано 667 рублів 40 копійок.

На січень 1913 р. в бібліотеку надійшло 1050 назв книг у кількості 1231 том (не враховуючи продовжувані видання минулих років, у кількості 93 назви або 114 томів). Із них куплено 690 назв у кількості 836 томів на суму 3420 рублів, 51 коп. і пожертви склали 360 назв у кількості 395 томів на суму 511 рублів 06 коп. Журналів надійшло 483 назви. Із них 362 платних на суму 5319 рублів 21 коп. і подарованих на суму 688 рублів 27 коп. В 1913 р. були зроблені наступні вагомні пожертви: колекція книг з технічних наук у кількості 86 назв. Книги пожертвував інженер Ф. Петрушевський. Також 85 назв книг з технічних наук подарувала вдова інженера А. Є. Пономарьова. Також свої оригінальні й перекладні роботи подарували бібліотеці професори та викладачі: І. М. Ганицький, Д. К. Добросердов, Г. Д. Дубелір, В. Ф. Іванов, А. І. Косицький, Є. О. Патон, В. В. Фармаковський, В. Г. Шапошніков. Заслужують особливої уваги журнали: «Electrician» 1906-1911 pp., «Archives Neerlandaises» 1866-1897 pp., «Bulletin de la Societe chimique de France» 1858-1893 pp. [4, с. 78].

Варто зазначити, що 1913 року за ініціативи Бібліотечної комісії було проведено опис всіх книг, які з певних причин не були зареєстровані. Це видання, подаровані бібліотеці різними приватними особами, а також установами. Таких книг за декілька років накопичилось більше 2000 назв. Для швидкого інформування про нові надходження, за пропозиції Бібліотечної комісії з 1 грудня 1913 р. було заведено «Реєстр книг, які надходять в бібліотеку по виписці, із зазначенням осіб, що їх виписали». В цей період сформувалась фундаментальна бібліотека, яка включала відділи: науково-технічної літератури, періодики. Навчальної літератури.

1917 р. фонд бібліотеки налічував 50000 книг і журналів. Обслуговувалось в бібліотеці 1200 читачів. Книговидача складала 5294 примірники видань. Книги й журнали, які надходили до бібліотеки були російською, англійською, німецькою, французькою, італійською, та польською мовами.

Співробітників було 5 осіб. При бібліотеці працювало 2 служники. Крім М. Ф. Біляшівського, М. С. Сафронєєва в цей період бібліотекою завідували М. І. Гейер, Ю. А. Лістов, В. В. Пундані [5, с. 16]. 1929 р. було створено повноцінну бібліотеку, у фонді якої були класичні праці з математики, фізики, хімії, інженерної справи та філософії. Бібліотека КПІ стала однією з кращих великих інститутських книгозбірень.

Таким чином, вивчення та аналіз видань Відділу рідкісних і цінних документів Науково-технічної бібліотеки «КПІ ім. І. Сікорського» допомагають виявити основні джерела надходження літератури впродовж перших років існування закладу та етапи формування й розвитку книгозбірні.

Список використаних джерел:

1. Правила библиотеки Киевского политехнического института Императора Александра II. Киев : Типография Н. А. Гиричь, 1902. 15 с.
2. Отчет о состоянии Киевского Политехнического Института Императора Александра II за 1899 годъ. Київ : Типо-литографія Губернскаго Правленія, зданіе Присутственных местъ, 1900.
3. Отчет о состоянии Киевского Политехнического института Императора Александра II. За 1901 годъ. Київ : Типографія С. В. Кульженко, 1903.
4. Отчет о состоянии Киевского Политехнического института Императора Александра II. За 1913 годъ. Київ : Типографія Т-во М. А. Барщевскій, 1914.
5. Дригайло В. Г., Дригайло С. В. 100 років Науково-технічній бібліотеці НТУУ "КПІ" ім. професора Г. І. Денисенка. Київ : НТУУ "КПІ", 2000. 172 с.

Дмитренко Тетяна, студентка 1 курсу магістратури
Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ
Науковий керівник –
кандидат наук із соціальних комунікацій ***Сошинська В. Є.***

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ ЯК СКЛАДНИК СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ

Ключові слова: *Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка; кадровий склад; Наукова бібліотека імені Михайла Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка; університетські бібліотеки; управління.*

HR (Human Resources) система – це система управління людськими ресурсами. До людських ресурсів відносяться професійні знання, вміння, здібності працівників, ефективне формування, використання і розвиток яких забезпечує організації економічний успіх і конкурентні переваги [6]. Тобто це інструмент менеджменту, головною метою якого є аналіз, впорядкування, розвиток людських здібностей для їхнього особистісного розвитку і, як результат, розвитку організації, працівниками якої вони є.

Для аналізу було обрано дві університетські бібліотеки: Бібліотеку Київського університету імені Бориса Грінченка[3] та Наукову бібліотеку імені Михайла Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка [4].

На сайті Бібліотеки Київського університету імені Бориса Грінченка є розділ «Структура», де представлено перелік відділів бібліотеки, окремо в підрозділі «Команда» представлено всіх співробітників із зазначенням посади, наукового ступеня та вченого звання, короткої біографії з ключовими датами (отримання диплому про вищу освіту, стаж роботи та ін.), контактні дані. На сайті відображено інформацію про 24 співробітників, що працюють у головному приміщенні та трьох філіях Бібліотеки. На сайті Бібліотеки не було знайдено офіційних документів, які б відображали кадровий склад, але на сайті Університету в розділі «Нормативні документи» є «Зведений штатний розпис» [2], в якому є окремий підпункт, що стосується Бібліотеки. В цьому документі є інформація про кількість посад, їхній тарифний розряд, посадовий оклад та ін. Згідно з цим документом, склад Бібліотеки Київського університету імені Бориса Грінченка налічує всього 24 співробітників бібліотеки. Отже, інформація про працівників на сайті Бібліотеки у підрозділі «Команда» відповідає штатному розпису.

На сайті Наукової бібліотеки імені Михайла Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка є рубрика «Підрозділи», де подана структура бібліотеки[4]. Спочатку відкривається таблиця «Відділи та сектори», а натискаючи на кожен сектор, відкривається перелік співробітників із зазначенням їхніх функцій та контактних даних. На сайті Університету розміщено штатний розпис по факультетам, інститутам, коледжам і ліцеям, відділам, відділенням та підрозділам, відповідно і по науковій бібліотеці[1], де вказано кількість посад, присвоєний розряд та оклад. Усього штат бібліотеки – 127 співробітників.

У Таблиці 1 представлено узагальнені дані щодо кадрового складу бібліотек.

Отже, одразу звертаємо увагу на те, що бібліотеки різні за розмірами та мають різну кількість посад. У складі Наукової бібліотеки імені Михайла Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка є такі посади, яких немає у штатному розписі Бібліотеки Київського університету імені Бориса Грінченка, що обумовлено різним функціональним обсягом діяльності бібліотеки. Порівнюючи структури бібліотек, варто зазначити, що спільними є відділи адміністрації, до яких входять директори та їхні заступники; відділ комплектування документів; інформаційно-бібліографічний відділ; відділ обслуговування та відділ інформаційних технологій. Тут варто додати, що у складі Наукової бібліотеки також є відділ рідкісних книг та рукописів, відділ культурно-просвітницької діяльності, науково-методичний відділ, а відділ обслуговування розділено на відділ обслуговування науковою літературою, відділ обслуговування навчальною літературою та галузевий відділ обслуговування природничих, економічного, підготовчого факультетів, факультетів соціології та психології, Інституту

післядипломної освіти, Навчально-наукового центру «Інститут біології» та бібліотек гуртожитків.

Таблиця 1

Кадровий склад бібліотек

Посада	Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка	Наукова бібліотека імені Михайла Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Директор бібліотеки	1	1
Заступник директора бібліотеки	1	
Заступник директора з інформаційно-методичної роботи		1
Заступник директора з загальних питань		1
Завідувач відділом	2	12
Завідувач відділом інформаційних технологій	1	
Учений секретар		1
Завідувач філією	2	
Провідний бібліотекар	4	14
Провідний бібліограф	1	4
Бібліотекар 1 категорії	6	15
Бібліограф 1 категорії	2	4
Бібліотекар 2 категорії	3	11,5
Провідний фахівець (інженер з комп'ютерних систем)	1	2
Головний бібліограф		3
Головний бібліотекар		8
Завідувач сектору		22
Методист 1 категорії		1
Редактор 1 категорії		1
Бібліограф 2 категорії		4
Методист 2 категорії		1
Бібліограф		4
Бібліотекар		12,5
Методист		1
Редактор		1
Адміністратор системи		1
Палітурник		1
Загальна кількість	24	127

Отже, можемо зробити висновок, що структура бібліотеки відповідає функціям, які бібліотека має виконувати, її розмірам та призначенню.

Проаналізувавши кадровий склад цих двох бібліотечних установ, можемо підсумувати, що обидві бібліотеки функціонують, використовуючи лінійно-функціональну організаційну структуру. Ця структура являє собою комбінацію лінійної та функціональної структур. У такій структурі лінійні

ланки приймають рішення, а функціональні підрозділи допомагають готувати різні рішення, заходи, плани для прийняття управлінських рішень [5]. І, відповідно, структура бібліотек орієнтовно має таке підпорядкування: головним є директор бібліотеки, якому підпорядковуються його заступники, далі – завідувачі відділів, провідні бібліотекарі, провідні бібліографи і т. д. Вважаємо, що використання такої організаційної структури є доцільним для цих бібліотечних установ, оскільки кожен структурний підрозділ має свої обов'язки відповідно до мети функціонування, але водночас доповнює роботу інших структурних елементів організації.

Список використаних джерел:

1. Витяг з штатного розпису / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. 2020.
2. Зведений штатний розпис [Електронний ресурс] / Київ. ун-т імені Бориса Грінченка. 2020. 14 с. URL: <https://kubg.edu.ua/resursi/dokumenti.html>.
3. Київський університет імені Бориса Грінченка. Бібліотека [Електронний ресурс]. URL: <http://library.kubg.edu.ua/>, вільний (дата звернення: 19.03.2021).
4. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича [Електронний ресурс]. URL: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>, вільний (дата звернення: 19.03.2021).
5. Небава М. І. Менеджмент організацій і адміністрування [Електронний ресурс]. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/1nebava_menedzhment_organizacij_administuvannya_ch1/index_3.htm, вільний (дата звернення: 06.04.2021).
6. HR-менеджмент у публічному управлінні : навч. посіб. / Руденко О. М., Штурхецький С. В., Шершньова О. В., Філіпова Н. В. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 124 с.

Дудок Соломія, студентка 4 курсу НАКККиМ, м. Київ
Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент *Хімич Я. О.*

ПУБЛІЧНІ БІБЛІОТЕКИ КИЄВА: ТРАНСФОРМАЦІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Ключові слова: *Київ, місто; перспективи; публічні бібліотеки; розвиток; трансформація.*

Культура змінюється не тому, що ми хочемо її змінити.
Культура змінюється, коли організація трансформується...
Френсіс Гессельбейн

Усі зміни, що відбуваються в українському суспільстві останніми роками, настільки значні, що не можуть не впливати на бібліотеки та їхнє середовище. Питання модернізації бібліотечної мережі України загалом і модернізації та трансформації кожної бібліотек зокрема, з кожним роком набувають все більшої актуальності. Сьогодні в Україні ще відбувається пошук шляхів оптимізації мережі публічних бібліотек та створення нових моделей функціонування сучасних книгозбірень у новостворених територіальних громадах [3].

Наразі реформа ще не торкнулася столиці, і мережа публічних бібліотек Києва продовжує складати 139 бібліотек. Найбільша кількість бібліотек є у Шевченівському (19) та Дніпровському (18) районах, а найменша – у Святошинському (10) і Деснянському (8). Загальна площа приміщень усіх публічних бібліотек Києва – понад 50 тисяч квадратних метрів, де є більше 5-ти тисяч посадочних місць для користувачів. Капітального ремонту потребує 31 бібліотека. 97% київських книгозбірень мають інтернет. За минулий рік публічні бібліотеки обслужили майже 440 тисяч користувачів [4, с. 16–17].

У 2017 році в Києві розпочалась реалізація проекту «Сучасний бібліотечний простір – БібліоНУВ». Проект передбачає модернізацію бібліотек із перетворенням їх у сучасні простори, які надихають зовні і всередині, сприяють навчанню протягом життя, дозволяють зустрітись із друзями та змістовно відпочити, долучають до соціальної взаємодії. Учасниками програми вже стали 8 бібліотек у 7 районах Києва.

У Центральній бібліотеці ім. Т.Г. Шевченка для дітей м. Києва крім відремонтованого фасаду будівлі та здійсненого капітального ремонту приміщення, оновлено комп'ютерну та мультимедійну техніку та всі меблі, створено новий сучасний сайт; упроваджено автоматизацію книговидачі та обліку; створено зону відпочинку на відкритому повітрі.

Центральна районна бібліотека ім. П. Тичини Дніпровського району м. Києва, після капітального ремонту у 2017 році, отримала стильні комфортні приміщення, нові меблі та сучасне технічне обладнання. Бібліотека пропонує своїм користувачам: оновлений бібліотечний фонд з усіх галузей знань; доступ до світових інтернет-ресурсів, зону Wi-Fi; індивідуальні та групові місця для читання, місця для роботи на власному комп'ютері. А також реалізується проект «BIBLIONUB» для людей з вадами зору.

Дитячу Бібліотеку на Подолі оновлювали 2,5 роки і було витрачено 3 мільйони гривень. Наразі бібліотека стала ідеальним місцем для навчання, відпочинку й читання. Тут проводять кінопокази, тренінги, майстер-класи, зустрічі. Інститут космічних досліджень провів у бібліотеці цикл майстер-класів з освоєння космосу «Зоряне небо» для дітей.

ЦРБ ЦБС “Свічадо” Святошинського району м. Києва також мала капітальний перевтілення-ремонт. Тут комфортне обслуговування користувачів забезпечують різні зони: комунікативно-інформаційна, інтерактивна, інформаційно-інтелектуальна, зона відпочинку.

У Бібліотеці 115 для дітей Деснянського району розроблено спеціальні навчально-розважальні програми для дітей та батьків. Тут працюють різноманітні об'єднання, клуби та гуртки для молоді й дорослих (відповідна програма матиме назву «Покоління NEXT»).

Завдяки перевтіленню Бібліотека ім. М. Костомарова Шевченківського району стала платформою для масштабних культурно-освітніх інновацій та соціально-корисних громадських ініціатив у районі, центром соціально-культурної адаптації і реабілітації незахищених верств населення, надаючи їм вільний доступ до інформаційних технологій та ресурсів. У закладі

створили 24 комп'ютеризовані робочі місця, новий мультимедійний зал на 35 місць, побудували ліфт для людей із особливими потребами і влаштували інші сучасні зони комфорту.

Наразі, поки Київ ще тільки готується до децентралізації, а Департамент культури КМДА продовжує успішно реалізовувати проєкт «Сучасний бібліотечний простір – БібліоHUB», головна публічна бібліотека столиці дуже чекає свого оновлення, а точніше – нового спеціалізованого приміщення. Бібліотекою вже навіть розроблено проєкт осучаснення приміщення відділів обслуговування та розроблено дизайн-проєкт інтер'єрів відділів бібліотеки. Необхідність вирішення цієї проблеми подавалася в переліку пропозицій для включення у міську програму «Столична культура: 2019-2021 роки» та періодично піднімалася в засобах масової інформації, під час підготовки до відзначення 75-річного ювілею бібліотеки. Але досі головна публічна книгозбірня столиці розташована у 8-ми пристосованих приміщеннях по всьому Києву.

Дуже часто бібліотечні простори сприймаються як щось закриті і недоступні. Причина цього криється не завжди у непрофесійності команди бібліотеки. Іноді спрацьовують радянські стереотипи: у бібліотеці має бути тихо, тут тільки книжки і ніяких розваг тощо. Тоді потрібно вийти із зони власного комфорту, за межі приміщення бібліотеки, навчитися позиціонувати бібліотеку назовні й трансформувати її образ у спільноті. Для цього іноді не потрібні великі гроші, а скоріше – бажання самого бібліотекаря змінити не лише ставлення громади до бібліотеки, а піти на діалог з ними: «Якою ви хочете бачити НАШУ бібліотеку?» і разом шукати шляхи та можливості для розвитку своїх бібліотек. Важливим моментом є усвідомлення того, що публічна бібліотека належить кожному з нас, це простір, який розвивається за рахунок участі громади, а не лише бібліотекарів. І потрібно пам'ятати про те, що «публічні бібліотеки повинні бути доступні для населення не менше 40 годин на тиждень, а час роботи публічної бібліотеки не повинен повністю збігатися з часом роботи основної частини населення території, що обслуговує бібліотека» [2].

Роль держави у підтримці бібліотек, як законодавчій, так і фінансовій, є дуже важливою у кожній країні. До прикладу, у Литві 2016 рік пройшов як «Рік бібліотек», і держава лише на оновлення будівлі та інтер'єру Національної бібліотеки витратила 40 млн. євро [1, с. 10]. Марнотратство чи інвестиція в розвиток? Питання риторичне.

Список використаних джерел:

1. Грищенко М. Куди котиться бібліотека? [Електронний ресурс] // Європейський вісник. 2017. 27 лютого. № 1. С. 10. URL: https://issuu.com/canactions2013/docs/session3_paper_final_pages (дата звернення: 04.04.2021).

2. Про затвердження Державних соціальних нормативів забезпечення населення публічними бібліотеками в Україні [Електронний ресурс] : постановова Кабінету міністрів України від 06.02.2019 р. № 72. URL:

http://mincult.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=245456970 (дата звернення: 04.04.2021).

3. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333. URL: <https://www.minregion.gov.ua/legislation/rozporyadzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayiny-vid-01-kvitnya-2014-roku-%E2%84%96-333-pro-shvalennya-konceptziyi-reformuvannya-miscevogo-samovryaduvannya-ta-terytorialnoyi-organizacziyi-vlady-v-ukray/> (дата звернення: 04.04.2021).

4. Статистичні показники діяльності публічних бібліотек Києва у 2020 році (за наданими міськими бібліотеками та районними ЦБС цифровими показниками діяльності у 2020 році). Київ : Публічна бібліотека імені Лесі Українки для дорослих, 18 с.

Івашкевич Ольга, аспірантка 1 року навчання НАКККиМ, м. Київ
Науковий керівник –
кандидат педагогічних наук, професор *Загуменна В. В.*

КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ ТА НАДБАННЯ В БІБЛІОТЕЧНІЙ ГАЛУЗІ: ПРОЄКТИ, ПРОГРАМИ, ГРАНТИ

Ключові слова: бібліотечна галузь; гранти; креативні індустрії; програми; проєкти.

Функціонування бібліотек в сьогодишніх соціально-економічних реаліях, вимоги часу поставили перед бібліотечними фахівцями завдання активної програмно-проєктної діяльності, пошук можливостей вирішення актуальних проблем в питаннях обслуговування громади, залучення потенційних спонсорів, зацікавлених організацій, підвищення іміджу бібліотеки в суспільстві. Цьому сприяють креативні індустрії (з англ. creative industries) — це перелік видів економічної діяльності, що мають потенціал до створення доданої вартості та робочих місць через культурне (мистецьке) та/або креативне вираження, а їх продукти та послуги є наслідком індивідуальної творчості, навичок і таланту [3]. ЮНЕСКО визначив креативні індустрії як індустрії, метою яких є "створення, виробництво і комерціалізація творчих (креативного) змістів, які є нематеріальними і культурними за своєю природою. Такі змісти зазвичай захищені правом інтелектуальної власності і вони можуть набрати форми продукту чи послуги" [3].

Основні характеристики і тренди креативних індустрій: індикатори руху від інформаційного до концептуального віку, де головною цінністю будуть ідеї (концепти): все менше людей будуть працювати на роботодавців, все більше на себе самих; найбільш виразно і ефективно проявляються в середовищі окремого міста, тобто це міський феномен; стирають межі між наукою і мистецтвом, креативністю та інноваціями, між країнами; ті міста,

які зараз активно використовують креативні індустрії, використовували і використовують свою унікальність і приклали зусилля як мінімум одного покоління; культура та креативність, ввічливість та інтелект, атмосферність і людська теплота - це ті ресурси, якими живляться креативні індустрії; швидкий вільний доступ до Інтернету для забезпечення обміну і доступу до величезних інформаційних потоків; дизайн та архітектура наповнені творчістю, зручністю, інноваційністю; спираються на малий, а не на великий бізнес; відкритість і теплота громадських місць; органічна культурна та етнічна різноманітність, яка дозволяє створювати нові унікальні ідеї та бачення світу [1].

В Міністерстві культури України з 2017 року працює сектор розвитку креативних індустрій, а з 2018 працює Директорат книговидавництва та креативних індустрій Міністерства культури та інформаційної політики України. Уряд ухвалив проєкт розпорядження «Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій» [6]. Документом визначено перелік видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій, відповідно до Національного класифікатора України. Перелік охоплює види економічної діяльності у сфері креативних індустрій на етапі створення креативного продукту у таких секторах: візуальне, сценічне, аудіальне, аудіовізуальне мистецтво; дизайн; література і видавнича діяльність (книги, періодика, журнали, друковані ЗМІ, літературні фестивалі); нові медіа та ІТ; архітектура й урбаністика; реклама, маркетинг і PR; бібліотеки, архіви та музеї; народні художні промисли [6]. Поява юридичних інструментів і напрямок до монетизації своєї творчості надали можливість співпраці з міжнародними грантодавцями. Так, бібліотеки нашої країни практикують співпрацю з міжнародними благодійними фондами, приймають участь в програмах, конкурсах проєктів. Можливостей багато і лише ось декілька з них: грантодавці – House of Europe (комунікаційна платформа для якнайбільшої кількості європейських грантів та програм для українців), «Креативна Європа», Український Культурний Фонд (УКФ), ВГО Українська бібліотечна асоціація, Український фонд соціальних інвестицій і Український форум благодійників та ін. [2].

1. Інфраструктурні гранти допоможуть вижити культурним організаціям в Україні, фінансуючи придбання обладнання для роботи на відстані, а також витрати на оренду та зарплату – до 9000 євро на кожну організацію [5].

2. Цифрові гранти співпраці фінансуватимуть інноваційні культурні digital-проєкти, які спільно розроблять культурні організації з України та ЄС – до 25 000 євро на кожен проєкт [5].

3. Хататон Hack the Culture – інтернет-ідеятон, ініційований Goethe-Institut Ukraine. Онлайн-подія збере разом технологічну та культуру спільноти України аби знайти рішення для продовження мистецьких та творчих ініціатив [5].

4. Онлайн-університет, бібліотека онлайн-курсів для професіоналів культури, що постійно поповнюється. За проходження курсів слухачі отримуватимуть стипендію у розмірі 3 000 гривень [5].

Виділяють три класи програм, у яких беруть участь бібліотеки: мегапроекти, що являють собою цільові програми розвитку культури на обласному чи крайовому рівнях [7, с. 3]. Вони містять ряд взаємозалежних проєктів розвитку не тільки бібліотечної діяльності, але і всієї сфери культури, об'єднаної в мегапроекті загальною метою, виділеними ресурсами і часом, що відпущений на їх виконання; мультипроекти – комплексні програми, зв'язані з визначенням концепцій і напрямків стратегічного розвитку бібліотек, пристосованого до динамічних змін зовнішнього середовища. Такий тип програмування формується сьогодні в бібліотечній сфері на рівні малого міста. Саме мультипроекти відображають важливі тенденції керування бібліотечною справою на регіональному рівні; монопроекти здійснюються на рівні однієї бібліотеки. Вони мають певну мету і чітко визначені норми по фінансах, ресурсах, часу і якості та відрізняються великою різноманітністю. Цей клас проєктів найбільш поширений. Програми цього класу проєктів можуть бути організаційно-управлінського характеру, загальні програми, за якими працюють більшість ЦБС, авторські програми за різною тематикою для різних верств населення. Так, бібліотеки можуть пропонувати своїм користувачам культурно-просвітницькі проєкти різної тематики. Актуальними сьогодні можуть бути наступні проєкти: «Бібліотека – центр туризму»; «Бібліо-арт-інтервенція»; «Бібліотека проти самотності»; «Правова культура молоді»; «Канікули з бібліотекою»; соціокультурний проєкт для людей з обмеженими фізичними можливостями «Ти не один» та ін. [7, с. 3].

З квітня 2020 року ВГО «Українська бібліотечна асоціація» розпочала реалізацію нового проєкту «Спроможні бібліотеки сприяють досягненню Цілей сталого розвитку ООН до 2030 року» [4, с.1], [8, с. 1].

Потенціал бібліотечної галузі (вже реалізовані проєкти, програми, отримані гранти), як частка української культури у багатій національній спадщині, у перетині культури, технологій та в талантах людей, їх бажанні вчитися. Для доцільного комбінування «бібліотека» та «креативність», спорідненості, популяризації прогресу потрібно: розробляти впізнавані бренди; брати участь у культурних проєктах міжнародного рівня; удосконалювати законодавство у сфері культури; визначати стратегічні пріоритети та проводити політику у сфері культури на місцевому рівні; активно використовувати маркетингові аспекти в управлінні діяльністю; проводити оцінку проєктів незалежними експертами; перетворювати бібліотеки на сучасні інформаційні хаби; задіювати державну підтримку й фінансування для продуктів та ініціатив, важливих з точки зору їхньої культурної цінності чи національної ідентичності, а також таких, що містять інновації чи експериментальний підхід.

Список використаних джерел:

1. Вакуленко К. М. Розвиток креативного сектору світової економіки. Тернопіль, 2017. 104 с.
2. Єдиний інформаційний портал м. Запоріжжя [Електронний ресурс]. URL: <https://invest.zp.gov.ua> (дата звернення: 01.04.2021).
3. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс] URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/wiki/Креативні_індустрії#:~:text (дата звернення: 01.04.2021).
4. Новий проєкт ВГО Українська бібліотечна асоціація «Чотири простори бібліотеки: інноваційна модель діяльності» [Електронний ресурс]. URL: <https://ula.org.ua/news/4592-novuyi-proiekt-vho> (дата звернення: 01.04.2021).
5. Нові чотири грантові програми від Дому Європи [Електронний ресурс]. URL: <https://ula.org.ua/news/4548-novi-chotyry-hrantovi-prohramy-vid-domu-evropy> (дата звернення: 01.04.2021).
6. Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.04.2021).
7. Проектна діяльність бібліотек – вимога часу: методичні поради / Надвірнянська ЦРБ ; уклад. М. Кушнерчук ; відп. за вип. Г. Волошин. 2016. 10 с.
8. Спроможні бібліотеки сприяють досягненню Цілей сталого розвитку ООН до 2030 року [Електронний ресурс] URL: <https://ula.org.ua/news/4547-spromozhni-biblioteki-spriyayut-dosyagnennyu-tsilej> (дата звернення: 01.04.2021).

Коваленко Аліна, студентка 2 курсу
Маріупольського державного університету, м. Маріуполь
Науковий керівник – кандидат наук із соціальних комунікацій **Кудлай В. О.**

ЗАГАЛЬНА МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОГЛЯДУ

Ключові слова: бібліографічні огляди; загальна методика.

Живою та дієвою технологією популяризації видань традиційно вважаються бібліографічні огляди.

Відповідно до закріпленого у ДСТУ ISO 5127 бібліографічним оглядом є опис бібліографічної одиниці згідно зі встановленими правилами, базованими на даних, трансформованих з окремого джерела в межах документа [1, с. 45].

Бібліографічний огляд вміщує впорядковану сукупність бібліографічних описів джерел інформації; анотації, що розкривають їх зміст; текст, який пов'язує між собою описи окремих джерел. Мета підготовки такого огляду – допомогти фахівцям орієнтуватися в документальному потоці та вибирати найцікавіші джерела для вивчення [2].

Безумовно, написання оглядів – творчий процес, і якщо він не може бути повністю формалізований, то, по можливості, «укладений» в певний набір правил і рекомендацій, орієнтованих на підготовку різних видів оглядів.

В основі складання бібліографічного огляду лежать загальні методи бібліографування. Процес його укладання складається із чотирьох етапів: підготовчого, бібліографічного, аналітичного та синтетичного.

Підготовчий етап має такі стадії:

- вибір та вивчення теми;
- розроблення плану-проспекту (змісту), визначення аспектів теми огляду.

Робота з укладання будь-якого бібліографічного огляду починається з обрання та вивчення теми огляду. На цій фазі уточнюються:

- тематичні межі огляду (чи буде охоплено всю тему, чи лише окремі її аспекти, чи включатимуть документи зі споріднених галузей знань; яким буде висвітлення теми – теоретичним, практичним, історичним);
- хронологічні межі;
- видовий склад;
- кількість оглянутих документів;
- склад користувачів, їхній рівень підготовки.

Розроблення плану-проспекту необхідне для підготовки великих за обсягом і складних за структурою оглядів. План-проспект містить обґрунтування актуальності й новизни теми, визначення цільового і читацького призначення огляду, чітке формулювання теми огляду.

Бібліографічний етап включає стадії:

- визначення кола масивів інформації, оптимального для пошуку документів : каталоги яких бібліотек, які реферативні журнали та за які роки, які ресурси мережі Internet, які електронні бази даних та ін.
- виявлення документів за темою огляду, що передбачає формування (з максимальною повнотою) кола основних і додаткових джерел інформації.

Результат цієї початкової «синтезуючої» операції, що передують глибокому змістовому аналізу документів – укладений масив бібліографічних записів за темою огляду.

До аналітичного етапу входять стадії:

- відбору документів;
- аналізу документів.

Відбір документів – один із найважливіших процесів бібліографування. Під час відбору обмежують масив виявлених документів відповідно до визначених якісних критеріїв.

На цьому етапі також проводять аналіз документів, здійснюють оцінку їхньої наукової, соціальної і практичної значущості, аналізують наукову цінність близьких за тематикою документів, визначають відповідність їхнього рівня складності змісту й підготовленості споживачів.

У процесі ознайомлення з джерелами (а також рецензіями на них) бібліотекар (автор огляду) підбирає матеріал для характеристики видань, занотовує все, що, на його погляд, варте уваги. Основними способами групування документів в огляді є змістовий або формальний.

Синтетичний етап включає стадії написання тексту, його опрацювання та оформлення за визначеними вимогами.

На цьому етапі відбувається виділення, систематизація, оцінювання інформації; усунення логічних, стилістичних, орфографічних та синтаксичних помилок.

Результативність цього етапу залежить від трьох чинників:

- якості та обсягу зібраного матеріалу;
- аналітичних здібностей укладачів;
- їхнього літературного досвіду.

Готовий текст огляду обговорюють у колективі бібліотеки й затверджують до друку за участю фахівців з відповідних галузей знань.

Виникнувши в 1920-і роки, бібліографічний огляд до теперішнього часу залишається однією з найбільш поширених та ефективних форм інформаційно-бібліографічного обслуговування в бібліотеках усіх типів.

Отже, освоєння методики складання бібліографічних є актуальним завданням для бібліотечних фахівців.

Список використаних джерел:

1. ГОСТ 7.0-99. Информационно-библиотечная деятельность, библиография : термины и определения. *Основные стандарты по библиотечному делу* : [сборник] / сост. А. А. Джиго, С. Ю. Калинин. Москва, 2011. С. 10–32.

2. Сорока М. Б. Національна система реферування української наукової літератури / НАН України, Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2002. 209 с.

3. Швецова-Водка Г. М. Вступ до бібліографознавства : навч. посіб. для студентів напрямку 6.020102 “Книгознавство, бібліотекознавство і бібліогр.” / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. 3-тє вид., випр. та допов. Рівне, 2011. 231 с.

Ковтун Ірина, студентка 4 курсу НАКККиМ, м. Київ
Науковий керівник –
доктор наук з соціальних комунікацій, доцент *Збанацька О. М.*

ТРАНСФОРМАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СИСТЕМИ м. ЗАПОРІЖЖЯ

Ключові слова: бібліотечна система; Запоріжжя, місто; трансформація.

Соціальні та технологічні зміни, які відбуваються в українському суспільстві в останні роки, настільки істотні, що не можуть не впливати на бібліотечне середовище. Публічні бібліотеки, в основу діяльності яких покладено надання рівного доступу всім громадянам до інформації, знань і культурних надбань людства, як і бібліотечна галузь загалом, потребують якісних змін [1].

Зазначене питання є нагальною потребою сьогодення, оскільки виникла необхідність у вдосконаленні організації роботи бібліотечних закладів та виведення їх на якісно новий рівень для задоволення постійно зростаючих потреб громадян міста Запоріжжя.

У 2019 році проведено опитування 110 тисяч відвідувачів бібліотек. Анкетування показало, що читачі зацікавлені в об'єднанні дорослих та дитячих бібліотечних фондів. Батьки спільно з дітьми під час відвідування дитячих бібліотечних закладів не мають можливості користуватися дорослими фондами. Активні читачі громади міста наполягали на створенні умов доступності усіх бібліотечних фондів за територіальним принципом для можливості родинного відвідування бібліотек.

Крім цього, існували звернення працівників бібліотечних систем, з пропозицією реорганізації чинних бібліотечних систем в єдину публічну мережу, яка надасть можливість збільшити читацьку аудиторію, шляхом відвідування родинами, кількість послуг та якість обслуговування читачів.

Для зручності читачів з січня 2019 року запроваджено автоматизацію бібліотечних процесів. Бібліотечні системи оснащені програмним забезпеченням E-book, введений єдиний електронний формуляр читача, електронні картотеки періодичних видань, наявних книжкових фондів. Читач, отримавши єдиний електронний квиток в однієї із дорослої або дитячої філії, автоматично стає користувачем всього наявного книжкового фонду у місті. Автоматизація процесів позитивно оцінена користувачами, збільшилась кількість змішаних відвідувань бібліотечних закладів батьками разом з дітьми.

Однак, у процесі впровадження автоматизації бібліотечних процесів, виникла потреба швидкого та якісного перерозподілу книжкових фондів між філіями дорослих та дитячих бібліотек за запитами відвідувачів. Оскільки фонди, систематизовані різними юридичними особами – централізованими бібліотечними системами для дорослих та дітей, у них існувало два електронні каталоги, та система перерозподілу книжок за запитами відвідувачів, гальмувалася тим, що книжкові фонди закріплені інвентаризаційними книгами за кожною із систем окремо.

Штучний поділ бібліотечної системи міста на дві гальмував подальше застосування новітніх технологій у галузі та приносив незручності городянам, які вимагали більш зручного користування наявними книжковими фондами.

Таким чином відбулося об'єднання двох бібліотечних систем, для дітей та дорослих, в єдину мережу «Міську публічну бібліотечну систему міста Запоріжжя». Але міська програма розвитку бібліотек продовжує успішно реалізовуватися.

У Запоріжжі тривають реальні позитивні зрушення щодо розвитку нової моделі сучасної публічної бібліотеки. Нова бібліотека в Запоріжжі – це дизайн інтер'єру в стилі скандинавського конструктивізму, зони для презентацій, коворкінгу, відпочинку. Одним з пріоритетних напрямків залишається ремонт приміщень і створення на їх основі центрів культурного спілкування і дозвілля. Ремонт бібліотечних установ спрямований на створення умов як для роботи бібліотекарів, так і для відвідувачів. Обидва ці фактори дуже важливі. Так, за останні кілька років було відремонтовано 6 установ мережі в різних районах міста. Це дві центральні бібліотеки для дорослих і дітей (вул. Гоголя, 66, вул. Олександрівська, 5), ще дві профільні бібліотеки в Вознесенівському районі (пр. Соборний, 173, пр. Маяковського, 7), дві публічні бібліотеки в Комунарському і Заводському районах (вул. Ситова, 6, вул. Історична, 45).

Тепер з естетики та оформлення інтер'єру вони нагадують справжні освітні хаби або коворкінг-зони, де можна безплатно, цікаво і змістовно провести час. Кожна бібліотека поступово повинна стати тематичною. Ремонт в кожній бібліотеці відбувається з урахуванням профілю бібліотеки й художники-дизайнери розробляють для кожної свій індивідуальний інтер'єр, враховуючи всі особливості та побажання читачів. Наприклад, в дитячій бібліотеці, яка має зручне місцезнаходження, це дозволяє створити тут креативний центр дитячого читання і раннього розвитку, де наразі закінчується ремонт, передбачене встановлення столів-трансформерів для спільної та індивідуальної роботи, ігор, облаштування мобільної зони «бібліокафе» для підлітків та батьків, «бібліосхованки» – місця, де можна усамітнитися з улюбленою книгою, а також ігрової зони для наймолодших зі спеціальним килимком і дитячими меблями [2].

Також в міських бібліотеках активно поповнюється книжковий фонд. У 2021 році за кошти міського бюджету планується придбати літературу на 2 млн. грн. Розвиваються установи й в плані інклюзії. Йдеться про облаштування пандусів, туалетів, проходів для зручності пересування маломобільних груп населення. Також придбано книги для незрячих і людей зі слабким зором.

Звісно, реформа триває і це дає надію, що надання вільного, комфортного та безпечного простору для навчання, спілкування та розвитку, підвищення якості життя, рівного доступу до інформації, знань і культурного надбання стане неодмінною частиною нашого буття.

Бібліотеки міста все більше стають так званим «третім місцем» для жителів регіону, стають відкритою територією, де реалізуються культурні проекти, привертають населення провести своє дозвілля саме в бібліотеці. Велика увага у своїй діяльності бібліотеки, як і попередньому періоді, приділяють формуванню вигляду бібліотеки як багатофункціонального центру: це і місце спілкування, і місце вираження своєї думки, і місце взаємодії з різними соціальними групами, місце формування у користувачів звички до читання і культури читання, бібліотечної та інформаційної грамотності.

На трансформацію мережі впливають дії органів місцевого самоврядування. Це не завжди позитивно позначається на доступності бібліотечних послуг. Проте, будь-яка реформа означає певні зміни, і бібліотеки теж мають змінюватися, щоб посісти гідне місце у своїй громаді, окреслити шляхи подальшого існування та визначити нові напрями та форми надання послуг населенню [1].

Список використаних джерел:

1. Сучасна публічна бібліотека: виклики, можливості, досягнення: матеріали VII Всеукр. шк. методиста, 7–11 жовт. 2019 р. / М-во культури України, Нац. б-ка України ім. Ярослава Мудрого ; уклад.: Т. Богуш, Н. Прокопенко. Київ, 2019. 128 с.

2. У Запоріжжі триває модернізація міських бібліотек [Електронний ресурс] // Запорізька міська рада : офіційний сайт. URL: <https://zp.gov.ua/uk/articles/item/8992/u-zaporizhzhzhi-trivae-modernizaciya-miskih-bibliotek->

Козачук Ірина, студентка 1 курсу магістратури НАКККиМ, м. Київ
Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент *Хіміч Я. О.*

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ ЯК ОСНОВА ЇЇ РОЗВИТКУ

Ключові слова: бібліотеки; діяльність; стратегічне планування.

Одним з найбільш актуальних завдань розвитку публічних бібліотек є створення умов для ефективного та якісного задоволення інформаційних, освітніх та культурних потреб сучасного суспільства. Стрімкий розвиток інформаційно-цифрових технологій кардинально впливає на всі сфери людського життя. Змінюються підходи у виробленні, поширенні та споживанні інформаційних продуктів, постійно збільшується асортимент культурних послуг, розвивається галузь креативних індустрій, що значно впливає на формування потреб і очікувань сучасного користувача.

Враховуючи зміни у сучасному суспільстві та їх вплив на інформаційні потреби «клієнта» першочерговими завданнями публічної бібліотеки є формування бажаного образу бібліотеки в майбутньому, пошук нових шляхів

розвитку, переосмислення підходів в організації діяльності книгозбірень та пошук нових способів задоволення потреб клієнтів бібліотек.

Одним із інструментів створення майбутнього бібліотеки може стати стратегічний план її розвитку.

Для подальшого обговорення *стратегії розвитку публічних бібліотек*, пропоную розглядати стратегію як набір правил, способів, механізмів розвитку, необхідних для ефективної діяльності бібліотеки і спрямованих на задоволення потреб споживачів, в умовах обмеженості ресурсів і динамічно мінливого зовнішнього і внутрішнього середовища. Дане визначення «стратегії» запропоноване С. М. Василюгою у статті «Поняття стратегії розвитку підприємства» [2].

Розвиток бібліотек передбачає заплановану, цілеспрямовану діяльність, направлену на якісні зміни бібліотечних послуг і ресурсів, що, в свою чергу, впливає на розширення можливостей доступу користувачів до інформації.

Стратегічне планування допомагає створити узгоджену, скоординовану структуру дій, сфокусованих на виконанні стратегічних завдань.

Стратегічні завдання – це ті конкретні рубежі, на досягнення яких спрямована інноваційна діяльність, наприклад, розробка нового виду бібліотечної продукції чи послуги (стратегічне завдання), яке в майбутньому забезпечить конкурентну перевагу бібліотеки (стратегічна ціль) [4].

В процесі розроблення Стратегії розвитку бібліотеки застосовується логічна послідовність кроків і дій. Процес стратегічного планування поділяють на три етапи: аналіз, планування та впровадження [3].

Спираючись на власні спостереження в процесі розробки «Стратегії розвитку Публічних бібліотек Добропільської міської територіальної громади» та досвід Науково-технічної бібліотеки КПІ ім. Ігоря Сікорського [1], не менш важливим в процесі стратегічного планування є *підготовчий етап* який складається з наступних кроків:

1. Прийняття рішення про необхідність розробки стратегічного плану
2. Формування ефективної робочої групи, яка може взяти на себе відповідальність за розробку стратегії. Доречним і виправданим є включення до робочої групи не лише дирекції бібліотеки а й завідувачів відділів, бібліотекарів та представників ради бібліотеки (з досвіду Публічної бібліотеки Добропільської МТГ). Кожен з членів робочої групи в рівній мірі бере на себе відповідальність за задекларовані цінності, цілі, завдання та за подальше їх виконання.

Важливим у стратегічному плануванні є спрямованість на те, щоб стратегія, розроблена керівниками вищої ланки управління бібліотеки, була підтримана керівниками середньої ланки і всіма працівниками. Останні повинні чітко уявляти свою роль у діяльності бібліотеки і досягненні нею довгострокових і короткострокових цілей. Для цього вони мають бути належним чином поінформовані, брати участь у обговоренні окремих напрямів стратегічного розвитку [4].

3. Забезпечення максимальної прозорості і публічності процесу розробки стратегії через ефективну комунікацію з громадою та залучення якомога більшого числа учасників до процесу.

4. За можливості, залучення консультанта зі стратегічного планування для методологічного супроводу процесу.

І першим після підготовчого етапу є **стратегічний аналіз середовища**, який складається з:

1. Аналізу статистичних показників

2. Економічний аналіз (аналіз матеріально-технічної бази, її стан, аналіз витрат на утримання та розвиток закладу)

3. Аналіз діяльності бібліотеки (послуги бібліотеки, форми обслуговування та напрямки діяльності)

4. Аналіз клієнтів публічної бібліотеки. (Хто клієнти бібліотеки? Які потреби клієнтів? Які цінності створює бібліотека?)

5. Додатковим елементом стратегічного аналізу є опитування мешканців громади. Це дозволяє отримати зріз суб'єктивної оцінки мешканцями перспектив розвитку бібліотеки та їх очікувань. Ми отримуємо від них думку про найважливіші проблеми та переваги бібліотеки в громаді. Для отримання зворотного зв'язку від фізичних та потенційних користувачів бібліотеки використовуються інструменти анкетування, інтерв'ювання, спостереження, розгляд питання та генерування ідей по методиці «світове кафе», проведення фокус-груп.

6. Для аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища, ризиків і можливостей використовується SWOT-аналіз.

7. На даному етапі доречно визначитись з початковим баченням бажаного майбутнього бібліотеки.

На етапі **планування**, враховуючи результати стратегічного аналізу, члени робочої групи працюють над:

1. Формулюванням стратегічної ідеї бібліотеки,

2. Визначається візія (ким ми хочемо бути),

3. Місія (для чого ми існуємо, що ми робимо і як)

4. Цінності (у що ми віримо і на що орієнтуємось у досягненні мети)

5. Визначаються стратегічні цілі.

Для визначення стратегічних цілей використовується збалансована система показників (ЗСП), яка представляє ініціативи і завдання спрямовані на досягнення цілей за чотирма перспективами (напрямами): фінанси, клієнти, внутрішні бізнес-процеси, навчання і зростання персоналу. У кожній із перспектив визначаються цілі, показники, завдання та заходи, необхідні для досягнення стратегічної мети.

На етапі **впровадження** всі заплановані цілі завдання і заходи «Стратегії розвитку бібліотеки» мають бути оприлюднені перед громадою. Публічність і прозорість стратегічного планування передбачає участь громадськості не лише у розробці, а й реалізації Стратегії. Підготовлений проект «Стратегії розвитку бібліотеки» виноситься на громадське обговорення.

Наступним кроком є прийняття документу та його виконання, з постійним моніторингом та оцінкою роботи.

Отже, еволюція і трансформація бібліотечних установ в умовах інформаційного середовища спонукає бібліотеки до пошуку власних стратегій розвитку, що відповідають потребам клієнтів та трендам, які мають вплив на розвиток бібліотеки. А розроблена та схвалена колективом бібліотеки, громадою та владою Стратегія – стає дороговказом, який забезпечує ефективну діяльність та успіх.

Список використаних джерел:

1. Бруй О. М. Стратегія розвитку як основа управління бібліотекою // Вісник Книжкової палати. 2018. № 3. С. 36–40.
2. Василюк С. М. Поняття стратегії розвитку підприємства // Економіка та держава. 2020. № 1. С. 121–125.
3. Ткачук А., Кашевський В., Мавко П. Стратегічне планування у громаді (навчальний модуль). Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016. 96 с.
4. Хіміч Я. О. Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проектного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек : посіб. для бібліотекарів за програм. підвищ. кваліфікації / Укр. бібл. асоц., НАКККіМ, Центр безперерв. інформ.-бібл. освіти, Голов. тренінг. центр для бібліотекарів. Київ : Самміт-книга, 2012. 88 с.

Кравчук Александра, студентка 1 курсу магістратури
Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ
Науковий керівник – старший викладач ***Поліщук Т. І.***

ЗАРОДЖЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ КНИГИ

Ключові слова: гаджети; інтерактивні книги.

Стрімкий розвиток електронних пристроїв та загальна діджиталізація спонукають і виробників книги замислитися над її трансформацією та не залишатися осторонь прогресу. Значну частину сучасних дітей важко здивувати звичними нам паперовими книгами, адже існує велика кількість різноманітних гаджетів з інтерактивними додатками: від електронних ігор до соціальних медіа. Тож варто згадати і про книги, які осучаснено та доповнено в епоху повного оцифрування. Однією з таких актуальних форм книговидання є інтерактивна книга. І хоча історія інтерактивної літератури почалася ще задовго до появи гаджетів та Інтернету, сьогодні така книга є доволі цікавою, незвичною та затребуваною [1].

Як давно людина, що читала книгу прагнула «оживити» її, додати незвичних елементів, створити так-би мовити 3D-модель? Перші відомості про книгу, що виходить за межі площини листа датуються XIII століттям і пов'язані з іменем англійського історика та художника Меттью Періса (1200-1259). Він вперше вклеїв в книгу складну карту, де був відзначений шлях паломників з Англії в Святу Землю і Єрусалим. Крім того, він першим сконструював з паперу схеми, які крутилися і за якими можна було легко визначати дати перехідних церковних свят. У 1540 році Петер Біневіц - німецький механік і астроном - на замовлення імператора Карла V розробив і надрукував книгу з астрономії «*Astronomicum Caesareum*», де за допомогою обертових паперових конструкцій зобразив рух Сонця, планет і Місяця (рис. 1). Таким чином, першими книгами з інтерактивними елементами були науково пізнавальні книги для дорослих, а не розважальні або дитячі видання [1].

Рис. 1. Книга «*Astronomicum Caesareum*», Петер Біневіц, 1540

Рис. 2. Книга «*Harlequinade of Adam & Eve*», Роберт Соїєр, 1770

лондонський книговидавець Роберт Соїєр винайшов книжковий стиль «*lift-the-flap*». Книга складалася з серії паперових клапанів з ілюстраціями, прикріплених до сторінки. Піднімаючи і опускаючи клапани, можна було показувати різні картинки, поєднувати різні намальовані сцени (рис. 2) [6]. У 1850 році лондонський видавничий дім Dean & Son випустив книгу, забезпечену механізмами у вигляді паперових смужок, що приводять у рух персонажів (рис. 3), а в 1856 році випустило серію казок і пригод під назвою «*New Scenic Books*». Ілюстрації в книзі були створені таким чином, що коли ви відкривали її, то вся сцена розгорталася в просторі [5].

Рис. 3. Книга «*Old Woman and her Silver Penny*», видавничий дім Dean & Son, 1850

Протягом всього періоду Великої депресії (1929-1933) американські видавці та книгарі активно шукали можливі способи підвищення продажів, і на початку 30-х компанія «Blue Ribbon Publishing of New York» відкрила воістину золоту жилу. Вирішено було втілити в інтерактивній книзі-панорамі персонажів мультфільмів Уолта Діснея. До того ж, саме видавничий дім «Blue Ribbon» першим ввів в обіг загальноприйнятий зараз за кордоном термін «pop-up» [7].

Першим, хто створив ідею книги-гри з інтерактивним сюжетом вважається аргентинський письменник Хорхе Луїс Борхес. У його оповіданні «Про творчу спадщину Герберта Квейна» (1941) описується книга вигаданого письменника, в якій читачі в підсумку могли прийти до одного з дев'яти фіналів.

Стрімкий розвиток об'ємної книги в Європі пов'язаний з післявоєнним часом. У 1950-ті роки чеський художник і архітектор Войцех Кубашта розробляє безліч прекрасно ілюстрованих дитячих книжок з об'ємними сценами. Архітектурна освіту дозволяє художнику створювати складні просторові конструкції з оригінальною динамікою елементів. Книги набувають величезну популярність не лише на радянському просторі, а й за його межами [6].

У 1950-х роках американський психолог Беррес Скіннер запропонував підхід до навчання, де студентам давався текст з питаннями і декількома варіантами рішення. Правильні відповіді дозволяли перейти на наступну сторінку, де читача чекали нові знання і питання. При помилці слідувало пояснення, чому варіант неправильний, а потім повернення до вихідного параграфу. Серія таких навчальних книг під загальною назвою «The Tutor Text» виходила протягом п'ятнадцяти років і подобалася студентам набагато більше, ніж прості підручники.

З кінця 50-х рр. географія поширення інтерактивної книги стала розширюватися. Нарешті, проявили себе в цьому жанрі не тільки англо-американські та німецькі художники. Певну популярність завоювало видавництво «Artia», засноване в Чехословаччині. Найбільш цікавим її представником став Войтек Кубаста (Voitech Kubasta), автор кількох десятків «pop-up» книг, які так сподобалися читачам [7].

Іншими творами, що можуть також вважатися представниками паперової інтерактивної літератури, є «Гра в класики» (1963) і «Модель для збірки» (1968 рік) Хуліо Кортасара. У 1976 році американський письменник Едвард Паккард, незнайомий з подібними книгами, самотужки створив книгу-гру «Острів з цукрової тростини», яка вийшла під лейблом «Твої пригоди» і привернула увагу письменника, Реймонда Монтгомері. Вважаючи, що у таких книг є майбутнє, Паккард і Монтгомері вирушили зі спільним проектом у видавництво Vantam. Так в 1979 році з'явилася серія «Choose Your Own Adventure» («Вибери собі пригоду»), яка почала бум популярності книг-ігор. [3, с. 55–59.]

На рубежі XIX-XX століть німецький видавець Ернст Ністер випустив безліч прекрасно ілюстрованих дитячих книжок на різних мовах. Об'ємні сцени в книгах використовували різні методи організації простору, комбінуючи їх між собою.

Найбільш оригінальними інтерактивними книгами цього періоду можна вважати ілюстровані видання Лотара Меггендорфера (Lothar Meggendorfer). Цей німецький художник володів дивовижною здатністю у всьому помічати комічні риси, що виражалося в його графічних роботах і дотепних інженерних рішеннях.

На відміну від своїх сучасників, Меггендорфер не задовольнявся одним інтерактивним ефектом на сторінку книги. Часто кожна його ілюстрація складалася з декількох частин, здатних рухатися в різних напрямках одночасно і незалежно один від одного. Художник розробив складні важелі, заховані між сторінками, що надавало величезні можливості для маніпуляцій [7].

Крім паперових деталей Меггендорфер активно використовував тонку мідний дріт для скріплення механізму в цілому таким чином, що деякі ефекти відтворювалися з затримкою. Це дозволяє говорити про нескладному алгоритмі програмування в контексті інтерактивної книги уже в кінці XIX століття.

Сьогодні в одному тільки США існують кілька десятків видавництв, які спеціалізуються на випуску інтерактивних книг. Серед них: «Compass Productions», «White Heat», «Van der Meer Paper Design», «Sadie Fields Productions», «Designation» і багато інших [7].

Щодо розвитку таких книг на території України, то вже у XVIII - XIX і початку XX ст. читачам і бібліотекарям були відомі такі інтерактивні книги - книжки-іграшки на ялинку, книжки-панорами, книжки-затії (музичні, арифметичні), книжки-ширми, книжки-саморобки, книжки-фігури, книги-комікси.

У 1940-х рр., головним чином в період Великої Вітчизняної війни, переважає випуск книг-фігур, створюються книги-іграшки з картонним клапаном і отворами. У 1960-70рр. з'являються книги-іграшки з картонними і пластмасовими рухомими дисками (у вигляді телефонів, годинників та ін.), нові конструкції книжок-саморобок, книги-ігри, книги з перекладними картинками і аплікаціями, з металевими пружинками або гумками, книги з прорізаним віконцем на першій сторінці, книги з пластинками і зі стереоскопічним ефектом [4].

У 1970-80 рр. набувають поширення книги з дверцями на сторінці, зі сторінками які послідовно розгортаються, книга-театр як підвид книги-затії, багато видається альбомів-саморобок та книжок з пластинками, з'являються «комп'ютерні» музичні книжки. У 1990-х рр. відроджуються книги-затії (музичні, арифметичні, математичні), з'являються книги-іграшки з електронним звуковим супроводом, видається багато книг-коміксів, книг із супровідним матеріалом, книг-ігор [4].

Однак, незважаючи на таку багату історію і велику різноманітність книг-іграшок, про них не згадувалося в нормативних документах у книговидавничій справі аж до 1990 р. Тільки ГОСТ 7.60-90 «Издания. Основные виды. Термины и определения» дає визначення книжці-іграшці як виду видання і перераховує її різновиди, але далеко не повно [4]. Прикладом, таких інтерактивних книг є видання «Кот в сапогах» від видавництва «Малюк», 1980, 1984 і 1986 роки. Це є книжка-панорамка, яка викликає у дітей особливі, неповторні емоції. Адже кожного разу, коли перегортається сторінка, з'являється об'ємна конструкція і герої книжки наче оживають, запрошуючи в свій світ.

Однак, історично сформована задача інтерактивних книг - ілюструвати наукові явища і відкриття, лишається актуальною і сьогодні. Прикладом є книга про великий адронний колайдер «Voyage to the Heart of Matter: The ATLAS Experiment at CERN». Видання ілюстроване науковими схемами, видами різних пристроїв і складних процесів, що відбуваються як в космосі, так і в мікросвіті.

Отже, інтерактивна паперова книга не є винаходом останніх років, вона пройшла довгий шлях становлення і розвитку в контексті загальносвітової культурної традиції. У процесі становлення такі книги як носили науковий, філософський, освітній характер, так і представляли собою розважальні, ігрові, дитячі видання. Сьогодні на наших теренах такі незвичні книги існують переважно в площині електронних носіїв, а їх інтерактив здійснюється безпосередньо за допомогою гаджетів.

Список використаних джерел:

1. Балабанова В. Поп-ап печать : прошлое и настоящее [Электронный ресурс] // ПЕЧАТНИК. com : полиграфический портал. URL: [https:// pechatnick.com/blogs/pop-ap-pechat-proshloe-i-nastoyashee](https://pechatnick.com/blogs/pop-ap-pechat-proshloe-i-nastoyashee) (дата обращения: 01.04.2021).
2. ГОСТ 7.60-90 «Издания. Основные виды. Термины и определения»
3. Гребенюк, Арсен. Інтерактивна література як новий феномен української культури. Наук. вісн. Східноєвропейського нац. ун-ту Лесі Українки. Луцьк. 2014. № 18 (295). С. 55–59.
4. История книг-игрушек [Электронный ресурс] // Библиограф. 2017. URL: <http://bibliografu.ru/blog/2017> (дата обращения: 01.04.2021).
5. Кузнецова Ю. Из истории развития поп-ап искусства. Часть II [Электронный ресурс]. 2016. 11 октября. URL: <http://yulyakuznezowa.blogspot.com/2016/10/pop-up-ii.html> (дата обращения: 01.04.2021).
6. Моисеева С. Pop-up books : искусство или игра? [Электронный ресурс] // CABLOOK.com : интернет-издание. URL: [http:// www.cablook.com/inspiration/pop-books-iskusstvo-ili-igra/](http://www.cablook.com/inspiration/pop-books-iskusstvo-ili-igra/) (дата обращения: 01.04.2021).
7. Полякова М. «Вехи»: Интерактивная книга: история и персоналии. Особенности направления в контексте искусства книги [Электронный ресурс] // Concepture. 2018. URL: http://concepture.club/post/rubrika_2021/interaktivnaja-

kniga-istorija-i-personalii-osobennosti-napravlenija-v-kontekste-iskusstva-knigi (дата обращения: 01.04.2021).

8. Сбитнева Н. Ф., Величко Н.В. История развития интерактивной бумажной книги // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2017. № 2. С. 23–31.

Кривець Марія, аспірантка 3 року навчання НАКККиМ, м. Київ
Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент *Хіміч Я. О.*

РОЛЬ ПЕРСОНАЛУ ПУБЛІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ТА МЕДІАГРАМОТНОСТІ КОРИСТУВАЧІВ

Ключові слова: інформаційна безпека; користувачі; медіаграмотність; персонал; публічні бібліотеки.

Сучасний світ розвивається дуже швидкими темпами і особливо це помітно у сфері створення та розповсюдження інформації. Постійний розвиток та вдосконалення інформаційно-комунікаційних технологій надає нові можливості та створює нові загрози. Щоденно в мережі інтернет з'являється і зникає інформація, кількість якої неможливо обрахувати, а її вплив на ті чи інші процеси важко виміряти. Причому якість такої інформації також варіює від унікального повідомлення видатної (відомої) особистості, що може мати історичне, культурне, наукове та інше значення, до спаму, неправдивої, неякісної, маніпулятивної та відверто шкідливої інформації, що може нести загрозу, як на особистісному рівні так і на рівні держави.

Саме тому, питання інформаційної безпеки залишається актуальним як на рівні державної безпекової інформаційної політики так і на рівні наукових досліджень представників різних галузей.

Розглядаючи поняття «інформаційної безпеки» в контексті забезпечення інформаційної безпеки України В. Остроухов, ще у 2008 році обґрунтував необхідність розроблення відповідної державної концепції та запропонував розглядати «інформаційну безпеку» як «стан захищеності об'єкта (особистості, суспільства, держави, інформаційно-технічної інфраструктури), при якому досягається його нормальне функціонування незалежно від внутрішніх і зовнішніх інформаційних впливів [4, с. 136]. Таке визначення доволі часто використовується і в цілому відображає погляди багатьох інших дослідників, а також цей термін співвідноситься із законодавчим визначенням інформаційної безпеки, що наведене у Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки». В якому інформаційна безпека визначається, як «стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, при якому запобігається завдання шкоди через: неповноту, невчасність та невірогідність інформації, що використовується;

негативний інформаційний вплив; негативні наслідки застосування інформаційних технологій; несанкціоноване розповсюдження, використання і порушення цілісності, конфіденційності та доступності інформації»[5]. Тож, не зважаючи на те, що строк дії закону завершений, але чинності він не втратив, ми маємо визначення, яке можемо активно використовувати для дослідження інформаційної безпеки в публічній бібліотеці.

Варто відзначити, що питання інформаційної безпеки вже були предметом розгляду бібліотекознавців. Так, О. В. Бобришева, у своєму дисертаційному дослідженні - «Публічна бібліотека в незалежній Україні як суб'єкт інформаційної безпеки», розробила концептуальну модель системи інформаційної безпеки публічної бібліотеки [1]. Однак, на сучасному етапі, розроблена нею модель потребує ревізії та доповнень.

У монографії О.С. Онищенко, В.М. Горового та В.І. Попика «Національний інформаційний суверенітет у контексті розвитку новітніх інформаційних технологій», науковці зосередили увагу на розгляді поняття «національного інформаційного суверенітету» та інфраструктури його забезпечення, зокрема, бібліотечними установами, на питанні збереження й поповнення суверенних інформаційних ресурсів. Але в цій монографії інформаційна безпека бібліотек подається узагальнено і інформація направлена на країну в цілому.

У статті А. Вітушко «Діяльність бібліотек у соціальних мережах: проблеми інформаційної безпеки» досліджує інформаційну безпеку в бібліотеці, з іншої сторони визначаючи, що сайти соціальних мереж є яскравим втіленням ідей Web 2.0 і мають значний вплив на суспільство: ліквідовують розриви між співтовариствами, стирають кордони реального світу та допомагають людям й організаціям обмінюватись інформацією. Але внаслідок популярності й стрімкого зростання соціальні мережі стали привабливим об'єктом для кіберзлочинців. Тому нерозсудливе використання соціальних мереж може стати серйозною загрозою безпеці ІТ-системи організації, якщо вона не буде турбуватися про захист своїх віртуальних сховищ, особливо в роботі інформаційно-аналітичних структур бібліотек, негативно позначаються на якості їхніх продуктів і послуг [2].

Як бачимо, питання інформаційної безпеки бібліотеки та в бібліотеці, багатопланові і потребують системного вивчення. Крім того, важливо брати до уваги і статус бібліотеки та особливості її роботи.

Об'єктом нашого дослідження є публічні бібліотеки, основним завданням яких є задоволення інформаційних потреб користувачів та надання їм вільного доступу до інформації (інформаційних ресурсів, як власних так і з мережі Інтернет), а також створення умов для розвитку особистості, для самоосвіти та навчання впродовж життя. Сучасні публічні бібліотеки стають хабами та надають власну комп'ютерну базу для доступу та використання інформаційних технологій.

В цьому контексті, проблема інформаційної безпеки може розглядатися в декількох напрямках. А, саме: захист користувачів від неякісної та шкідливої інформації, від небезпечного використання технологій з обміну інформацією тощо, та захист інформаційних ресурсів публічної бібліотеки та її документації, зокрема персональних даних працівників бібліотеки та користувачів.

Усвідомлення подібних небезпек, ставить перед працівниками публічних бібліотек, нові завдання, для вирішення яких, бібліотекарі мають бути підготовленими захисниками бібліотеки та наставниками з раціонального використання інформації та застосовувати її на користь для всіх.

Працівники сучасної публічної бібліотеки мають не лише володіти навиками роботи на комп'ютері та в мережі Інтернет, вони мають мати високій рівень інформаційної культури та медіаграмотності і бути здатними навчати цьому своїх користувачів. Досягти цього можна завдяки постійному підвищенню кваліфікації та самоосвіті.

Список використаних джерел:

1. Бобришева О. В. Публічна бібліотека в незалежній Україні як суб'єкт інформаційної безпеки: дис.канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.03. Київ, 2013. 195 с.

2. Вітушко А. Діяльність бібліотек у соціальних мережах: проблеми інформаційної безпеки // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. 2013. Вип. 35. С. 213–220. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prnbuimviv_2013_35_22 (дата звернення: 05.04.2021).

3. Національний інформаційний суверенітет у контексті розвитку новітніх інформаційних технологій / [О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2011. 160 с.

4. Остроухов В., Петрик В. До проблеми забезпечення інформаційної безпеки України // Політичний менеджмент. 2008. № 4. С. 135–141.

5. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки : Закон України від 09.01.2007 р. № 12 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text> (дата звернення: 05.04.2021).

Кузьменко Олена, докторантка 2 року навчання НАКККиМ, м. Київ
Науковий консультант –
доктор наук з соціальних комунікацій, доцент *Збанацька О. М.*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА РОЗШИРЕННЯ ФУНКЦІЙ БІБЛІОТЕК НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Ключові слова: бібліотеки; трансформація; функції.

Сучасні бібліотеки трансформуються і розвиваються разом із суспільством, беручи на себе роль інформаційних, культурних, просвітницьких, соціальних та громадських центрів. У змінених соціально-економічних умовах дедалі більше зростає соціальна значущість бібліотек, що стають тими установами, які можуть консолідувати громадськість щодо розв'язання важливих соціальних проблем і беруть участь у становленні громадянського суспільства в Україні.

Цифрове середовище робить діяльність бібліотек більш динамічною, доступною для значної кількості користувачів, як реальних, так і потенційних, відкриває можливості для подальшого розвитку. Воно зумовило появу в діяльності сучасних бібліотек нових функцій. Сьогодні бібліотечно-інформаційні фахівці мають бути й консультантами щодо роботи в соціальних мережах, менеджерами контенту, навігаторами мережевих ресурсів, редакторами сайтів, організаторами інтерактивного спілкування, організаторами бібліотечного простору тощо [3].

При цьому на першому місці у бібліотеці залишається користувач, тобто той, заради кого комплектуються документні фонди, надаються бібліотечно-інформаційні послуги, використовуються різноманітні способи організації комфортного середовища в бібліотеці. Публічна бібліотека стає соціально орієнтованим на людину, де кожен охочий може провести вільний час. Саме тут мешканці можуть навчатися впродовж усього життя, здобуваючи знання і необхідні навички, використовуючи як ресурси конкретної бібліотеки так і відкриті он-лайн ресурси та сервіси.

Сучасна бібліотека створює можливості для членів суспільства задовольняти свої інформаційні потреби на знання через сукупність документів, накопичених у фондах, а також використовуючи для цих цілей інформаційні ресурси інших бібліотек та установ. На даному етапі завдяки інтенсивному міжбібліотечному обміну оцифрованими зібраннями та великій кількості передплачених ресурсів окрема бібліотека має змогу об'єднати під одним дахом більшість книгозбірень, фондів, архівів, сховищ світу. При цьому необхідно відзначити, що інформаційні потреби користувачів можуть бути найрізноманітнішими, вони можуть стосуватися тих чи інших сфер професійної діяльності, питань, пов'язаних з повсякденним життям тощо [1].

Технічна і технологічна модернізація бібліотечної діяльності забезпечили посилення інформаційної функції сучасної бібліотеки. Остання стає повноправним суб'єктом інформаційного простору. Вона різними способами

збирає і зберігає документовану інформацію і знання в електронному вигляді: це і власна робота з оцифрування колекцій та фондів, і співпраця з видавництвами, іншими бібліотечно-архівними установами та окремими авторами щодо надання електронного примірника документа; бібліотека бере участь у формуванні документного потоку, проводить його аналітико-синтетичну обробку, систематизує й оцінює інформаційно-знаннєві ресурси.

Віртуалізація комунікаційного простору, в структурі якого активно функціонує бібліотека, виступає також важливим чинником визначення пріоритетних форм подавання інформації, що посилює комунікаційну функцію бібліотеки. Для багатьох бібліотек віртуальний комунікаційний простір є засобом реклами закладу і його послуг, а також своєрідним майданчиком для проведення масових заходів інтелектуального та інформаційно-пізнавального характеру - віртуальних екскурсій і подорожей країнами світу, тематичних виставок і вікторин, які можуть відбуватись як у стінах бібліотеки, так і за її межами в режимі on-line.

Сучасна концепція бібліотечного обслуговування ґрунтується не тільки на використанні фонду документів конкретної бібліотеки. Вона передбачає також використання принципово нових можливостей доступу до інформації незалежно від часу і місцезнаходження як документа, так і користувача. Для задоволення інформаційних, освітніх, культурних потреб своїх користувачів бібліотека сьогодні робить доступними не тільки документовані знання, інформацію, що зберігаються в її фондах. Вона виходить за свої фізичні кордони, переходить з реального простору у віртуальний.

Трансформація бібліотек неминуче спричинила зміну їх простору, структури, інтер'єру, дизайну. Відвідувачі бібліотеки сьогодні хочуть бачити не тільки нові книги, журнали, сучасну техніку, а й затишний, комфортний, відкритий інформаційний простір, в якому приємно знаходитися, почувати себе зручно і затишно.

Особливого значення в цих умовах набуває простір бібліотеки як середовище, в якому, власне, відбувається бібліотечне обслуговування. Запропоновані данськими дослідниками чотири простори бібліотеки можна розглядати як компоненти загального бібліотечного простору, як одного з базових елементів моделі гнучкої бібліотеки. В умовах цифровізації і віртуалізації продуктів і послуг бібліотечний простір фізично виходитиме за межі бібліотечного приміщення, яке функціонує як внутрішній бібліотечний простір і включатиме також той сегмент віртуального простору інтернет-середовища, який створюється і контролюється бібліотекою [2].

Відповідно до чотирьох просторів фахівці розробили концепцію дизайну та наповнення чотирьох просторів сучасної бібліотеки: навчання, натхнення, зустрічей та подій, які сьогодні успішно реалізуються бібліотеками України. Концепція просторової моделі сприяє оптимальній реалізації основних функцій сучасної бібліотеки.

Основними елементами функціонування «простору навчання» в бібліотеці мають бути: актуальні колекції інформаційних ресурсів; зручне

віртуальне освітнє середовище бібліотеки; спеціально обладнаний фізичний простір у приміщенні бібліотеки; послуги бібліотеки, основними з яких є доступ до інформаційних ресурсів на різних носіях, доступ до інтернету, робота зі спеціальним обладнанням, освітні заходи й місця для самостійних занять та ін. [4]. Саме простір навчання забезпечує реалізацію інформаційної та освітньої функцій бібліотеки.

«Простір натхнення» дає користувачам можливість відчувати щось нове або отримати цінний досвід через творчість та історії з літератури, кіно, музики, розваг та ігор, а також участь у різних творчих зустрічах, заходах та майстер-класах. «Простір зустрічей» – місце для проведення вільного часу та відпочинку з друзями, а також місця для пасивного проведення часу, «може розташовуватися як в окремих приміщеннях (зала, вітальня), так і у просторі навколо бібліотеки (у дворі чи на прилеглій території, на терасах, на даху) або бути інтегрованими у міське середовище (парки, сквери). Ці простори дають можливість комплексно реалізувати дозвілєву й комунікаційну функції.

«Простір подій» розрахований на проведення різноманітних заходів, спрямованих на просування брендів, послуг, іміджу за допомогою спеціальних привабливих акцій. Це можуть бути такі події як виставки робіт місцевих художників, майстрів народної творчості; фотовиставки, квести, конференції, презентації тощо. Представлені простори є мобільними і мультифункціональними й можуть трансформуватися з одного в інший [4].

Отже, сьогодні діяльність бібліотек збагачується змістом інформаційної, комунікаційної, освітньої, дозвілєвої та інших функцій, що сприяє взаємодії із зовнішнім середовищем, утвердженні демократичних і гуманістичних принципів розвитку, забезпеченні вільного доступу до інформації.

Список використаних джерел:

1. Гарагуля С. Бібліотеки в інформаційному суспільстві: орієнтація на користувача // Бібл. вісник. 2014. № 6. С. 17–23.
2. Гранчак Т. Концептуальна модель гнучкої бібліотеки // Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. 2020. Вип. 6. С. 10-23.
3. Загуменна В.В., Кузьменко О.І., Дейч Д.М. Науково-методична діяльність як важливий чинник розвитку сучасної бібліотеки // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2020. № 2. С. 20-27.
4. Кузьменко О.І., Загуменна В.В. Бібліотека як соціокультурний публічний простір: трансформаційні зміни // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2020. № 4. С. 24-31.
5. Чотири простори бібліотеки: модель діяльності [Електронний ресурс] : практ. посібник / автори-укладачі: О. Бояринова, О. Бруй, Л. Лугова, Я. Сошинська, І. Шевченко ; Укр. бібл. асоц. Київ : ВГО Укр. бібл. асоц., 2020. URL: <https://ula.org.ua/259-publikaciyi/vidannya> (дата звернення: 05.04.2021).

РОБОТА З ДОКУМЕНТАМИ В ІНФОРМАЦІЙНО-ПОШУКОВИХ СИСТЕМАХ

Ключові слова: бібліотечні каталоги; документи; інформаційно-пошукові системи.

У процесі опису методики роботи з документною інформацією спиратимемося на практику використання ІПС в певних публічних бібліотеках. Але перед тим, як перейти до такого аналізу, маємо розкрити основні складові елементи ІПС.

Як вже зазначалося, призначення ІПС полягає в допомозі користувачу знайти необхідну релевантну інформацію. ІПС розрізняються своїми цілями, об'ємом вміщених відомостей, видами інформації, способами доведення її до споживача. Проте кожна особливість ІПС залежить від сфери її діяльності.

Складовою частиною ІПС є система каталогів і картотек, яку варто розглянути детальніше.

У сучасній бібліотеці каталоги – основа будь-якої бібліотечної діяльності, і тому їх слід розглядати як обов'язковий елемент в роботі кожної бібліотеки. Вони відіграють вирішальну роль в оперативному та якісному здійсненні найважливіших бібліотечних функцій.

Функції бібліотечних каталогів [1]:

- знаково-комунікативна – допомагає дистанційному спілкуванню «споживач - каталог - автор». За допомогою бібліотечного каталогу здійснюється таке ж дистанційне спілкування у просторі та часі автора й читача;
- педагогічна – сприяє інтелектуальному та професійному розвитку особистості читача;
- інформаційно-пошукова – реалізується в процесі пошуку документів після запиту читача [2].

Система ІРБІС – «це система автоматизації бібліотек, що відповідає всім міжнародним вимогам, що пропонуються сучасним бібліотекам, і водночас підтримує все різноманіття традицій української бібліотечної справи» [3].

Наступним етапом нашого практичного дослідження є аналіз ІПС в таких публічних бібліотеках, як: Центральна міська бібліотека м. Маріуполя ім. В.Г. Короленка, Наукова бібліотека Донецького національного університету (ДонНУ), Наукова бібліотека Маріупольського державного університету (МДУ) та Науково-технічна бібліотека Приазовського державного технічного університету (ПДТУ).

Правила складання каталогів і картотек в кожній з цих бібліотек однакові, однак вони різняться певними аспектами, особливо, в автоматизованих системах.

Для того, щоб мати більш точне уявлення про формування каталогів та картотек в сучасних бібліотеках, роздивимося їх на прикладі Централізованої бібліотечної системи ім. В.Г. Короленка м. Маріуполя [4];

2. Систематичний каталог, фонд бібліотеки в якому розташовується за певними галузями знань; 3. Краєзнавчий каталог, що містить краєзнавчу літературу Донецької області та, зокрема міста Маріуполя, діє за принципом систематичного каталогу; 4. Довідковий каталог, до складу якого входять переліки бібліографічних посібників; 5. Систематична картотека статей, фонд в якому розміщується за принципом зворотної хронології; 6. Показчик заголовків творів, складений для користувачів бібліотеки, яким треба знайти автора, знаючи лише назву твору [5].

Для забезпечення такої можливості бібліотека надає вдало підібрані системи:

1. EBSCO Publishing.

База даних на сьогодні містять більше 6 тис. електронних версій відомих журналів, газет, бюлетенів новин, близько 1300 брошур і довідників англійською мовою, більшість з яких повнотекстові. Бази постійно поповнюються новими журналами та збільшується глибина пошуку. Згідно ліцензійної угоди доступ дозволено тільки у приміщеннях НБ й організовано через її прокси-сервер.

2. eLibrary. Наукова електронна бібліотека (НЕБ).

Метою проекту є забезпечення доступу до наукових організацій, включаючи наукові бібліотеки вищих навчальних закладів, до академічної періодики. У цілому в бібліотеку включено більше 5000 російських журналів. Доступ до колекції повнотекстових публікацій обмежений умовами передплати, бібліотека має дозвіл на 92 платних й близько 1400 безкоштовних видань.

Категорично забороняється комерційне розповсюдження й тиражування матеріалів, потокове копіювання і копіювання з використанням програмних засобів - роботів.

3. УРАН.

Українська науково-освітня телекомунікаційна мережа пропонує своїм користувачам доступ до БД іноземної періодики у вільному доступі. Кожна БД має короткі описи ресурсів, що в неї представлені. Доступ здійснюється на всій території університету. У НБ ДонНУ підготовлені робочі місця для пошуку в БД.

4. ВІНІТІ.

Загальний обсяг БД - більше 28 млн. документів. БД формується за матеріалами періодичних видань, книг, фірмових видань, матеріалів конференцій, тез, патентів, нормативних документів, депонованих наукових праць. Документи БД містять бібліографію, ключові слова, рубрики й реферат першоджерела в основному російською мовою. БД включає 29 тематичних фрагментів і більше 230 випусків БД [7].

5. Електронні підручники.

Онлайн-бібліотека навчальної літератури видавничо-книготорговельної компанії «Центр навчальної літератури». БД містить, на сьогодні, більше 700 підручників з грифом Міністерства освіти і науки України та відповідає навчальним програмам вузів і постійно поповнюється новинками, які виходять у видавництві. Підручники представлені точною копією друкованих видань у форматі pdf і розміщуються у БД раніше їх виходу з друку.

Список використаних джерел:

1. Абрамов К. И. История библиотечного дела в СССР. Москва : Книга, 1980. 349 с.
2. Бахтуріна Т. Термінологія сучасних міжнародних принципів каталогізації // Наукові та технічні бібліотеки. 2004. № 5. С. 27–40.
3. Башун О. Глобальна бібліотечна кооперація: історія та сучасність // Библиотечный форум Украины. 2003. № 2. С. 29–30.
4. Библиотечная энциклопедия / под ред. Ю. Гриханова. Москва : Пашков дом, 2007. 1299 с.
5. Вершинин М. И. Электронный каталог проблемы и решения : учеб.-практ. пособие. Санкт-Петербург : Профессия, 2007. 231 с.
6. Горбаченко Т. Г. Аналітико-синтетична переробка документної інформації : навч. посіб. для дистанц. навчання / Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини «Україна». 2-ге вид., переробл. і допов. Київ, 2008. 311 с.
7. Коготков Д. Я. Библиографическая деятельность библиотеки: организация, технология, управление : учебник. Санкт-Петербург : Профессия, 2004. 304 с.

Приходько Катерина, студентка 2 курсу
Маріупольського державного університету, м. Маріуполь
Науковий керівник – кандидат наук із соціальних комунікацій ***Кудлай В. О.***

ЕЛЕКТРОННИЙ КАТАЛОГ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Ключові слова: бібліотеки; електронні каталоги; користувачі.

Електронний каталог є одним з найважливіших інформаційних ресурсів сучасної бібліотеки. Його впровадження та використання супроводжуються певними проблемами. У багатьох випадках програмне забезпечення та технічне обладнання бібліотек не відповідає вимогам сучасності, що значно знижує ефективність використання електронного каталогу.

Завдяки електронним каталогом користувачі заощаджують свій час на похід до бібліотеки, проте це не означає, що бібліотекам не потрібно розвиватися та розширюватися [1]. Бібліотеки повинні поповнювати власні електронні каталоги новим надходженнями, щоб їх користувачам було це цікаво.

Подання інтернет-ресурсів в електронних каталогах бібліотеки може реалізовуватися основними способами: створення мультимедійних бібліографічних колекцій, де поруч з бібліографічними описами друкованих документів подаються каталогізовані інтернет-джерела; формування окремих каталогів, де представлені тільки онлайн-ресурси.

Сьогодні основний інформаційно-документальний масив циркулює в середовищі глобальної мережі. Перевантажені інформаційні ресурси містять поряд з легкодоступною і масовою інформацією достатню кількість загально-доступних якісних інформаційних джерел, що мають історико-культурну та наукову цінність. Інтернет-ресурси стали невід'ємною частиною джерельної бази багатьох наукових досліджень.

Спеціалізовані підрозділи бібліотек мають власний науково-довідковий і пошуковий апарат, який зберігається безпосередньо в цих підрозділах. Більшість пошукових систем не входять до складу загального електронного каталогу бібліотек, що пов'язано з змістовною специфікою технології наукового опису та характером організації фондів. Це стосується рукописів і стародруків, рідкісних видань, архівних джерел, історичних колекцій. Така ситуація пов'язана з історичною долею вітчизняних бібліотек, які у ХХ ст. відчували на собі всі наслідки політичних, соціальних катаклізмів, зазнавали втрат, переміщувалися тощо [2].

Тому студіювання в контексті модернізації бібліотечних технологічних процесів, стають одним із визначальних пріоритетів наукової бібліотеки. Одним з головних завдань сучасної наукової бібліотеки є популяризація та поширення інформації про науковий внесок вчених, особливо гостро постають питання інтеграції електронних бібліотечних ресурсів в глобальній інтернет-середовищі, їх взаємозв'язку з міжнародними та міждержавними стандартами. Ефективність використання інформаційного потенціалу бібліотеки багато в чому залежить від якісного рівня лінгвістичного забезпечення, яке є одним з основних компонентів інформаційної системи і без нього забезпечення високого рівня уявлення, обробки і розкриття накопичених знань в системі наукової комунікації унеможливується. Сукупність пошукових засобів автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи надає користувачеві можливість інтелектуального доступу до документних масивів бібліотеки.

Традиційно обслуговування користувачів, що знаходяться за межами бібліотеки, завжди було складовою частиною бібліотечно-бібліографічного обслуговування як у світових, так і в українських бібліотеках: робота в форматі міжбібліотечного абонементу, підготовка відповідей на письмові запити, виконання усних довідок в телефонному режимі.

У наш час система інформаційного обслуговування віддалених користувачів увібрала: інформування про бібліотеку, її послуги через сайт, що включає описи фондів і колекцій, інформацію про послуги, віртуальні виставки тощо; доступ до електронного каталогу як основного бібліографічного ресурсу; забезпечення доступу до електронних ресурсів власної

генерації бібліотеки (локальні бібліографічні БД, бібліографічні покажчики та списки, фактографічні дані) доступ до повних текстів документів, що становлять електронні колекції бібліотеки; інтернет-навігатори; перенаправлення запиту в інші віртуальні довідкові служби, які можуть виконати запит більш оперативно та якісно. Довідково-бібліографічний апарат бібліотеки протягом десятиліть включав, крім каталогів і картотек, також фонд виконаних запитів, який формується з метою скорочення часу пошуку інформації та повторного звернення до вже знайденої. Програмне забезпечення інтегроване з Інтернет, дозволяє автоматично генерувати бази даних запитів-відповідей, які дозволяють не тільки зберігати різні відомості про користувачів, їх запити, джерела надання інформації і безпосередні відповіді, але і про видання безпосередньо. У світі такі бази отримали назву «бази знань» бібліотек. Щодо технічної моделі і реалізації віртуальної довідкової служби існують різні дискусійні підходи, які можуть бути предметом окремої публікації. Інформаційний обмін в умовах інтернет-середовища трансформується в інформаційно-електронний.

Таким чином, проблема розвитку електронних каталогів в умовах становлення інформаційного суспільства є перспективним завданням бібліотек.

Список використаних джерел:

1. Кириленко О. Електронні каталоги обласних універсальних наукових бібліотек України: аналіз структури та лінгвістичне забезпечення // Бібліотечна планета. 2018. № 2. С. 12–17.
2. Сукиасян Э. Р. Электронные каталоги // Библиотека. 2003. № 2. С. 38–41.

Ревицька Анастасія, студентка 1 курсу
Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», м. Полтава
Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент ***Чередник Л. А.***

БІБЛІОТЕКА В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Ключові слова: бібліотеки; глобалізоване суспільство; зарубіжний досвід; український досвід.

Сутність нашої доби дедалі більше визначають зростання кількості інформації та розвиток сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, які мають визначальну роль у всіх сферах людської діяльності. Не є винятком і заклади культури, передовсім бібліотеки.

В умовах сьогодення бібліотеки трансформуються та розвиваються разом із суспільством, «беручи на себе роль громадських центрів – інформаційних, культурних, просвітницьких, соціальних тощо» [1].

Метою нашого дослідження є короткий аналіз діяльності бібліотек в умовах інформаційного суспільства, зроблений на матеріалах огляду роботи цих закладів в Україні та за кордоном.

Відомо, що за кордоном процес адаптації бібліотек до викликів сьогодення відбувається значно швидше, ніж на теренах України. Поряд зі звичними формами діяльності на бібліотечній платформі розвиваються унікальні моделі взаємодії інформаційного обслуговування та соціальних послуг для різних категорій населення, що уможливорює значне розширення й урізноманітнення напрямів роботи.

Наприклад, в США, Австралії, Канаді з 2009 року діє програма SWITL (Social workers in the library), метою якої є пошук шляхів розповсюдження інформації про місцеві соціальні послуги з можливістю отримання різного роду консультативної допомоги безпосередньо в приміщенні бібліотеки. Тобто, бібліотечний персонал, окрім звичної для них функції, виступає в ролі промоутерів, координує роботу не тільки в самій бібліотеці, а й проводить регулярні моніторинги задля задоволення потреб споживачів.

Зокрема, координація соціальної роботи SWITL охоплює низку питань, найголовнішими з-поміж них є такі, як допомога емігрантам і соціально вразливим групам населення; надання інформації про допомогу у розв'язанні побутових проблем (відсутність одягу, житла чи їжі); психологічна допомога, різноманітні тренінги з психологічної допомоги; спеціалізована медична допомога (експрес-аналізи, обстеження, направлення до спеціалістів та ін.); правова допомога (популярним є проєкт «Адвокати в бібліотеці»); подолання наслідків стихійних катастроф; навчання та працевлаштування тощо.

Прикладами успішного втілення проєкту SWITL вважаються такі програми, як;

1) The Denver Public Library – надання денного притулку безхатькам та жінкам з низькою заробітною платою та проведення регулярних інструктажів щодо працевлаштування;

2) San Jose Public Library – двічі на місяць запрошує до співпраці 2–3 професійних соціальних працівників, якими також можуть виступати волонтери та студенти;

3) New York's Queens Library поширює інформацію про притулки для безпритульних, регулярно проводить програмні родинні заходи, а також надає спеціальні послуги для допомоги безробітним;

4) San Francisco Public Library, Pima County Public Library та Washington Public Library займаються впровадження програм з охорони здоров'я;

5) Dallas Public Library започаткувала ініціативу «Кава та бесіда», яка спрямована на пошуки шляхів контакту та порозуміння з безпритульними людьми; усі охочі мають можливість безкоштовно пройти тест на ВІЧ-інфекції;

6) Oakland Public Library при партнерстві Alameda County Law Library надає безкоштовну юридичну допомогу[2].

Таку співпрацю між бібліотекарями та профільними фахівцями різних галузей науковці й практики вважають досить дієвою й ефективною.

На думку дослідників, основними видами вітчизняної бібліотечної співпраці традиційно залишаються:

- 1) професійне партнерство;
- 2) партнерство з освітніми закладами;
- 3) партнерство із закладами культури [3, с. 542].

Крім того, відомо, що українські бібліотеки також співпрацюють з державними та громадськими структурами.

Сьогодні в Україні бібліотеки дедалі частіше стають ініціаторами акцій, програм та спільних проєктів, які проводяться задля покращення бібліотечного обслуговування на основі врахування інтересів та побажань різних суспільних груп.

Бібліотечні установи нині досить часто надають різноманітні інформаційні послуги. Наприклад, дослідниця Тетяна Миськевич окреслює такі послуги, які надаються в різних бібліотеках України:

– Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого надає безкоштовну юридичну допомогу всім верствам населення;

– у читальних залах Волинської ДОУНБ імені Олени Пчілки проводиться прийом громадян у виїзній громадській приймальні Головного управління юстиції у Волинській області з надання безоплатної первинної правової допомоги;

– у Чернівецькій обласній універсальній науковій бібліотеці імені М. Івасюка відкрито громадську приймальню з надання первинної юридичної допомоги Української Гельсінської спілки з прав людини [2].

Бібліотеки також практикують залучення соціальних працівників педагогів проведення заходів, що розглядають такі актуальні проблеми як: насилля в сім'ях, різноманітні залежності, підліткові вагітності, соціалізація «дітей з вулиці».

Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. П. Котляревського теж намагається працювати в нових умовах. У цьому закладі успішно здійснюються такі проєкти, як:

1) Надання безкоштовної правової допомоги.

2) Діє інформаційний центр «Вікно в Америку», що надає сучасну інформацію про США та поповнює книгозбірню англomовними виданнями. Крім того, центр «Вікно в Америку» є місцем проведення лекцій, презентацій, відеовечорів американських фільмів, літературних вечорів, зустрічей з цікавими людьми, що сприяє кращому розумінню життя народу Сполучених Штатів Америки.

3) Уже декілька років функціонує регіональний тренінговий центр, завданням якого є: сприяти розвитку регіональної бібліотечної інфраструктури шляхом підвищення кваліфікації працівників бібліотек області; організація та проведення тренінгів для бібліотекарів з метою впровадження у бібліотечній сфері новітніх підходів та послуг; надання допомоги бібліотечним працівникам у створенні ресурсів, які відповідатимуть потребам усіх членів місцевої громади; навчання різних груп користувачів та впровадження для населення нових послуг

з використанням вільного доступу до Інтернету. Крім того, тренінговий центр проводить навчання груп користувачів; надає доступ до мережі Інтернет (згідно Правил користування); проводить круглі столи, семінари, презентації з використанням мультимедійного обладнання [4].

Отже, сучасні українські бібліотеки стрімко розвиваються, розширюють напрямки своєї діяльності з урахуванням вимог сьогодення.

Список використаних джерел:

1. Бібліотеки проводять роботу із соціальної адаптації переселенців. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/publish> (дата звернення: 06.04.2021).

2. Миськевич Тетяна. Сучасна бібліотека як мультисервісний заклад. URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3176:suchasna-biblioteka-yak-multiservisnij-zaklad&catid=81&Itemid=415 (дата звернення: 08.04.2021).

3. Пестрецова О. Бібліотечні центри правової інформації: досягнення і перспективи діяльності // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, 2013. Вип. 36. С. 540–548.

4. Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека імені І. П. Котляревського. URL: <https://library.pl.ua/> (дата звернення: 08.04.2021).

5. Хімич Я. Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проектного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек : посіб. для бібліотекарів за програм. підвищ. кваліфікації. Київ : Самміт-книга, 2012. 88 с.

Терентьєв Сергій, аспірант 2 року навчання НАКККиМ, м. Київ
Науковий керівник –
доктор наук з соціальних комунікацій, доцент ***Збанацька О. М.***

ВЕБ-САЙТ ПУБЛІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

МІСТА КИЄВА

Ключові слова: веб-сайти; Київ, місто; Публічна бібліотека імені Лесі Українки.

Сучасні умови цифрової трансформації суспільного життя поширюються і на розвиток сфери культури, в т. ч. формують особливості роботи сучасних публічних бібліотек. Інноваційні вимоги, які диктуються до різних напрямів діяльності бібліотек, передбачають створення та наповнення веб-сайту бібліотеки, що забезпечує іміджеву складову в Інтернет просторі та створює умови зручності роботи споживачів бібліотечних послуг. Існуючі тенденції вбачають ключовим елементом бібліотек нового типу – створення віртуальної платформи для комунікації зацікавлених осіб з бібліотекою та отримання необхідної інформації, накопиченої у сховищах цифрового бібліотечного контенту.

Вітчизняний підхід до розвитку бібліотек в напрямі створення та розвитку сайтів бібліотечних установ повторює тенденції світового досвіду у сфері цифровізації бібліотек. У розрізі вищезазначеного, можна розглянути дизайн та наповнення веб-сайту Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва. Слід відзначити, що на сайті відбулися зміни загального дизайну, побудови структури та функціонально, що дозволяє оптимізувати пошук інформації.

На головній сторінці сайту Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва розміщується інформація, що є важливою для користувачів, а саме: режим роботи; контактні дані; актуальна інформація щодо порядку видачі книжок додому та надання послуг копіювання документів за попереднім замовленням в умовах карантину з визначеними каналами зв'язку; умови дотримання протиепідемічних заходів в бібліотеці [1]. Крім того, оперативно висвітлюється інформація щодо видань, які щойно вийшли з друку.

Дизайн сайту передбачає отримання інформації, використовуючи основний інтерфейс, що дає можливість гіперпосилань на наступні розділи: «Про бібліотеку», «Публічні бібліотеки міста», «Заходи бібліотеки», «БібліоАрт», «Електронні послуги», «Проекти бібліотеки», «База періодичних видань», «Вакансії» та інші підрозділи. До того ж, сформовані окремі розділи, які надають інформацію щодо нових книг, наповнення електронної бібліотеки, електронний каталог, перелік зовнішніх ресурсів та різні книжкові добірки (колекції).

Якщо розглянути детальніше інформативність веб-сайту Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва, то можливо отримати інформацію щодо різноманітних заходів, які відбуваються в бібліотеці. Нажаль, негативні наслідки карантину знизили активність проведення виставок, презентацій, зустрічей, що відобразилося у поданій інформації (останні події датовані груднем 2020 р.).

Цікавим є інформування про мережу та контакти публічних бібліотек м. Києва та електронні ресурси публічних бібліотек м. Києва он-лайн, що дозволяє знайти необхідну інформацію чи отримати послуги інших бібліотек. В розділі «БібліоАрт» сайт бібліотеки дає можливість здійснити віртуальні подорожі Україною за рахунок сформованих відеодобірок, розташованих на популярному відеохостінгу YouTube.

Необхідними послугами, які надає Публічна бібліотека імені Лесі Українки міста Києва, слід визначити: можливість отримання віртуальної довідки в режимі віддаленого доступу; визначення індексів УДК та відправка їх на електронну поштову скриньку заявника; отримання інформації про різноманітні заходи бібліотеки; участь в ініціативі «Публічні бібліотеки – мости до електронного урядування», що реалізує План дій з впровадження в Україні Ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд», а саме: можливість користування електронними послугами на національному та регіональному рівні [2]; можливість безкоштовного електронного замовлення документів, що розміщені в Публічній бібліотеці імені Лесі Українки міста Києва.

Як бачимо, завданнями веб-сайту Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва є не лише інформування зацікавлених осіб щодо різноманітних можливостей ресурсу, заходів та презентацій, а й надання важливих послуг бібліотечного та адміністративного характеру. До того ж, сьогоднішня ціль існування веб-сайту є формування цифрового інструменту, що в наш час привертає увагу до роботи з джерелами інформації, отримання необхідних даних за рахунок використання інформаційних технологій (інтернет-порталів, електронних пристроїв для читання, технології Wi-Fi, веб-презентацій, віртуальних екскурсій).

Слід відзначити, що в цілому веб-сайт Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва, орієнтований як на досвідчених користувачів так і на тих, хто робить перші кроки в опануванні роботи з віртуальними бібліотеками. Сайт є зручним у користуванні, його дизайн має індивідуальне пропонування змісту. Сторінка зазначеної бібліотеки розміщена в соціальній мережі Facebook, що дає можливість додаткового залучення зацікавлених осіб до комунікацій з основним сайтом та надання необхідних інформаційних та пізнавальних матеріалів. Змістовне наповнення сайту охоплює бібліографічну, фактографічну та повнотекстову види інформації. Важливим є обов'язкове врахування авторських прав на твір. Банери, які розміщені на головній сторінці, дають можливість скористатися посиланнями на сайти, пов'язані з різними напрямками бібліотечної справи. У подальшому, на веб-сайті Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва, для розширення можливостей, доцільним буде використання RSS-стрічок актуальних новин, продовження створення власних сторінок у соціальних мережах, посилення комунікаційної взаємодії з користувачами віртуальної бібліотеки.

Список використаних джерел:

1. Веб-сайт Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва [Електронний ресурс]. URL: <http://luc1.kiev.ua/index.php> (дата звернення: 01.04.2021).
2. Про схвалення плану дій з впровадження в Україні Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 5.04.2012 р. № 220-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2012-%D1%80#Text> (дата звернення: 25.03.2021).

Шкляр Вікторія, студентка 1 курсу магістратури
Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ
Науковий керівник –
доктор наук із соціальних комунікацій,
старший науковий співробітник **Воскобойнікова-Гузєва О. В.**

YOUTUBE ЯК ЗАСІБ ВЗАЄМОДІЇ БІБЛІОТЕКИ І ЧИТАЧА

Ключові слова: бібліотеки; соціальні мережі; читачі; YouTube.

У березні 2020 року, коли МОЗ оголосили спалах епідемії COVID-19, були введені обмежувальні заходи, відповідно до яких закрилися для відвідування бібліотеки в усіх регіонах світу. Бібліотекарі, у переважній більшості, перейшли на дистанційний режим обслуговування, а самі бібліотеки перенесли свої заходи в онлайн-формат, стали вводити нові цифрові сервіси, збільшувати і поширювати електронні ресурси.

Бібліотечну спільноту почали хвилювати одні й ті ж питання: як організувати безпечну та ефективну роботу співробітників, як адаптуватися до нових реалій і як продовжити реалізовувати свою місію в наданні актуальної та достовірної інформації своїм користувачам.

Вивчивши практику зарубіжних книгозбірень, які раніше за українські зіткнулися з аналогічною проблемою, та рекомендації Української бібліотечної асоціації, бібліотеки зосередилися на розвитку онлайн-сервісів.

Варто зазначити, що і до того українські бібліотекарі вже мали значний досвід комунікації із партнерами і користувачами на різних платформах і у соціальних мережах.

Наприклад, ЦБС Мілетополя вже мали достатній досвід обслуговування користувачів на відстані. На сайтах ЦБС та Центральної дитячої бібліотеки «Мальвіна», на сторінках всіх бібліотек в соціальних мережах Facebook, Instagram бібліотекарі пропонували своїм користувачам віртуальні книжкові виставки, буктрейлери, вебпокажчики, рекомендаційні списки літератури тощо. Серед онлайн-послуг, які надавалися бібліотеками до карантину можна назвати доступ на сайті бібліотеки до бібліографічних і фактографічних даних, інформування і зворотний зв'язок з користувачами через соціальні мережі, електронною поштою, через інтерактивні форми спілкування Skype, Viber, Telegram, SMS-розсилку [6].

Справді новим для бібліотекарів в цей період стало проведення Конкурсу читців у віртуальному форматі 26 травня 2020 року. Цього разу він був присвячений Всесвітньому дню вишиванки. На оголошення в соціальних мережах неочікувано відгукнулася значна кількість охочих, причому не лише з Мелітополя й району, а і з інших областей України. Загалом у Конкурсі взяли участь понад 80 декламаторів у віці від 5 до 70 років. Завдяки цьому заходу кількість підписників на сторінки бібліотеки в соцмережах збільшилась на 600.

Брати активну участь у бібліотечному житті країни, залишаючись на карантині, дозволило мелітопольським бібліотекарям використання платформи

ZOOM. Це дало змогу долучитися до всеукраїнської онлайн-конференції «Бібліотеки в умовах пандемії COVID-19» та громадського обговорення проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» [6].

Херсонської обласної бібліотеки для дітей імені Дніпрової Чайки теж використовує можливості Zoom та Skype для проведення онлайн-конференцій та запису відео-оглядів корисних ресурсів. Так, у рамках користування даними ресурсами та завдяки центру «Вікно в Америку для майбутніх лідерів» було проведено відеоконференції для 37 учасників клубів «Cool Speaking Club» та «Kherson Speaking Club». Також створено онлайн-проект відеооглядів веб-ресурсів про книги та читання. Записи оперативно публікуються на відеохостингу, що надає послуги розміщення відеоматеріалів YouTube, та також поширюються соціальними мережами [5].

Окрему увагу привертає активність українських бібліотек на YouTube. Ми обрали для аналізу Національну бібліотеку України для дітей, Херсонську та Рівненську обласні бібліотеки для дітей, Вінницьку ОУНБ імені К. А. Тімірязєва та Житомирську обласну бібліотеку для юнацтва.

Національна бібліотека України для дітей мабуть є лідером серед бібліотек України за кількістю підписників – понад 1000, та активністю каналу – нові ролики виходять щодня (від 1 до 4). За період карантину, починаючи з 11 березня 2020 світ побачило близько 500 роликів.

Аналіз контенту за березень 2021 року підтверджує, що тематика представлених роликів різноманітна. Канал бібліотеки вміщує 36 плейлистів, з різними рубриками, такими як: Онлайн театр; Всеукраїнський тиждень дитячого читання; Письменники читають дітям; Великі Українці; Морозні книжкові ігри; Уроки з медіа-грамотності для дітей; Твори і творці; Розвиваючі заняття для дошкільнят; Секрети Книжника, або як стати Лідером Читання; Казка на ніч та інші [3]. Різноманітність тематики відео дозволяє кожному користувачу знайти щось для себе.

Привернула нашу увагу і Херсонська обласна бібліотека для дітей імені Дніпрової Чайки. YouTube канал бібліотеки був створений у 2010 р. і налічує 303 підписника. Контент сторінки – це відео, створені працівниками бібліотеки, її читачами, а також відеоматеріали, зняті безпосередньо в бібліотеці чи у інших дитячих бібліотеках Херсонщини. Канал налічує більше 200 відео, ресурс активно наповнюється останній рік [7].

YouTube канал Рівненської обласної бібліотеки для дітей був створений у 2014 р. і на сьогодні має 98 підписників. На каналі представлено близько 400 відео. Активно та регулярно дана сторінка почали наповнювати більше року тому. Тематика роликів різнопланова, це і відеоогляди, і онлайн читання, відео до свят, також є відео читання віршів безпосередньо юними користувачами бібліотеки, ролики вражень від прочитаних книг, відеодобірки та інший контент [4].

YouTube канал Вінницької ОУНБ імені К. А. Тімірязєва налічує 53 підписники і був створений у 2011 році. Контент каналу налічує близько 150

відео. Варто зауважити, що розвитку даний канал набув саме з початком карантину. Саме в цей час відео стали виходити регулярно, з частотою від 1 до 5 відео на день. Тематика відео різноманітна на цікава. Є відео і про нові технології, про свята, буктрейлери, огляди та інше. Це яскравий приклад того як карантин став поштовхом для розвитку нового способу взаємодії з користувачами [1].

Житомирська обласна бібліотека для юнацтва також має власний YouTube канал, який має 49 підписників і був створений у 2018 р. Контент каналу налічує близько 140 відео. Варто зауважити, що розвиток каналу почався також під час карантину. До цього відео виходили рідко. Зараз відео публікуються регулярно. Тематика різна, це і онлайн-зустрічі, різноманітні активності, майстер-класи, читання, також є рубрика «Мальовані історії онлайн». Кожен користувач може для себе віднайти щось цікаве [2].

У висновку варто сказати, що у період пандемії стало очевидним, що активне використання інформаційно-комунікаційних платформ – головна умова ефективного обслуговування користувачів в період самоізоляції, а створення цифрового контенту є важливою, якщо не ключовою складовою діяльності бібліотек. З наведених вище прикладів видно як зросла за останній рік активність українських бібліотек на YouTube, які пропонують користувачам цікавий і різноманітний контент. Нові умови роботи бібліотек мають стимулювати бібліотекарів до пошуків нових можливостей.

Список використаних джерел:

1. Вінницька ОУНБ імені К. А. Тімірязєва [Електронний ресурс] // YouTube. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCQbyA041M7y9WKcTgNKew3A>
2. Житомирська обласна бібліотека для юнацтва [Електронний ресурс] // YouTube. URL: https://www.youtube.com/channel/UC9CS5MVUI1RRP_46pv9vDA
3. Національна бібліотека України для дітей [Електронний ресурс] // YouTube. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCHZIMOCX2tHv33UPVRqsWbQ>
4. Рівненська обласна бібліотека для дітей [Електронний ресурс] // YouTube. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCrJCcx-0XhuN3GtJteCTEUA>
5. Робота бібліотеки в умовах карантину: освоюємо нові можливості [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України для дітей. 2020. URL: <https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=9182>.
6. Робота міських бібліотек в умовах карантину [Електронний ресурс] // Міські бібліотеки Мілетополя. 2020. URL: <http://library.mlt.gov.ua/index.php/povunu/394-robota-miskykh-bibliotek-v-umovakh-karantynu>.
7. Херсонська обласна бібліотека для дітей імені Дніпрової Чайки [Електронний ресурс] // YouTube. URL: <https://www.youtube.com/user/vbpi1>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

- БЕЗДІТНИЙ Євген Віталійович**, студент 4 курсу НАКККіМ (м. Київ)
БОГДАНОВИЧ Маргарита Іванівна, студентка 1 курсу магістратури НТУ (м. Київ)
- БОЙКО Наталія В'ячеславівна**, аспірантка 4 року навчання НАКККіМ (м. Київ)
- БУРМІС Ірина Валеріївна**, аспірантка 3 року навчання КНУКіМ (м. Київ)
- ВОЗНЮК Руслана Романівна**, студентка 4 курсу НТУ (м. Київ)
- ГЕРАСИМЧУК Галина Олександрівна**, студентка 1 курсу магістратури ДНУ ім. Василя Стуса (м. Вінниця)
- ГЕРАЩЕНКО Михайло Миколайович**, аспірант 2 року навчання НАКККіМ (м. Київ)
- ГРЕБЕНЮК Валентина Григорівна**, аспірантка 3 року навчання НАКККіМ (м. Київ)
- ГРИГОРАШ Валерія Олексіївна**, аспірантка 2 року навчання НАКККіМ (м. Київ)
- ГРИЩУК Оксана Юріївна**, студентка 1 курсу магістратури Національного університету «Острозька академія» (м. Острог)
- ДАГМАН Рім Яроб**, студентка 2 курсу магістратури НТУ (м. Київ)
- ДЕЛІМАН Владислава**, студентка 2 курсу МДУ (м. Маріуполь)
- ДИГАС Оксана Дмитрівна**, аспірантка 2 року навчання НАКККіМ (м. Київ)
- ДМИТРЕНКО Тетяна Русланівна**, студентка 1 курсу магістратури Київського університету імені Бориса Грінченка (м. Київ)
- ДУДОК Соломія Степанівна**, студентка 4 курсу НАКККіМ (м. Київ)
- ЗОРЕНКО Каміла Себастьянівна**, студентка 4 курсу НАКККіМ (м. Київ)
- ІВАШКЕВИЧ Ольга Валеріївна**, аспірантка 1 року навчання НАКККіМ (м. Київ)
- КАЗМІРЕНКО Владислава**, студентка 3 курсу НТУ (м. Київ)
- КОВАЛЕНКО Аліна Віталіївна**, студентка 2 курсу МДУ (м. Маріуполь)
- КОВАЛЕНКО Юлія Сергіївна**, студентка 2 курсу НАКККіМ (м. Київ)
- КОВТУН Ірина Павлівна**, студентка 4 курсу НАКККіМ (м. Київ)
- КОЗАЧУК Ірина Олександрівна**, студентка 1 курсу магістратури НАКККіМ (м. Київ)
- КРАВЧУК Олександра Вікторівна**, студентка 1 курсу магістратури Київського університету імені Бориса Грінченка (м. Київ)
- КРИВЕЦЬ Марія Петрівна**, аспірантка 3 року навчання НАКККіМ (м. Київ)
- КУЗЬМЕНКО Олена Ігорівна**, докторантка 2 року навчання НАКККіМ (м. Київ)
- ЛЩУК Людмила Анатоліївна**, студентка 4 курсу НТУ (м. Київ)

МЕЛЕЖИК Анастасія Станіславівна, студентка 4 курсу НАКККіМ (м. Київ)

МЕРКУЛОВ Єгор, студент 4 курсу НТУ (м. Київ)

ПАШКОВСЬКА Інна Олександрівна, студентка 2 курсу НАКККіМ (м. Київ)

ПИРОЖОК Дар'я Сергіївна, студентка 2 курсу МДУ (м. Маріуполь)

ПОГРЕБНЮК Яна Валеріївна, аспірантка 3 року навчання НАКККіМ (м. Київ)

ПОЛЄВА Наталія Миколаївна, асистент кафедри інформаційно-аналітичної діяльності та інформаційної безпеки НТУ (м. Київ)

ПРИХОДЬКО Катерина Володимирівна, студентка 2 курсу МДУ (м. Маріуполь)

РЕВИЦЬКА Анастасія Юріївна, студентка 1 курсу Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (м. Полтава)

РЖЕЧИЦЬКА Сніжана Анатоліївна, аспірантка 1 року навчання НАКККіМ (м. Київ)

РОЛДУГІНА Дар'я Ярославівна, студентка 4 курсу НТУ (м. Київ)

РОМАХ Тетяна, студентка 3 курсу НТУ (м. Київ)

САВІНА Вероніка Миколаївна, студентка 1 курсу магістратури Київського університету імені Бориса Грінченка (м. Київ)

СИРОТА Анастасія Сергіївна, студентка 3 курсу КНУ ім. Михайла Остроградського (м. Кременчук)

СОБАКАР Вікторія Олександрівна, студентка 2 курсу ДНУ ім. Василя Стуса (м. Вінниця)

СОБКО Анна Олександрівна, студентка 2 курсу НАКККіМ (м. Київ)

СТРОНСЬКА Наталія Тарасівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології та інформаційних комунікацій НАКККіМ (м. Київ)

ТЕРЕНТЬЄВ Сергій Олександрович, аспірант 2 року навчання НАКККіМ (м. Київ)

ТРИКУЛЬ Ксенія Анатоліївна, студентка 2 курсу НАКККіМ (м. Київ)

ТРІШИНА Ірина Анатоліївна, студентка 1 курсу магістратури Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (м. Полтава)

ТРІШИНА Юлія Анатоліївна, студентка 1 курсу магістратури Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (м. Полтава)

ФЕСЕНКО Валентина Валеріївна, студентка 3 курсу КНУ ім. Михайла Остроградського (м. Кременчук)

ХІЛЬКО Ольга Олександрівна, студентка 2 курсу НАКККіМ (м. Київ)

ШКЛЯР Вікторія Ігорівна, студентка 1 курсу магістратури Київського університету імені Бориса Грінченка (м. Київ)

НАУКОВІ КЕРІВНИКИ (КОНСУЛЬТАНТИ)

Алексєєнко Катерина Михайлівна, старший викладач кафедри інформаційно-аналітичної діяльності та інформаційної безпеки НТУ (м. Київ)

- *Ролдугіна Дар'я*, студентка 4 курсу НТУ (м. Київ).

Аль-Амморі Алі Нурддинович, завідувач кафедри інформаційно-аналітичної діяльності та інформаційної безпеки НТУ (м. Київ), доктор технічних наук, професор

- *Богданович Маргарита*, студентка 1 курсу магістратури НТУ (м. Київ).

- *Дагман Рім*, студентка 2 курсу магістратури НТУ (м. Київ).

Воскобойнікова-Гузєва Олена Вікторівна, завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник (м. Київ)

- *Шкляр Вікторія*, студентка 1 курсу магістратури Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка (м. Київ)

Добровольська Вікторія Василівна, доцент кафедри культурології та інформаційних комунікацій НАКККіМ, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент (м. Київ)

- *Бойко Наталія*, аспірантка 4 року навчання НАКККіМ (м. Київ)

- *Ржещицька Сніжана*, аспірантка 1 року навчання НАКККіМ (м. Київ)

- *Пашковська Інна*, студентка 2 курсу НАКККіМ (м. Київ)

- *Собко Анна*, студентка 2 курсу НАКККіМ (м. Київ)

Загуменна Віра Вікторівна, професор кафедри культурології та інформаційних комунікацій НАКККіМ, кандидат педагогічних наук, професор, заслужений працівник культури України (м. Київ)

- *Дигас Оксана*, аспірантка 2 року навчання НАКККіМ (м. Київ)

- *Івашкевич Ольга*, аспірантка 1 року навчання НАКККіМ (м. Київ)

- *Трикуль Ксенія*, студентка 2 курсу НАКККіМ (м. Київ)

- *Хілько Ольга*, студентка 2 курсу НАКККіМ (м. Київ)

Збанацька Оксана Миколаївна, професор кафедри культурології та інформаційних комунікацій НАКККіМ, головний бібліотекар НБУ ім. Ярослава Мудрого (м. Київ), доктор наук з соціальних комунікацій, доцент

- *Бездітний Євген*, студент 4 курсу НАКККіМ (м. Київ)

- *Коваленко Юлія*, студентка 2 курсу НАКККіМ (м. Київ)

- *Ковтун Ірина*, студентка 4 курсу НАКККіМ (м. Київ)

- *Кузьменко Олена*, докторантка 2 року навчання НАКККіМ (м. Київ)

- *Погребнюк Яна*, аспірантка 3 року навчання НАКККіМ (м. Київ)

- *Терентьєв Сергій*, аспірант 2 року навчання НАКККіМ (м. Київ)

Кудлай В'ячеслав Олегович, доцент кафедри культурології та інформаційної діяльності МДУ, кандидат наук із соціальних комунікацій (м. Маріуполь)

- Коваленко Аліна, студентка 2 курсу МДУ (м. Маріуполь)
- Пирожок Дар'я, студентка 2 курсу МДУ (м. Маріуполь)
- Приходько Катерина, студентка 2 курсу МДУ (м. Маріуполь)

Литвин Сергій Харитонович, завідувач кафедри гуманітарних дисциплін НАКККіМ (м. Київ), доктор історичних наук, професор

- Гребенюк Валентина, аспірантка 3 року навчання НАКККіМ (м. Київ)

Московченко Наталія Павлівна, старший викладач кафедри інформаційно-аналітичної діяльності та інформаційної безпеки НТУ (м. Київ), кандидат історичних наук, доцент

- Ромах Тетяна, студентка 3 курсу НТУ (м. Київ).

Наумова Наталія Михайлівна, доцент кафедри інформаційно-аналітичної діяльності та інформаційної безпеки НТУ (м. Київ), кандидат технічних наук, доцент

- Лишук Людмила, студентка 4 курсу НТУ (м. Київ)
- Полєва Наталія, асистент кафедри інформаційно-аналітичної діяльності та інформаційної безпеки НТУ (м. Київ)

Нікольченко Юзеї Мойсейович, доцент кафедри культурології та інформаційної діяльності МДУ, доцент, Заслужений працівник культури України (м. Маріуполь)

- Деліман Владислава Володимирівна, студентка 2 курсу МДУ (м. Маріуполь)

Новальська Тетяна Василівна, завідувачка кафедри інформаційних технологій КНУКіМ (м. Київ), доктор історичних наук, професор

- Бурміс Ірина Валеріївна, аспірантка 3 року навчання КНУКіМ (м. Київ)

Охріменко Ганна Валеріївна, завідувачка кафедри документознавства та інформаційної діяльності Національного університету «Острозька академія» (м. Острог), кандидат історичних наук, доцент

- Гришук Оксана, студентка 1 курсу магістратури Національного університету «Острозька академія» (м. Острог)

Палеха Юрій Іванович, професор кафедри інформаційно-аналітичної діяльності та інформаційної безпеки НТУ (м. Київ), кандидат історичних наук, професор

- Вознюк Руслана, студентка 4 курсу НТУ (м. Київ).
- Казміренко Владислава, студентка 3 курсу НТУ (м. Київ).
- Меркулов Єгор, студент 3 курсу НТУ (м. Київ).

Поліщук Тетяна Ігорівна, старший викладач кафедри бібліотекознавства та інформології Київського університету імені Бориса Грінченка (м. Київ)

- *Кравчук* Олександра, студентка 1 курсу магістратури Київського університету імені Бориса Грінченка (м. Київ)

- *Савіна* Вероніка, студентка 1 курсу магістратури Київського університету імені Бориса Грінченка (м. Київ)

Сошинська Вікторія Євгенівна, доцент кафедри бібліотекознавства та інформології Київського університету імені Бориса Грінченка (м. Київ), кандидат наук із соціальних комунікацій

- *Дмитренко* Тетяна, студентка 1 курсу магістратури Київського університету імені Бориса Грінченка (м. Київ)

Стронська Наталія Тарасівна, доцент кафедри культурології та інформаційних комунікацій НАКККіМ, кандидат історичних наук (м. Київ)

- *Зоренко* Каміла, студентка 4 курсу НАКККіМ (м. Київ)

- *Мележик* Анастасія, студентка 4 курсу НАКККіМ (м. Київ)

Тур Оксана Миколаївна, професор кафедри гуманітарних наук, культури і мистецтва КНУ ім. Михайла Остроградського (м. Кременчук), доктор наук із соціальних комунікацій, доцент

- *Сирота* Анастасія, студентка 3 курсу КНУ ім. Михайла Остроградського (м. Кременчук)

- *Фесенко* Валентина, студентка 3 курсу КНУ ім. Михайла Остроградського (м. Кременчук)

Хіміч Ярослава Олегівна, доцент кафедри культурології та інформаційних комунікацій НАКККіМ, кандидат історичних наук, доцент (м. Київ)

- *Григораши* Валерія, аспірантка 2 року навчання НАКККіМ (м. Київ)

- *Дудок* Соломія, студентка 4 курсу НАКККіМ (м. Київ)

- *Козачук* Ірина, студентка 1 курсу магістратури НАКККіМ (м. Київ)

- *Кривець* Марія, аспірантка 3 року навчання НАКККіМ (м. Київ)

Чередник Людмила Анатоліївна, доцент кафедри українознавства, культури та документознавства Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (м. Полтава)

- *Ревицька* Анастасія, студентка 1 курсу Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (м. Полтава)

- *Тришина* Ірина, студентка 1 курсу магістратури Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (м. Полтава)

- *Тришина* Юлія, студентка 1 курсу магістратури Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (м. Полтава)

Шевченко Ірина Олександрівна, директорка Центру неперервної культурно-мистецької освіти НАКККіМ, професор кафедри культурології та інформаційних комунікацій НАКККіМ (м. Київ), кандидат педагогічних наук, доцент

- **Геращенко Михайло Миколайович**, аспірант 2 року навчання НАКККіМ (м. Київ)

Щербіна Ольга Сергіївна, доцент кафедри інформаційних систем управління ДНУ ім. Василя Стуса (м. Вінниця), кандидат економічних наук, доцент

- **Герасимчук Галина**, здобувачка вищої освіти 1 курсу магістратури ДНУ ім. Василя Стуса (м. Вінниця)

- **Собакар Вікторія**, здобувачка вищої освіти 2 курсу ДНУ ім. Василя Стуса (м. Вінниця)

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ НАЗВ УСТАНОВ І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДНУ ім. Василя Стуса	Донецький національний університет імені Василя Стуса
КНУ ім. Михайла Остроградського	Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
КНУКіМ	Київський національний університет культури і мистецтв
МДУ	Маріупольський державний університет
НАКККіМ	Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
НБУ ім. Ярослава Мудрого	Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
НТУ	Національний транспортний університет

ТЕЗАУРУС КЛЮЧОВИХ СЛІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Авторське право
бібліографічні огляди
Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка
бібліотеки
бібліотечна галузь
бібліотечна система
бібліотечні каталоги
біобібліографічні дані
веб-сайти
видання
відпустки
віртуальні музеї
гаджети
геодезична документація
гібридні війни
глобалізоване суспільство
гранти
децентралізація
джерелознавство
діловодство
діяльність
документи
документообіг
електронна інформація
електронний документообіг
електронний простір
електронні документи
електронні запрошення
електронні каталоги
загальна методика
заклади вищої освіти
закордонний досвід
Запоріжжя, місто
зарубіжний досвід
застосування
захист
збереження
землеустрій
інноваційна діяльність
інструкції
інтерактивні книги
інтернет-середовище
інформаційна аналітика

інформаційна безпека
інформаційна гігієна
інформаційне забезпечення
інформаційне суспільство
інформаційні війни
інформаційні загрози
інформаційні ресурси
інформаційні системи
інформаційні технології
інформаційно-аналітична діяльність
інформаційно-комунікаційні технології
інформаційно-пошукові системи
інформація
історичний розвиток
кадровий склад
Київ, місто
кириличне друкарство
кібердипломатія
комунікаційні технології
контент-аналіз
користувачі
креативні індустрії
«Культурний Проект», громадська організація
культурні проекти
медіаграмотність
медіа-освіта
медіа-осередки
мотивація
навчальний процес
надходження
Наукова бібліотека імені Михайла Максимовича Київського
національного університету імені Тараса Шевченка
наукова інформація
наукові документи
Науково-технічна бібліотека КПІ
національна інфраструктура
нематеріальна культурна спадщина
облік
опис
органи державної влади
органи місцевого самоврядування
організаційна структура
освітні осередки
освітні програми

пенсійні справи
персонал
персоніфікована інформація
перспективи
підприємства-інноватори
прийом на роботу
принципи
програми
проекти
Публічна бібліотека імені Лесі Українки
публічні бібліотеки
реклама
ретроконверсія
роботодавці
розвиток
розповсюдження
середні школи
системи документації
соціальний захист
соціальні медіа
соціальні мережі
соціальні проекти
стратегічне планування
структурно-функціональні засади
студенти
технічна документація
трансформаційні перетворення
трансформація
Україна
Український державний інститут культурної спадщини
український досвід
університетські бібліотеки
управління
Федоров Іван (бл. 1510–1583)
функції
характеристика
цифрова економіка
цифрова нерівність
цифровізація
читачі
ERP SAP R/3, система.
PR
YouTube
web-технології

Наукове видання

**ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ,
ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО, БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО:
ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ, ПЕРСПЕКТИВИ**

МАТЕРІАЛИ

VI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів,
аспірантів та молодих науковців

Київ, 21–22 квітня 2021 року

Упорядник:

Оксана Миколаївна Збанацька

Підп. до друку 27.04.2021. Формат 60x84/16.

Умовн. друк. арк. **8,72**. Обл.-вид. арк. 10,16.

Друк ризогр. Гарн. Times New Roman, Cambria

Тираж 100 прим. Замовлення: №

Видавець і виготовлювач:

Друкарня Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

Україна, 01015, м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 11.

E-mail: nakkkim_@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру

Серія ДК № 3953 від 12.01.2011 р.